

EL TERMENAL DE LLAGOSTERA

Marta Albà i Espinet / Lluís Torres i Llinàs

els llibres de
CRÒNICA

Marta Albà i Espinet
(Llagostera, 1960) és llicenciada
en història i arxivera municipal
de Llagostera.

Lluís Torres i Llinàs (Llagostera, 1959)
és enginyer industrial, professor de
la Universitat de Girona i afeccionat
a la història local.

EL TERMENAL DE LLAGOSTERA
és el fruit d'un treball de recerca en
dues direccions complementàries.
Per una part la investigació en
diferents arxius gironins permet
localitzar la documentació per
explicar els processos de delimitació
i fitació del territori. Paral·lelament
l'àmbit de recerca es desplaça sobre
el territori per localitzar i catalogar
les mateixes fites que segles abans
s'esmenten en els documents.

EL TERMENAL DE LLAGOSTERA

Marta Albà i Espinet / Lluís Torres i Llinàs

Equip de treball de camp:

Esteve Barceló i Bosch
Josep Jovanet i Rissech
Xavier Nogué i Despuig
Jordi Puig i Roger
Miquel Ramis i Coris
Josep M. Romó Salvador
Lluís Turon i Quer

Llagostera

Ajuntament

2001

Albà i Espinet, Marta

El Termenal de Llagostera

ISBN: 84-922266-2-5

**I. Torres i Llinàs, Lluís II. Arxiu Municipal de Llagostera 1.
Llagostera -- Terme Municipal -- Història
908.467.1 Gi Llagostera**

Edició: Ajuntament de Llagostera

Núm.: 3

©: Marta Albà / Lluís Torres

1a. edició: desembre 2001

Impressió: Nonell S.C. - Llagostera

Dipòsit Legal: GI-1510-2001

I S B N: 84-922266-2-5

Fotografia de la portada: Lluís Torres
Disseny de la portada: Roberto Pintre
Elaboració dels mapes: Joaquim Paredes

SUMARI

Abreviatures	8
Introducció	11
Les primeres delimitacions	
Els límits de la vall de Llagostera (s. X-XIII)	17
La rodalia de Llagostera de 1324	25
El termenal amb Tossa	30
Les 31 fites de 1799	35
Salions i el Soldat de Marina	39
El s. XIX i les noves delimitacions	45
L'amillament de Llagostera de 1879	48
El termenal amb Santa Cristina d'Aro	51
Solius (1872)	51
Romanyà (1970)	57
El termenal amb Cassà de la Selva	63
El termenal amb Caldes de Malavella	70
Santa Seclina (1871)	71
Relació de Fitxes	85
Bibliografia	207

ABREVIATURES

ACA: Arxiu Corona d'Aragó

AHG: Arxiu Històric Girona

ACSCF: Arxiu Històric Comarcal de Santa Coloma de Farners

AMCM: Arxiu Municipal de Caldes de Malavella

AMCS: Arxiu Municipal de Cassà de la Selva

AMLLA: Arxiu Municipal de Llagostera

AMSCA: Arxiu Municipal de Santa Cristina d'Aro

AMT: Arxiu Municipal de Tossa

Vegeu la Fitxa 5

INTRODUCCIÓ

La configuració del terme municipal, les fites que el delimiten i els aspectes històrics relacionats amb possibles variacions dels seus límits han despertat sempre l'interès dels llagosterencs. No obstant això els treballs relacionats amb el tema han estat més aviat escassos. Podem citar el que fins ara ha estat l'únic treball publicat, escrit per Esteva Fa Tolsanas l'any 1995 a El Butlletí de Llagostera, titulat *Estudi geogràfic del terme municipal de Llagostera*, i *Notícia de les termenades de Llagostera*, escrit inèdit d'Emili Soler Vicens. També cal esmentar la tasca de localització d'algunes fites feta pels membres del Centre d'Investigacions Culturals Lacustària.

El termenal de Llagostera és hereu d'aquest interès i té la intenció d'aportar nous aspectes per aprofundir en el coneixement de la conformació de l'àmbit territorial de Llagostera. Així, l'objectiu del treball és doble, per una banda es pretén analitzar l'evolució històrica dels límits de Llagostera i per l'altra localitzar aquests singulars elements del nostre patrimoni que són les fites de terme. Amb aquesta finalitat, el procés de recerca té també dues direccions, la investigació sobre la documentació original conservada en diferents arxius i la recerca directa sobre el territori per localitzar les fites. Els dos processos són paral·lels i estan estretament lligats l'un amb l'altre, de manera que sense la informació que facilita la documentació difícilment s'haurien pogut localitzar les fites, i alhora sense les fites no hauria estat possible precisar i contrastar les dades dels documents.

El capítol inicial està dedicat a les primeres delimitacions. El territori de Llagostera ja s'esmenta l'any 881 quan *els termes que en diuen Llagostera* són un dels límits de la Vall d'Aro. A partir d'aquest moment altres documents donen raó, encara que fragmentària i poc precisa, i es va conformant un àmbit territorial que el 1324 trobem definit amb un notable grau de precisió i que, en essència, s'ha mantingut inalterable fins a l'actualitat. En un primer moment els límits són elements naturals, camins, rius, rieres, puigs o pedres i roques. La majoria de les fites amb inscripcions són molt més modernes, com les fixades amb Tossa a finals del s. XVIII, encara sota els paràmetres de l'antic règim i previ acord entre els senyors territorials de Tossa i

Llagostera, l'abat del Monestir de Santa Maria de Ripoll i el baró de Llagostera.

Per a aquest primer capítol s'utilitzen fonts bibliogràfiques, en especial els treballs publicats per Lluís Esteve i Lluís Pallí sobre la Vall d'Aro als s. IX-XIII i per Mario Zucchittello sobre Tossa als s. IX-XVI. També s'han emprat fonts documentals originals. A l'Arxiu de la Corona d'Aragó hem consultat la donació del lloc i castell de Llagostera feta l'any 1324 pel rei Jaume II a favor d'Ot de Montcada, on una relació de 32 topònims encercla el territori traspassat. A l'Arxiu Municipal de Tossa i a l'Arxiu Axandri de Tossa hem localitzat la documentació sobre l'atermenament de 1799 entre Tossa i Llagostera.

En el segon capítol s'analitzen els processos de delimitació i fitació dels s. XIX i XX que corresponen a un moment històric radicalment diferent: el desmantellament de les jurisdiccions senyorials i el naixement del municipi i de l'estat moderns. Aquests canvis obren un procés de transformació en l'estructura política, econòmica i també administrativa de l'Estat Espanyol. És en aquest context que caldrà interpretar les fitacions amb Caldes de Malavella, Santa Cristina d'Aro i Cassà de la Selva.

En aquest cas les fonts documentals utilitzades provenen dels arxius municipals de Llagostera, Cassà de la Selva, Santa Cristina d'Aro i Caldes de Malavella. Hem consultat la documentació sobre delimitacions i atermenaments dels s. XIX i XX i dels cadastres del s. XVIII, molt rics en topònims i prou precisos en delimitacions de peces de terra i propietats. També per cercar la pervivència de topònims de 1324 ens ha estat útil el fons de la Notaria de Caldes-Llagostera (1322-1889) i el Capbreu del Monestir de Sant Feliu de Guíxols (1313-1588) a l'Arxiu Històric de Girona.

Finalment l'accés als arxius patrimonials de Can Llambí de Panedes i de Can Poch, Can Companyó i Can Noguera de Santa Seclina ens ha permès recular fins al s. XIII. Agraïm molt sincerament les facilitats amb què la Sra. Isabel Maria Llambí i els Srs. Carles Ponsa i Anton Maria Mundet i Joaquim Fort ens han permès consultar els seus arxius. La consulta del fons patrimonial de Can Ribot de Verneda ha estat possible gràcies a l'amabilitat dels Srs. Vicenç Jordà i Ribot i Joaquim Mundet.

El resultat de la recerca sistemàtica i exhaustiva de les fites i de la seva localització ha donat lloc a la segona part d'aquest treball, estructurada en forma de catàleg. Les fitxes, una per cada fita localitzada, han estat

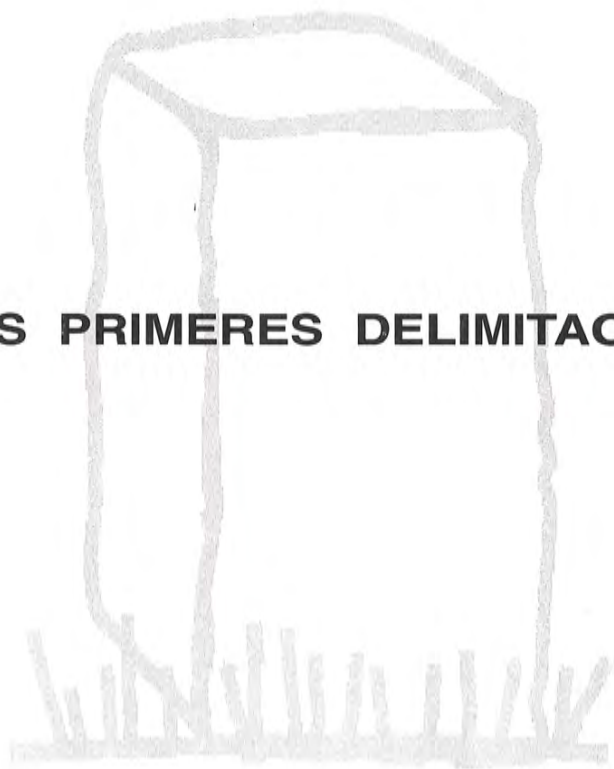
elaborades entre els anys 1997 i 2001 i són fruit de la tasca realitzada pels membres de l'equip de treball de camp. La tasca de l'equip no ha estat fàcil, l'abandonament de l'explotació forestal fa que en molts punts el bosc sigui pràcticament inaccessible, alhora els canvis de propietat i la desaparició dels testimonis, els antics habitants dels masos que generació rere generació mantenien viva la memòria històrica, ha fet que avui moltes fites siguin desconegudes fins i tot per a qui les té més properes. Tot i les dificultats, de les 72 fites que a finals del s. XIX formaven el termenal ha estat possible localitzar-ne 59, creiem que bona part de les 13 restants es poden donar per desaparegudes encara que no podem descartar que alguna pugui ser localitzada en el futur.

Del contingut de cada una d'aquestes 59 fitxes volem destacar-ne dos aspectes que exemplifiquen les diverses lectures que pot tenir aquest treball. Una valoració ve donada pel seu interès administratiu, el fet d'identificar les fites reconegudes en l'últim reconeixement de terme fet el 1924-1925 permet definir l'actual termenada oficial. D'un caire ben diferent és la informació sobre com arribar a l'emplaçament de les fites, cosa que ofereix als afeccionats a gaudir del patrimoni natural la possibilitat de descobrir noves rutes i paratges.

No volem concloure la presentació sense fer constar el nostre reconeixement a un nombrós grup de persones, bones coneixedores del territori, que ens han indicat la ubicació d'algunes fites i que fins i tot han destinat part del seu temps a acompanyar-nos fins a l'emplaçament. Agraïm aquesta col·laboració a Anton Maria Mundet, Joaquim Llinàs, Balbino Vidal, Martí Trias, Josep Bayé, Jordi Restrudis, Joaquim Bou, Joaquim Mundet, Montserrat Calm, Joaquim Pla-Giribert i Pere Llinàs. Finalment, i no per ser esmentat en últim lloc tenim menys present l'ajuda de Fina Solà per l'acurada correcció dels textos.

Llagostera, desembre de 2001

LES PRIMERES DELIMITACIONES

ELS LÍMITS DE LA VALL DE LLAGOSTERA, S. X-XIII

A l'època medieval dues demarcacions territorials agrupen la població amb la finalitat de facilitar la captació de rendes i de drets diversos: la parròquia i el castell.¹ El procés de cristianització que des de finals del s. IV s'ha estès lentament acaba consolidant una xarxa de parròquies que a partir de l'any 1000 trobem plenament estesa pel territori. La parròquia substituirà les antigues demarcacions territorials de viles i vilars, herència de l'època romana baix imperial, i enquadrarà els habitants d'un territori que tindran, envers la seva església, una sèrie de drets i d'obligacions. La possibilitat de beneficiar-se dels serveis religiosos, misses, batejos o enterraments, i l'obligació de satisfer el pagament d'aquests serveis i dels delmes i primícies vinculen la població amb la seva parròquia, de manera que a partir d'ara no es podrà identificar un mas sense dir també a quina parròquia pertany.

El naixement del castell, entès no com a residència dels senyors sinó com a l'àmbit d'exercici de la jurisdicció senyorial, és posterior. Es tracta del castell termenat, és a dir, amb un territori annex sobre el qual el senyor té el dret d'exigir rendes i serveis a la població que hi habita.

Els límits territorials d'un castell poden coincidir o no amb els límits parroquials. En el cas de Llagostera la concordança sembla plena. La primera referència a la parròquia de Llagostera és de l'any 1066, tot i que de l'església de Sant Feliu de Llagostera ja en tenim notícies el 855, i sabem que el castell existia el s. XII. Castell i parròquia actuen doncs sobre un àmbit territorial acotat, encara que no necessàriament estàtic, des del moment de la seva constitució. No obstant, els límits d'aquest territori ens són bastant desconeguts fins l'any 1324 quan finalment els trobem recollits i explícitament detallats en el document que marca el traspàs de la jurisdicció del castell de Llagostera del rei Jaume II a Ot de Montcada.

¹ Elvís MALLORQUÍ, *Les Gavarres a l'edat mitjana. Poblament i societat d'un massís del Nord-Est català*, Girona, 2000; Rosa CONGOST i Lluís TO (direc.) *Homes, masos, història. La Catalunya del Nord-Est (segles XI-XX)*, Barcelona, 1999.

Amb tot, disposem de prou informació per retrocedir fins als s. IX i X i més o menys intuir quin era l'àmbit territorial de Llagostera. L'any 881 Carlemany dona a Teuter, bisbe de Girona, un ampli territori que anomena Vall d'Aro. Aquesta extensa vall arriba per llevant fins al mar, a migdia fins a Tossa, a ponent fins *els termes que en diuen Llagostera* i a cerç i tramuntana Romanyà i Calonge.² És a dir, comprenia els actuals municipis de Castell-Platja d'Aro, Sant Feliu de Guíxols i Santa Cristina d'Aro (menys Romanyà). Segons aquestes afrontacions el territori de Llagostera queda, en relació a la Vall d'Aro, clarament a interior, ubicació que retrobem el 916 i el 939 en altres documents referents a la mateixa vall.³

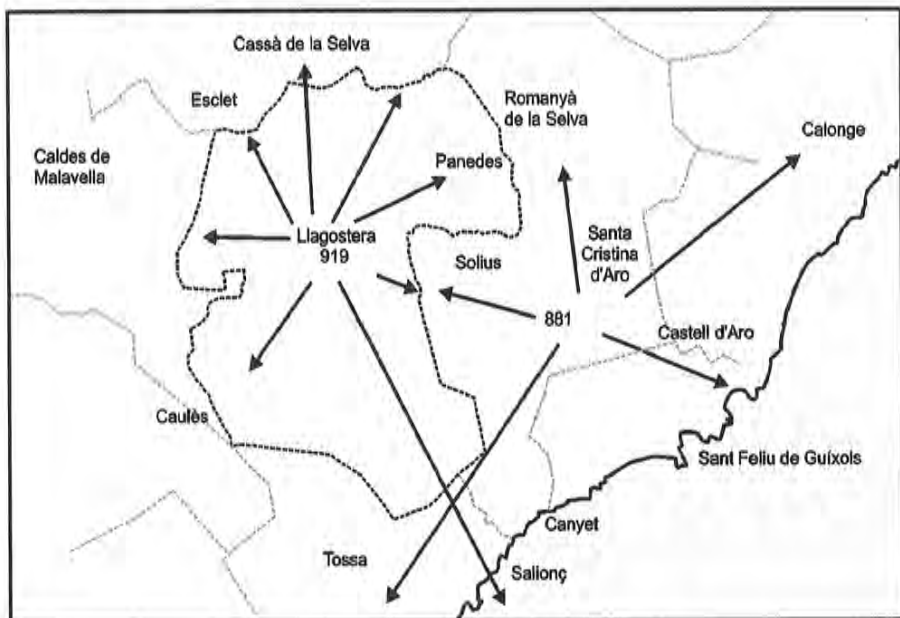
La primera delimitació explícita del territori de Llagostera és de l'any 919 quan Emo ven la meitat de la vall de Llagostera a la comtessa Garcenda. El document descriu els límits de tota la vall encara que la transacció n'afecta únicament una part. Pel nord l'àmplia vall de Llagostera afronta amb la vila d'Esclat, la vila de Cassà i la riera Verneda, a l'oest amb Caldes i Caulès i a l'est la Vall d'Aro i el veïnat de Panedes, que sembla quedar fora de la demarcació de Llagostera. Pel sud i sud-est s'estén fins al mar.⁴

Aquests límits, encara que imprecisos, ens aproximen a una vasta zona que, com queda grafiat en el mapa núm. 1, té prou similituds amb l'actual

² Lluís ESTEVE CRUAÑAS i Lluís PALLÍ BUXÓ, *Els llocs de la Vall d'Aro, Gissalls i el Monestir Guixolenc (881-1199)*, Sant Feliu de Guíxols, 1995, pàg. 13.

³ Lluís ESTEVE CRUAÑAS i Lluís PALLÍ BUXÓ, *Els llocs de.....* pàg. 17 i 24. 916. Serenet ven un alou a la Vall d'Aro a la comtessa Garsenda de Barcelona. *Les afrontacions de l'alou són per orient en el riu Llobregat (riera Marcona) i en la Pedrafita que hi ha al Prat que en diuen Abradald i en la pedra que en diuen rodona i baixa fins al mar, de migdia fins a la muntanya que en diuen Tossa i d'occident en els termes que en diuen Llagostera i de cerç en els termes de Romanyà.* 939. Permuta d'uns alous a la Vall d'Aro entre la comtessa Riquida i el bisbe de Girona Guiu. *Les afrontacions d'aquest alou permutat són al nord Romanyà i Calonge, al sud fins a Tossa, a l'est el mar i a l'oest Llagostera.*

⁴ ACA, pergamins Miró núm. 28. Frederic Udina Martorell, *El Archivo condal de Barcelona en los siglos IX-X. Barcelona*, 1951, pàg. 1993-1995. *Fines, vero, habet Locustaria, cum villas et villariunculis et terminibus suis: de parte orientis in termines de Valle Arace vel penitese sive in mar, et de meridie pervenit usque in mare vel in termines de Caldeses vel fines de Mazanedo; ab occiduo similiter in termines de Mazanedo vel in fines de Calidas, et inde vadit usque in termines de Villa Ascleto, de parte, vero circi in termines de Villa Cacialano vel in ipsa Verneta.* Emmo ven la seva part dins d'aquest límits menys *Ruviranicas* que potser es pot identificar amb el puig de la Ruira. Mario ZUCCHITELLO, *Tossa, la formació d'una vila. El comte, l'abat i els tossencs (IX-XII)*, Tossa, 1998, pàg. 35.

MAPA 1. La vall de Llagostera. Segles IX i X

----- Termes actuals

881. Límits de la Vall d'Aro:

al sud Tossa
al nord Romanyà i Calonge
a l'oest Llagostera
a l'est el mar.

919. Límits de la vall de Llagostera:

al sud/sud-est el mar
al nord Esclat, Cassà i la riera Verneda
a l'oest Caldes i Caulès (al límit de Caldes i Maçanet (Vidreres)

municipi de Llagostera però amb dues diferències significatives: l'exclusió de l'actual veïnat de Panedes i la presència del mar, que apareix per primera i última vegada com un dels confins del terme.

S'han donat diferents interpretacions a la presència del mar en les afrontacions. Lluís Esteve i Lluís Pallí⁵ consideren que el document delimita conjuntament les actuals valls de Llagostera i de Tossa i que la meitat de la vall que Emo ven a Garcenda és de fet la vall de Tossa. Aquesta versió és també mantinguda per M. Zuchitello.⁶ Altres autors defensen que Llagostera en aquest moment tindria una sortida al mar entre els actuals termes de Tossa i Santa Cristina, concretament les platges de Salionç o Vallpresona.⁷

Sigui com sigui, el cert és que aviat la franja marítima quedarà repartida entre Tossa i Sant Feliu de Guíxols o Tossa i Solius, segons les èpoques. L'any 939, tot just 20 anys després del 919, Tossa i Solius són confrontants. Al cap de poc, el 966,⁸ ja no serà Solius sinó Sant Feliu qui delimita amb Tossa per passar a ser altra vegada Solius a partir d'una data intermèdia entre 1163 i 1355.⁹

La causa d'aquesta alternança no és la alteració dels límits de Tossa, M. Zucchitello diu (...) *els termenals del segle X, son si fa no fa, els mateixos de l'actual municipi de Tossa*,¹⁰ sinó que és fruit de les disputes entre el monestir de Sant Feliu de Guíxols i la canongia de la Seu de Girona pel control de la Vall d'Aro.

Pel que fa al veïnat de Panedes, sembla que ja forma part de Llagostera al s. XIII en la segona referència sobre afrontacions localitzada. Es tracta de la carta de franquesa que l'any 1241 el rei Jaume I concedeix als habitants de Caldes, Llagostera i Santa Seclina.

⁵ Lluís ESTEVE CRUAÑAS i Lluís PALLÍ BUXÓ, *Els llocs de* pàg. 21.

⁶ Mario ZUCCHITELLO, *Tossa* pàg. 35-40.

⁷ Així apareix grafiat en l'Atlas del Comtat de Girona (785-993) de J. BOLÓS i V. HURTADO, Rafael Dalmau editor, Barcelona, 2000.

⁸ Mario ZUCCHITELLO, *Tossa* pàg. 53. L'any 966 l'alou de Tossa afronta a llevant amb el terme del monestir de Sant Feliu de Guíxols o el far (Puig de Montagut), a migdia amb la mar, a ponent amb el terme de Lloret o la riera de Canyelles i a tramuntana amb les Palomeres de Villanova o Caldes.

⁹ Lluís ESTEVE CRUAÑAS i Lluís PALLÍ BUXÓ, *Els llocs de* pàg. 129.

¹⁰ Mario ZUCCHITELLO, *Tossa* pàg. 69.

La carta aboleix alguns mals usos i regula altres aspectes de la vida econòmica i judicial de la batllia de Caldes i Llagostera. Al final conté una descripció poc precisa de l'àmbit territorial on són d'aplicació els privilegis, és a dir, tota la batllia. La delimitació conjunta de Caldes, Llagostera i Santa Seclina únicament permet detectar els termes de cada lloc on no confronten mútuament:

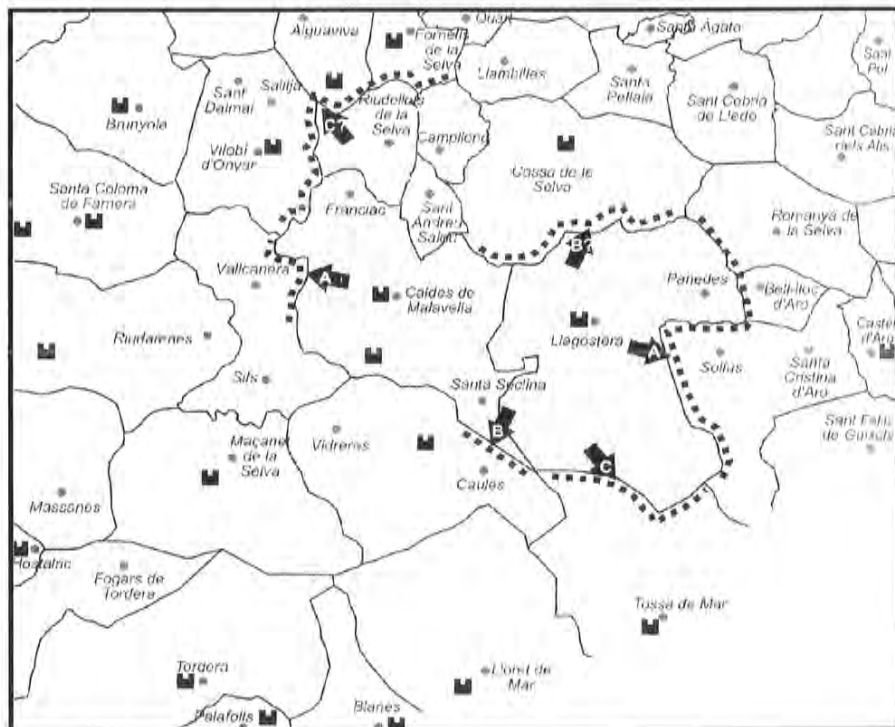
Volem i establim perpètuament que els termes de Caldes i Llagostera siguin i segueixin essent el terme de Sant Feliu, Amat Sabadal, amb la parròquia de Romanyà fins a Vallcanera i Santa Coloma de Farners i de la Fossa de Maxela fins a Lloret i Blanes i des de Fornells i la parròquia de Vilobí fins al castell de Tossa i així tot el que comprèn sota aquestes afrontacions sigui sempre de la batllia i jurisdicció de Caldes i Llagostera

Tal com queda reflectit en el mapa núm. 2, el territori es descriu unint en línia recta els punts extrems. Ens continua situant Llagostera en la posició detectada al s. X, és a dir entre Tossa, Romanyà, Caulès (dins el terme del castell de Lloret i Blanes) i un genèric Sant Feliu que es concreta amb el curiós mot *amat sabadall*.

La *Fossa de Maxela* és un topònim que no hem pogut identificar i que no torna a aparèixer en posteriors delimitacions. M. Varas¹¹ suggereix que es podria tractar de la zona de la Verneda, on la paraula fossa descriuria la depressió que forma la riera. En canvi *Amat Sabadal* sí que el retrobarem l'any 1302 confrontant amb Solius amb la forma *Mata Sabadall*.

Ja des de mitjans del s. XII coneixem la línia de demarcació entre Llagostera, Solius i una part de Romanyà. L'any 1057 els comtes de Barcelona Ramon Berenguer I i Almodis delimiten el seu alou de Llagostera respecte de l'alou de Solius propietat de Ramon Seniofred a *causa del gran i màxim dubte que havia sorgit entre nosaltres mútuament sobre els esmentats termes*. Es tracta d'una disputa entre els dos senyors pels seus territoris confrontants. Per això amb la intenció que *des d'avui i per tot temps no sorgeixi cap més dubte entre els predits termes* pacten la partió en: la riera de Salenys, el riu

¹¹ Montserrat VARAS, 1241. *Un Privilegi Reial*, Crònica, Publicació de l'Arxiu Municipal de Llagostera, núm. 19

MAPA 2. Batllia de Caldes i Llagostera. 1241

- Municipis actuals
- Municipis de Caldes i Llagostera
- Nuclis de població medievals
- Castells medievals
- Afrontacions dels dominis de Caldes i Llagostera segons el document de 1240:
 - A. del terme de Sant Feliu de Guixols "Amat sabada" amb la parròquia de Romanyà, fins a Vallcanera i Santa Coloma de Farners
 - B. de la "fossa de Maxela" fins a Lloret de Mar
 - C. del castell de Fornells amb la parròquia de Vilobí, fins al castell de Tossa

Ridaura, la riera de la Maçanera, la font de l'Olivera, ses Tallades, el torrent de Llinars (actual riera de Sant Baldiri) i Espodolà o pedra d'Espoya.¹²

Força temps després, en la definició de la rodalia de Solius de l'any 1302,¹³ retrobarem el topònim Mata Sabadall de 1241 just abans del torrent de la Maçanera substituint el ses Tallades de 1057. La rodalia consolida bona part de la delimitació de 1057 amb petites variacions. Ara la termenada passa pel puig de l'Orinar, pedra d'Espoya, pedra de l'Albó, Mata Sabadall i torrent de la Maçanera. Com es pot veure en el mapa núm. 3 la divisòria s'acosta molt a l'actual delimitació entre Solius i Llagostera.

¹² Lluís ESTEVE CRUAÑAS i Lluís PALLÍ BUXÓ, *Els llocs de ...*, pàg. 57 i 141.

El primer terme de la terra comtal de Llagostera és, a la part de sol ixent el riu Preneres (riera Salenys) tal com corre i va cap a les aigües de l'Aro. L'altre terme es troba a la part de migdia de les esmentades aigües de l'Aro (Ridaura) que separen i divideixen la citada terra de patrimoni comtal i l'alou de Ramon Seniofred separant els termes de Solius i els termes de Panedes, parteix i travessa fins a les aigües el torrent de Maçanera (torrent de la Deu) que corre en temps de pluja i el seu torrent, segons puja fins a la font de l'Olivera (font d'en Bernat) i el terme de l'alou de Sant Feliu de Guixols, puja fins al terme de ses Tallades i baixa fins al torrent de Llinars, aquest torrent de Llinars (seria l'actual riera de Sant Baldiri) separa i entra en el camp comtal de Tueda, (...) i així va des de l'esmentat torrent de Llinars directament fins al terme d'Espodolà, de patrimoni comtal (...)

¹³ Lluís ESTEVE CRUAÑAS i Lluís PALLÍ BUXÓ, *Els llocs de ...*, pàg. 125. *Lo terme de Solius afronta a solixent a Pedra Fita y en lo molí den Mordeñach àlies Moli Cremat y a Terra Grassa y en lo Puig Balleró. A mitgdia al torrent del Orzell y a la mar junt al riu de Sant Feliu en S. Leons; a ponent ab la Pedra Mira a la Mar (Puig del Orinar) y a Pedra de Aspolla y a Pedra del Albó y a Mata Sabadall y al torrent de la Massanera o de la Deu (al marge; o Deladeu que es sobre la Costa den Alou). A cercs en lo lloch anomenat Pedra Rubia àlies Ramera.*

LA RODALIA DE LLAGOSTERA DE 1324

Citem els topònims tal com consten en el document original:

1. Puig anomenat Vallarcola i Banyador	21. Puig deyenet
2. Puig anomenat de Fresa	22. Riu Verneda
3. Lloc anomenat la vacaca	23. Pel mig d'aquest riu fins
4. Estiga anomenada Barriell	24. Directe al mas P. d'Amar
5. Illa Gramanesa	25. Puig del Boch mort
6. Roca Ferrana (1)	26. Riera de Taxonerres que és sobre l'alberg den Oller Pons (4)
7. Pedra de Cetir	27. Fins al camí públic que va a Girona
8. Pera sobre Altre	28. Pedrera d'en Taschó de Cassà i segueix fins la
9. Folguer de Vaylprohona (2)	29. Riera de Cagalella
10. Puig del Orinar	30. Així com devalla tota aquesta riera inferior que transita prop de la casa d'en Roca
11. Pedra despoya	31. I seguint tota aquesta riera fins al camp de la Roya (5)
12. Seguir per la Serra de Gites inferior fins...	32. Fins al camp inferior de Vinyets del mas Revell.
13. A roca Çalbou (3)	33. I aquí com divideixen els termes de Caldes i Llagostera com los de cada lloc i parròquia se divideixen.
14. Puig de roca Aguilera	
15. Puig de machacuca	
16. Mas de Taylades	
17. Mata Sabadal	
18. Torrent de la Massanera, per riera inferior del Ridaura fins,....	
19. Al lloc que s'ajunta amb la riera de Salents	
20. Segueix per la mateixa riera superior fins al terme posat i fixat entre els termes de Romanyà i Llagostera	

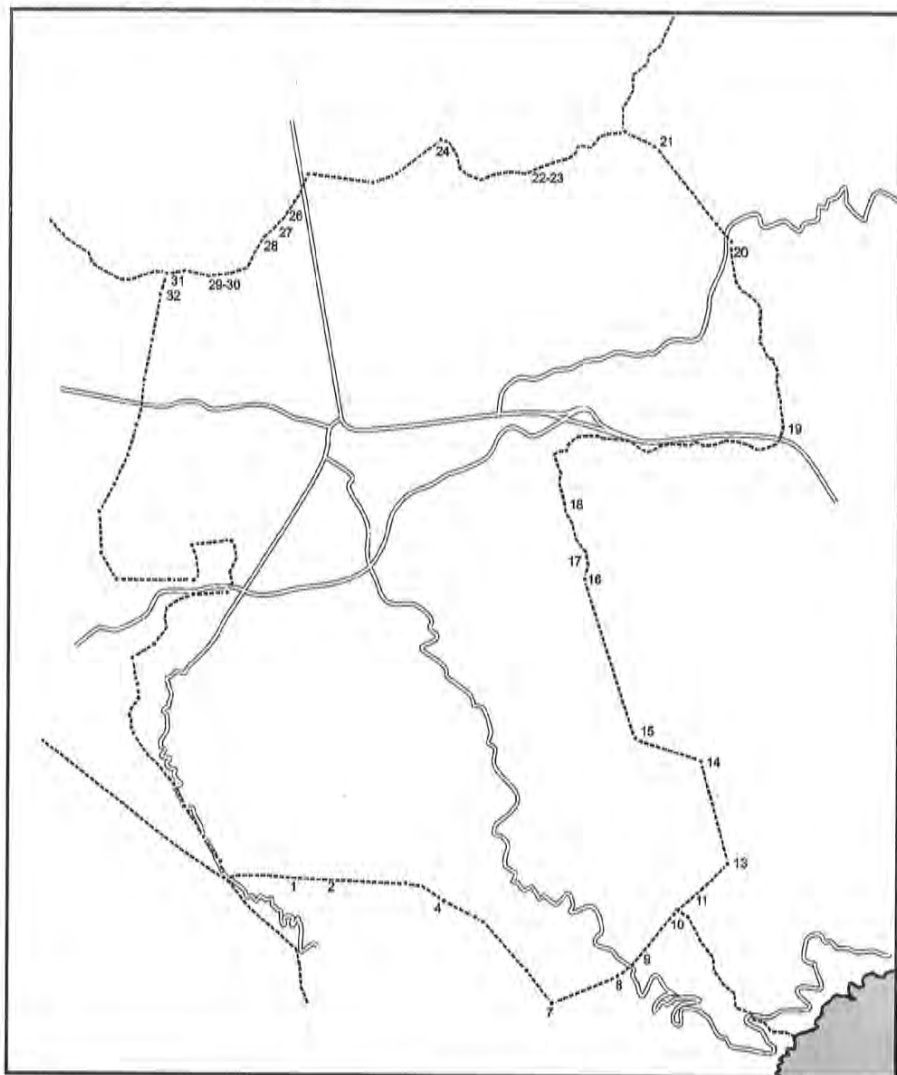
¹ L'any 1561 el topònim ja apareix amb la forma actual: Roca Serrana.

² Folguer o Falguer: lloc on neixen falgueres.

³ Aquest topònim seria el resultat de la contracció de l'article salat de "Pedra de l'Albó" que trobem el 1057. Amb el temps la Ç s'entén com a F, o C i acaba esdevenint Calbou.

⁴ En l'original en llatí escriuen *hospicium den Oller Pons* que es pot traduir per mas o per alberg en el sentit d'habitaclle.

⁵ La roja és una planta, l'arrel de la qual posseeix matèries colorants molt apreciades i utilitzades des de molt antic en tintoreria.

MAPA 4. Situació aproximada dels topònims de la rodalia de 1324

- Terme actual
- ~~~~~ Cursos d'aigua
- Carreteres actuals

Així doncs, el límit amb Caldes de Malavella és l'únic que no queda definit i haurà de seguir la divisió territorial de les dues parròquies de Caldes frontereres amb la de Llagostera: Sant Esteve de Caldes i Santa Seclina.

El document de 1324 ens dóna una relació de punts naturals, però en cap moment se'n desprèn la col·locació de fites. De fet sabem que de manera general, no queda atermenat fins en època molt més moderna, al s. XVIII amb Tossa i Caldes de Malavella (la part de la parròquia de Sant Esteve) i ja ben entrada la segona meitat del s. XIX amb la resta de poblacions veïnes, inclosa la parròquia de Santa Seclina.

Tot i això, tenim constància de l'existència de fites anteriors al s. XVIII. Sembla que es tracta de fites aïllades, situades en llocs puntuals que potser eren més conflictius o més dubtosos:

- Una fita gravada situada al Coll de Terra Negra que delimita els territoris de Llagostera, Tossa i Caldes de Malavella. S'esmenta en un document de 1672 on es diu que hi és des de temps immemorial (avui desapareguda).
- El Terme Blanch situat al Puig de la Ruïra, esmentat en un document de 1759 (avui desaparegut).
- Fita gravada amb la data de 1672 i situada al costat del camí de Sant Grau a Sant Baldiri a l'inici d'una de les branques del torrent de Vallpresona, que possiblement pertany a una delimitació entre Tossa i Solius.
- Terme Gros, una pedra natural que delimita Cassà i Llagostera i també les propietats de can Ribot i can Vall-llobera de Verneda, que consta en el cadastre de Cassà de la Selva de 1733.

La rodalia de 1324 es copia i recopia i així passa d'un document a l'altre. La font principal sembla ser una traducció al català inclosa en un capbreu de Llagostera fet redactar pel Marquès d'Aitona, baró de Llagostera, entre els anys 1561 i 1563.

Els capbreus són uns documets fets amb la finalitat de fixar les càrregues

que els senyors han de rebre dels seus pagesos depenents. En aquest cas el senyor de Llagostera es fa iniciar el seu capbreu amb l'explícita delimitació del territori sobre el qual té la potestat de percebre rendes i serveis.

Tot i que avui el capbreu és il·localitzable, ens han arribat diversos trasllats de la rogalia que l'encapçalava.¹⁵ Una còpia de l'any 1648 va ser incorporada al capbreu del Monestir de Sant Feliu de Guixols¹⁶ fet entre els anys 1313 i 1588. Una altra còpia de 1717 va servir de base per a l'atermenament amb Tossa l'any 1799.¹⁷ Aquestes còpies presenten canvis significatius d'alguns dels topònims en relació al document original, canvis atribuïbles al fet que els notaris podien fàcilment cometre errades d'interpretació o d'ortografia quan copiaven documents escrits a mà segles abans.¹⁸

La vigència de la rogalia de Llagostera al llarg del temps queda palesa en les còpies fetes en diferents èpoques, algunes de les quals s'han conservat fins al dia d'avui. Aquesta validesa encara es manté a mitjans del s. XIX quan l'Ajuntament de Llagostera l'esgrimeix com a prova davant les pretensions o indecisions dels pobles veïns en el conflictiu procés per delimitar i atermenar el municipi.

¹⁵ AHG, Notaria, Caldes-Llagostera, vol. 435, pág. 75. L'any 1717 es fa una còpia a instància i requeriment de Joan Passapera, sacristà, Joan Francesc Geones, domer de la doma del Pi, Grau Gotarra, domer de la doma de Ganix i Mata, tots ells presbïters curats de l'església parroquial de St. Feliu de Llagostera i dels honorables Josep Tarré, Joan Boada i Antoni Oliva en l'any present jurats de la Universitat de Llagostera. Ignorem amb quin objectiu aquests representats de la Universitat es fan fer la còpia. Segons consta al marge se'n treuen tres còpies més, el 1720, el 1771 i el 1785.

¹⁶ AHG, Monestir de Sant Feliu, Vol. 7. El monestir té extenses possessions de les quals és senyor directe, situades a Panedes, al pla de Benaula i a Ridaura, les tres zones a la frontera amb Romanyà, Cassà i Solius respectivament.

¹⁷ Arxiu Axandri de Tossa, Fons Falguera, Carpeta III n. 113.

¹⁸ La versió més fidel de l'original és la d'una còpia impresa que es conserva a l'Arxiu Comarcal de Santa Coloma de Farners. Fons patrimonial Capdevila, on observem molt poques variacions en els topònims.

EL TERMENAL AMB TOSSA

Com hem dit, la rodalia de 1324 comença per la banda de Tossa. On abans teníem els imprecisos *mntanya de Tossa* (916) o *castell de Tossa* (1241) ara tenim una detallada relació d'11 topònims, el primer dels quals és el puig de Vallariola i Banyador. A partir d'aquí el termenal segueix per les muntanyes de Tossa passant pel *puig de Fresa*, *lloc anomenat la Vacaca*, *estiga de Barriell*, *illa Gramanesa*, *roca Ferrana*, *pedra de Cetir*, *Pedra sobre Altra*, *folguer de Vaylprohona* i *puig de l'Orinar* ja a tocar el terme amb Solius.

Tots aquests topònims són encara avui coneguts i localitzables. Les característiques geològiques de la zona, muntanyosa i amb formacions granítiques molt peculiars, faciliten sens dubte la pervivència dels noms al llarg del temps, però el fet decisiu que els ha salvat fins avui ha estat l'atermenament de 1799, que va obligar a recordar i buscar els llocs i va fer que finalment el nom de moltes de les fites o del paratge hi quedés gravat.

La iniciativa parteix del senyor territorial de Tossa, l'Abat del monestir de Santa Maria de Ripoll, qui per alguna raó, probablement relacionada amb el cobrament del delme, té interès a delimitar la seva possessió des de Solius fins a Vidreres i Lloret.

El procés que condueix a la col·locació de les fites s'inicia un any abans amb l'estudi de dos geòmetres, Josep Pou de Bais i Josep Ribas i Daniel, qui sota la supervisió dels comissionats dels dos senyors territorials, Josep Anton Falgueras en representació de l'Abat de Ripoll i Jaume Girons en nom del Marquès d'Aitona, elaboren una primera proposta que presenten als seus respectius senyors.

Aquest document, primer esborrany de la futura delimitació, té com a objectiu identificar els topònims de la rodalia de 1324 per fixar les fites divisòries dels dos territoris. Es tracta d'evitar així possibles conflictes de límits que, segons sembla, ja s'havien produït amb anterioritat:

*se espera (al tiempo de la fijación) la mayor claricia a fin de evitar disturbios y dicenciones que tal vez se podrian de nuevo renovarse y en cuyo acto se espera cortarles de raiz.*¹⁹

Tot i que havien passat més de 400 anys entre la delimitació de 1324 i l'atermenament de 1799, la tasca dels perits no devia ser gaire complicada. Hem trobat prou testimonis de la continuïtat dels topònims al llarg dels segles com per assegurar que la majoria els eren encara plenament coneguts i moltes vegades utilitzats com a referències espacials.

El 1736, 63 anys abans que es gravessin les fites, Vicenç Rissech, pagès del veïnat de Sant Llorenç, utilitza el Puig de Fresa i el Puig de les Vacasses per identificar una peça de terra muntanyosa de la seva propietat situada en:

*lo lloc anomenat Freya o Puig Freya es a saver ayguavessant en vers migdia fins el terme de Tossa anomenat lo terme Blanc (...) afronta a solixent en honor llur que es la meitat de dit puig anomenat de les vacasses (...)*²⁰

Pocs anys després, quan el mateix Rissech estableix una part d'aquesta peça de terra, torna a esmentar el Terme Blanc, una pedra que es fita de propietat i també partió entre Tossa i Llagostera: *lo terme Blanch que divideix los termes de Llagostera i Tossa.*²¹

Els dos perits redactors de la proposta d'atermanament identifiquen sense cap mena de dubte aquesta fita anomenada Terme Blanch com el primer dels topònims de la rodalia de 1324, el Puig de Vallarcola i Banyador: *Paratge Vallariola o Puig Oriol y Banader o en el paratge on hi ha un terme que li diuen Terme Blanc o terme de la Crossa.*

Coneixem l'exacta ubicació del Terme Blanc o terme de la Crossa, tot i que avui és una fita desapareguda.²² Estava situat al vessant sud del puig de la

¹⁹ Arxiu Axandri de Tossa, Fons Falguera, Carpeta III n.113.

²⁰ ACSCF, Fons Capdevila, 1.3, Llevador de rendes del Marquès d'Aitona a la vila de Llagostera (1736-1737), pàg. 80.

²¹ AHG, Notarial, Caldes-Llagostera, vol. 455, pàg. 23r. i 24 Establiment fet per Vicenç i Joan Rissech, pare i fill d'una peça de terra a Jaume Pla treballador de Llagostera (1759).

²² La fita apareix grafiada en els plànols de amillament de Llagostera de 1879 (AMLLA) i en el del terme de Tossa de cap al 1826 (AMT).

Ruïra, més avall del Terme Blau, una pedra gran de pissarra que separa les propietats de Noguera de Santa Seclina i de Rissech de Llagostera.

Estem parlant, doncs, d'un indret situat a una certa distància del Coll de Terra Negra, on comença actualment el terme amb Tossa. Hem de deduir, per tant, que el terme entre Llagostera i Tossa al s. XIV arriba només fins aquest punt i no al Coll de Terra Negra? Es pot considerar la zona de Terra Negra límit entre Tossa i Caldes? És possible.²³

El que és segur és que abans del s. XVII el límit de Llagostera ja es situa a Terra Negra, així es desprèn del capbreu del Mas Noguera de Mont de l'any 1672. Aquest mas, que en aquest moment ja està derruït, era dins el terme de Llagostera davant l'actual Mas Noguera, dit aleshores Noguera de Vall, de la parròquia de Santa Seclina.

Una peça de terra del Mas Noguera de Mont arriba fins al Coll de Terra Negra, on una fita separa Llagostera, Caldes i Tossa:

*.... fins al coll de terra negra en la qual afrontacio esta posat de temps immemorial un terme gran allí aficat lo qual divideix lo termenal de Tossa y de les presents Baronias per que en una part estan pintades las armas del Sr. de dita vila y terme de Tossa y en la altra las armas del Sr. de dit castell y baronies de Llagostera y Caldes (...)*²⁴

Vallpresona és el topònim del qual hem localitzat més referències i més contínues en el temps.²⁵ Es tracta del nom d'una extensa peça de terra boscosa situada dins el terme de Tossa i de Solius i on s'ubica el santuari de Sant Grau, anomenat en molts documents Sant Grau de Vallpresona.²⁶ Hi neix el torrent de Vallpresona, que arriba al mar a la cala del mateix nom. Els perits redactors de la proposta per a l'atermenament de 1799 situen el

²³ Així sembla desprendre's del plànol del terme de Tossa on el terme de Caldes s'estén fins al terme Blanc, fent, potser, una interpretació purista de la rodalia de 1324.

²⁴ AMLLA, Fons can Poch de Santa Seclina, Capbreu del mas Noguera de Mont del terme del castell de Llagostera, 1672 (fotocòpia).

²⁵ En la documentació trobem sempre Vallprehona o Vallpreona. A Tossa sembla utilitzar-se Vallpregona. Nosaltres optem per Vallpresona per ser la forma actualment utilitzada a Llagostera.

²⁶ AMLLA, Fons Patrimonial can Romeu, núm. 19. En el testament de Joan Collell, pagès de Llagostera, de l'any 1593 consta una deixa de sis diners a *Sant Grau de Vallprohona*.

topònim *Folguer de Vaylprohona* de 1324 en aquesta peça de terra just a l'inici del torrent.

El 1558 Vicenç Darder ven a Gerard Salions una gran porció boscosa de més de 100 vessanes anomenada *Vallprehona*. En dues de les afrontacions d'aquesta gran peça de terra s'esmenten dos topònims de la rodalia: el puig del Llorinar i Pedra sobre Altra per on diuen que passa la divisió entre Tossa i Llagostera:

*(...)a poniente con honor de Nicolas Sans de Tossa, mediante la altura de dicha sierra siguiendo hasta piedra sopra alta, donde esta la division de Tossa y Llagostera (...) a cierzo hasta el lugar dicho Penjacans y de ai siguiendo hasta el Puche de Llorinar (...)*²⁷

Ja al s. XV la imponent formació granítica de Pedra sobre Altra apareix com a referència espacial. L'any 1478 l'abat de Ripoll concedeix a uns pagesos de Tossa el mas Sans d'Aiguabona. Entre les terres del mas hi havia la *coma de Salions*, la qual afrontava a llevant amb l'indret anomenat *pedra sobre altra*.²⁸

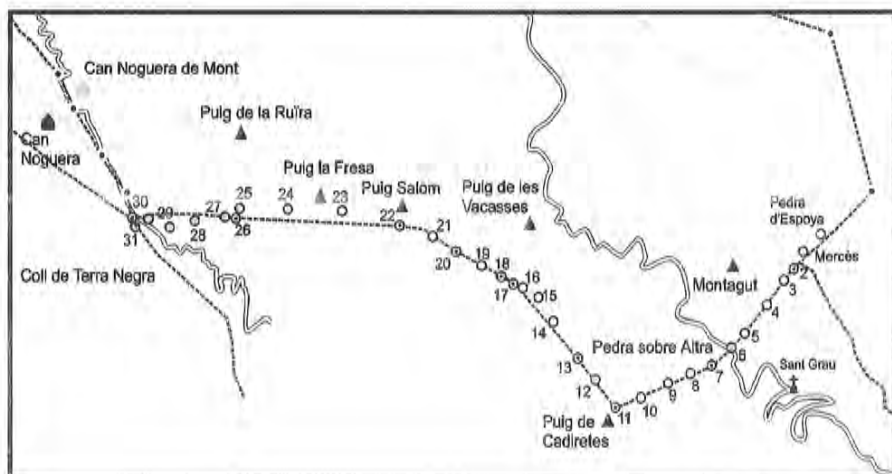
Pel que fa a la resta de topònims, semblen igualment segurs a l'hora de situar *la pedra de Cetir*, que la identifiquen amb al puig de les Cadiretes o la Roca Serrana. Pel que fa a Pedra d'Espoya, devia ser una pedra prou coneguda, recordem que ja marcava els límits entre Solius i Llagostera el 1057 i el 1302.

Únicament dos llocs, *illa Gramanesa i Estiga de Barcell*, els són completament desconeguts. Tot haver consultat diversos veïns i habitants de la zona, diuen *no hemos hallado persona que tenga memoria de hombre que haya oido decir semejantes nombres*. Van poder localitzar els paratges o en van consensuar un emplaçament? No ho sabem, però finalment degueren arribar a una conclusió definitiva i satisfactòria per a ambdós senyors, ja que les fites es col·loquen i es marquen l'any següent, el 1799.²⁹

²⁷ AHG, Notarial, Girona 7, vol. 523, pàg. 553. Ja el 1419 Bernat de Pau de Sant Feliu de Guíxols va vendre a Pere de Salions de Tossa un bosc que li havia establert el sacristà major de la Santa Església de la ciutat de Girona situat en un territori anomenat *Vallpreona*.

²⁸ Mario ZUCCHITELLO. *Tossa* pàg. 54.

²⁹ A més de les 23 fites físiques localitzades, dos documents ens en donen testimoni: el plànol del terme de Tossa fet amb posterioritat pel mateix geòmetre Josep Ribas i Daniel (AMT) i els plànols del terme de Llagostera corresponents a l'amillament de 1879 (AMLLA).

MAPA 5. Llagostera - Tossa. 1799

- Terme actual
- ~~~~~ Cursos d'aigua
- Carreteres actuals
- ⊙ Fita reconeguda l'any 1925 i localitzada
- Fita no reconeguda l'any 1925 i localitzada
- Fita no reconeguda l'any 1925 i no localitzada
- ▲ Mas actual
- Mas desaparegut. Situació probable

Topònims de 1324

- 3- Puig de l'Orinar o Llorinar
- 5- Falguer de Vallpresona
- 7- Pedra sobre Altra
- 11- Pedra de Cetir o puig de Cadiretes
- 13- Roca Ferrana o Serrana
- 15- Illa Gramanesa
- 18- Estiga de Barcell
- 21- Vacassa
- 23- Puig de Fresa
- 25- Terme Blanc o terme de la Crosa en el puig de Vallarcola i Banyador

Les 31 fites de 1799

Com a resultat d'aquesta delimitació van ser col·locades 31 fites, 11 de les quals corresponen als paratges de 1324 i la resta són intermèdies. L'atermenament és doncs d'una extrema minuciositat. Totes les fites tenen gravat el nom dels dos municipis, Tossa en una banda i Llagostera a l'altra, i el número que els correspon de l'1 al 31. Quan el paratge té un nom conegut també és gravat a la pedra.

Sempre que és possible aprofiten les grans formacions de pedra granítica de la zona i quan no ho és col·loquen fites de petites dimensions de pedra granítica treballada i carejada. Només en una ocasió sembla que aprofiten una fita ja existent, gravada amb l'any 1672, que possiblement pertany a una antiga delimitació entre Solius i Tossa, o a la partió de dues propietats.

La numeració de les fites segueix un ordre invers a la rodalia de 1324, així la núm. 31, avui desapareguda, es situa al coll de Terra Negra, on conflueixen els termes de Llagostera, Caldes, Tossa i Vidreres. La fita número 1 degué ser la pedra d'Espoya (avui no és visible el número) i va marcar durant poc temps el límit del terme entre Solius i Tossa. Tot i que en un principi el límit entre Tossa i Solius es situa en el torrent de Vallpresona, l'opció presa finalment es desplaça més a llevant per, partint de pedra d'Espoya, anar a buscar el torrent i la platja de la Corcullada.³⁰

Aquest canvi de delimitació no afecta el terme de Llagostera però sí que representa una pèrdua de territori per a Solius, cosa que provoca l'oposició del seu senyor territorial. Davant la impossibilitat d'arribar a un acord, els dos senyors, el capítol de la seu de Girona i l'abat de Ripoll, recorren a un perit tercer, Ramon Vilar, advocat i regidor perpetu de la ciutat de Girona, amb l'objectiu de dictar una concòrdia que posi fi a la disputa.³¹

El mapa núm. 6 reflecteix les pretensions de cada part i la finalment acceptada. El resultat de l'arbitratge signat per les dues parts l'any 1800 dóna la raó parcialment al sagristà major. El límit entre els dos territoris serà efectivament el torrent de Vallpresona, però només en el tram proper al mar.

³⁰ Mario ZUCCHITELLO. *Tossa...* pàg. 59.

³¹ AHG, Notarial, Girona 7, vol. 523, pàg. 547.

MAPA 6. Tossa - Solius. 1800

- Terme actual
 - Cursos d'aigua
 - Carreteres actuals
 - ⊙ Fita reconeguda l'any 1925 i localitzada
 - Fita no reconeguda l'any 1925 i localitzada
 - Fita no reconeguda l'any 1925 i no localitzada
- 2- "1800"
 3- Puig de Llorinar
 4- Falguer de Vallpresona

A l'inici es desplaçarà fins a trobar el torrent de Llorinar, que baixa del puig del mateix nom o puig de l'Orinar, un dels topònims de la rodalia de 1324:

(...) el torrente nombrado de Llorinar (...) que discorre hasta unirse con el torrente de Vallprehona es el que forma en todo este trecho la division de las parroquias y terminos de Solius y Tossa i despues continua en forma de division de la parroquias y terminos el torrente i agua de Vallprehona en todo el restante trecho que discorre hasta al mar y la playa nombrada tambien de Vallprehona.

La concòrdia estableix també on s'han de fixar les 5 fites que han de delimitar el terme i evitar controvèrsies futures.

La primera es situa forçosament dins el termenal de Llagostera. Les quatre següents es situen en el torrent de Llorinar i en el de Vallpresona fins arribar a la platja:

(...) el primero con tres esquinas en la parte de oriente del camino que va de la Capilla de San Gerardo a la de San Baudilio en donde da prncio el torrente del Llorinar, el qual Mojon se ha aparedado con cal y canto y tiene escritas las palabras Tossa, Solius y año de mil y ochocientos.

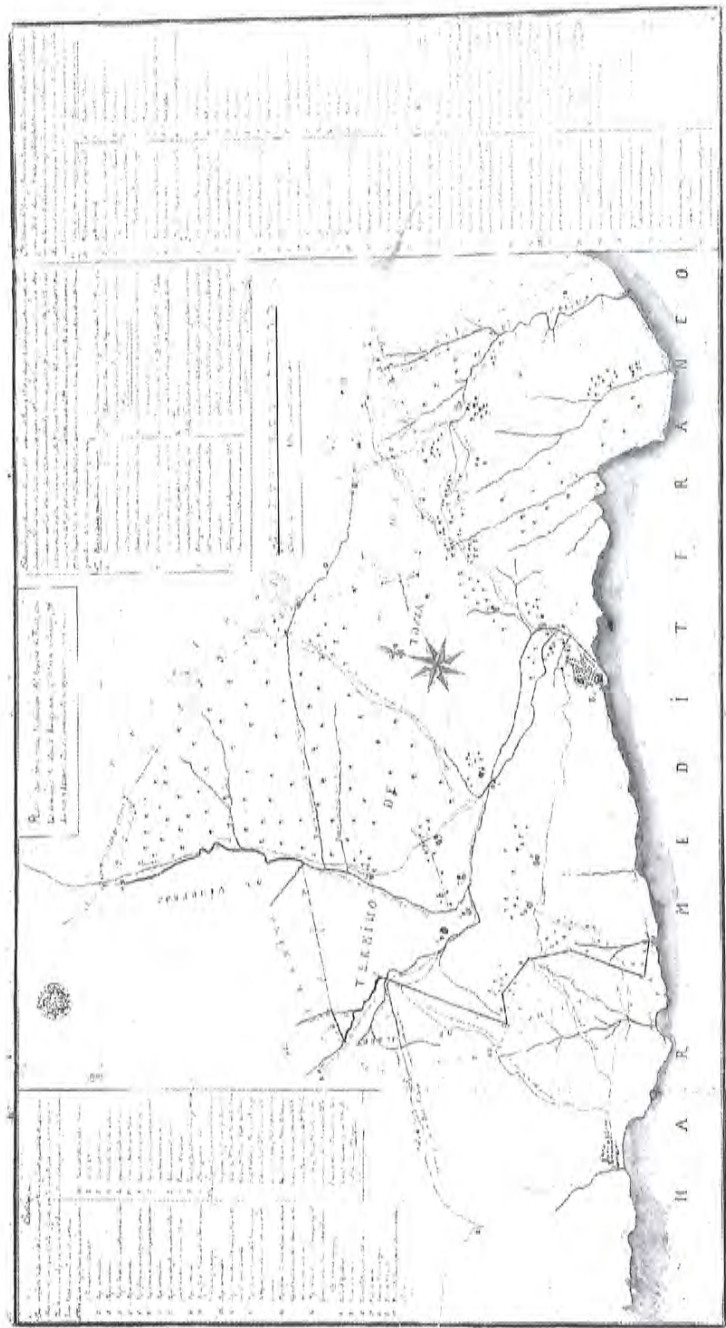
A més d'aquesta inscripció, la fita va ser gravada amb una mitra abacial sobre el nom de Tossa i amb el nom Llagostera en una de les tres cares. També s'hi va gravar el núm. 2, tot i que a partir d'ara passava a ser la primera del termenal entre Tossa i Llagostera. Suposem que es volia respectar l'ordre de la numeració i no modificar les restants fites fins a la 31 de Terra Negra.

D'aquesta manera apareix dins el termenal de Llagostera aquesta nova fita, l'única amb la inscripció "1800". Es situa entre la núm. 3, Puig de Llorinar, i la núm. 2, Mercès, que queda anul·lada i substituïda per la nova.³²

La pedra d'Espoya, en origen amb el núm. 1, passarà a ser fita entre Llagostera i Solius i així ho reconeixeran les actes d'atermenament entre aquests dos municipis de 1872 i 1889.

³² Tot i això, en el plànol del terme de Tossa (ca.1826) de l'Arxiu Municipal de Tossa li donen el núm. 1, després de pedra d'Espoya, la qual queda sense numerar.

Plànol del terme de Tossa fet per Josep Ribas cap al 1826. La llegenda recull gran quantitat de topònims entre els quals hi ha els noms de les fites. (AMIT)

L'any 1925 el Servei Geogràfic de l'Exèrcit realitza la que fins avui és l'última delimitació i, per tant, actualment vigent. De les 31 fites col·locades el 1799, l'equip encapçalat pel capità Ignaci de Torrents únicament en reconeix 8, tot i que en l'acta escriuen *Incidencias: ninguna. Mojones no reconocidos: ninguno*,³³ cosa ben difícil de justificar quan totes estan numerades.

Per tant, la línia oficial del terme actual en el tram de Tossa està definida únicament per aquestes 8 fites que, en contraposició a les 31 de 1799, donen una línia molt menys precisa.

Una de les fites no reconegudes és precisament la núm. 31, situada al coll de Terra Negra, i en aquest cas la imprecisió es converteix en una petita però significativa modificació del terme. Fins el 1925 aquesta fita havia marcat el límit de quatre municipis, Llagostera, Caldes, Tossa i Vidreres, a partir d'aquesta data serà reconeguda per a Caldes, Tossa i Vidreres però no per a Llagostera. La fita escollida per fer de terme entre Caldes, Llagostera i Tossa està situada a uns 80 metres i en origen formava part de l'atermenament Caldes-Llagostera de l'any 1871, per això encara avui podem llegir en dues de les seves cares les inscripcions **Llag^a Cald^a** i no trobem enlloc el nom de Tossa.

De fet la manca de rigor és el tret característic d'aquest atermenament on, a més de deixar-se 23 fites, les distàncies entre fites que consten en l'acta són sovint incorrectes i les descripcions de les inscripcions són incompletes o equívokes.

Salionç i el soldat de marina

A Llagostera s'explica una antiga història transmesa oralment de generació en generació. Segons aquest relat, en una època no identificada el terme de Llagostera hauria arribat fins al mar, concretament a la platja de Salionç.

El fet de ser un municipi costaner implicava que cada any s'havia de lliurar un quinto i mig per servir a l'Armada. Però com que aquest era un servei molt dur i molt llarg, del qual pocs nois tornaven amb vida, Llagostera va

³³ AMLLA, Actes de reconeixement del terme (1924-1925), Còpia.

optar per cedir la platja de Salionç a Tossa. Aquesta seria, resumida, la història del Soldat de Marina.

Com hem vist, únicament el 919 el document de la venda feta per Emo esmenta el mar com un dels límits de Llagostera, però per poc temps. L'any 939 la franja del litoral queda repartida entre Tossa i Sant Feliu i més tard entre Tossa i Solius a l'altura del torrent de Vallpresona.

Els treballs fets des de Tossa per Mario Zuchitello³⁴ confirmen la pertinença de Salionç a Tossa sota el domini de l'abat de Ripoll amb continuïtat des del s. X.

En la disputa que l'any 1800 enfronta el monestir de Santa Maria de Ripoll i el capítol de la Catedral pels límits dels seus territoris, es presenten 21 proves documentals datades entre el 966 i el 1792. Són escriptures de venda, permuta o cessió de peces de terra del sector en litigi, capbreus i en general documents on consten el límits de les finques i el domini senyorial. En cap moment detectem la presència de Llagostera amb drets territorials a la zona.

La qüestió sembla clara, com a mínim des del s. X Llagostera no ha tocat a mar. Així doncs, com s'explica l'existència de la llegenda? Cal suposar que té alguna base, encara que remota?

El concepte de quinto és relativament modern i va lligat a l'exèrcit de terra. Sorgeix a partir de les reformes sobre allistaments del s. XVIII fetes per Carles III i sobretot a partir de l'ordenança de Reemplazo del Ejército de 1838, que imposa el servei militar obligatori per a tota la població.

L'ordenança preveu que cada municipi contribueixi segons la seva població, de manera que el nombre d'habitants determina la quantitat de quintos enters i de fraccions que cal aportar a l'exèrcit. Per exemple, l'any 1844 la província de Girona ha de contribuir amb 426 homes dels quals a Llagostera, pels seus 2.385 habitants, li corresponen 6 enters i 3 dècimes de quinto. Les dècimes s'hauran d'agrupar amb dècimes resultants d'altres pobles entre

³⁴ Mario ZUCCHITELLO. *Tossa... pàg. 58 El comerç marítim de Tossa a través del port barceloní (1357-1553)*, Tossa de Mar, 1987, pàg. 27.

els quals s'efectua un sorteig per determinar de quin municipi ha de ser el quinto resultant. És aquest el mig quinto de la llegenda?

Per altra banda, la incorporació d'homes a l'Armada Espanyola es regula des del s. XVIII a través de la Matricula de Mar. A partir d'aquest moment qualsevol persona que treballi en un ofici relacionat amb el mar (navegació, tràfic de ports i pesca en general) obligatòriament ha d'estar registrat a la Matricula de Mar. Una de les obligacions dels matriculats és servir a l'Armada del Rei. D'aquesta manera s'assegura prou força humana amb experiència i acostumada a fer-se a la mar, amb la qual cosa es preten evitar els fracassos de l'Armada Española del s.XVIII.

Cal suposar que qui viu del mar habita vora la costa, i en aquest sentit els pobles costaners veuen com part dels seus homes han de servir llargs períodes de temps a l'Armada. També és cert que a partir de 1873 s'accepten voluntaris per servir a l'Armada i si és necessari s'hi destinen soldats de l'exèrcit per sorteig, preferentment entre els naturals de la costa. És aquesta la relació entre els municipis costaners i l'Armada que es desprèn de la llegenda?

Tal vegada ens trobem davant d'un relat que barreja diferents elements. Per un costat l'esment del mar en el document de 919, mitificat molts anys després, i per l'altre uns components molt més moderns que d'alguna manera reflecteixen la duresa de complir amb les obligacions militars, sobretot a partir del s. XIX, quan únicament un 50 % dels nois que marxen tornen amb vida a causa de l'estat de guerra gairebé permanent durant el s. XIX i bona part del primer quart del s. XX.

**EL SEGLE XIX I LES
NOVES DELIMITACIONS**

El segle XIX representa el desmantellament definitiu de les senyories i el sorgiment de l'estat i del municipi modern. A partir d'aquest moment la delimitació del territori deixa de ser competència del senyor territorial per ser assumida pels ajuntaments. El terme municipal és a partir d'ara la demarcació on cada ajuntament exerceix les seves competències.

La delimitació de cada municipi amb fites i mollons és un tema recurrent des de la segona meitat del s. XIX i fins el primer quart del s. XX, i la raó cal buscar-la en el nou paper que l'administració municipal juga dins el nou estat liberal. A partir de mitjans s. XIX l'estat delega en els municipis una sèrie de funcions noves com ara gestionar les quintes o elaborar els padrons d'habitants. Aquestes i altres tasques tenen el seu àmbit d'aplicació territorial, de manera que cada ajuntament s'ha d'encarregar dels habitants del seu municipi, i cal, per tant, tenir uns límits clars per evitar conflictes amb els pobles veïns. Però encara serà més necessari amb la modificació del sistema impositiu quan l'any 1845 es creï la contribució territorial moderna, antecedent directe de l'actual Impost de Béns Immobles (IBI).

La nova contribució té un sistema d'aplicació força complicat. El govern de l'estat decideix cada any què vol ingressar segons les seves necessitats pressupostàries. Aquesta quantitat total a ingressar es reparteix per províncies (*cupò provincial*) que alhora ho reparteixen per municipis (*cupò municipal*). Cada municipi s'ha d'organitzar per repartir-ho i cobrar-ho entre els seus convilatants segons el criteri de qui més té, més paga. Així, tot i ser un impost que ingressa bàsicament l'estat, la confecció dels padrons recau exclusivament en els municipis, únics encarregats d'avaluar la qualitat i el rendiment dels béns immobles, calcular el valor impositiu, fer els repartiments i procedir al cobrament.

Per realitzar el repartiment cal fer prèviament una avaluació dels patrimonis, el resultat d'aquesta avaluació seran els *padrons de riquesa*, uns documents on consta el nom del propietari, la situació, l'extensió, la valoració i la relació nominal dels propietaris confrontants.

De seguida els padrons d'avaluació de la riquesa s'anomenen amillaraments,³⁵ que són els cadastres del s. XIX. Per fer un just repartiment

³⁵ amillarar: mesurar en "millas", mesura castellana.

de la contribució és imprescindible un bon amillament que permeti conèixer l'extensió exacta de terres de cada propietari i la seva qualitat. Com que la contribució té un abast d'aplicació local, és igualment imprescindible conèixer amb precisió els límits del municipi i evitar els conflictes amb els propietaris fronterers per saber a quin ajuntament han de contribuir. D'aquesta necessitat neixen els intents de delimitació i fitació dels termes municipals de la segona meitat del s. XIX.

A causa dels escassos mitjans de l'època, els amillaments es fan segons les declaracions jurades dels propietaris. Sense l'elaboració de la planimetria, base del cadastre actual, no hi ha cap mecanisme per comprovar que la declaració del propietari sigui certa, cosa que provoca un alt grau d'ocultació.³⁶

Tot i que els esforços per tenir una base cartogràfica general s'inicien el 1859³⁷, l'estat no en disposa per a tot el territori fins a la dècada de 1960. La Llei de 1906 és el fonament del cadastre modern, basat en l'aixecament cartogràfic, però la seva aplicació és lentíssima. Els treballs comencen pel sud de la península i van pujant cap al nord. L'any 1914 només està feta la regió andalusa. A Catalunya el 1928 tot just s'acaben els treballs preliminars i no estarà conclòs fins a finals de la dècada del anys cinquanta. Encara l'any 1940 pràcticament la meitat del territori estatal funciona sobre la base dels amillaments i les declaracions jurades i el 1988 queden pendents 15 municipis de Galícia.

Una repassada a la legislació sorgida sobre aquest tema entre el 1859 i el 1906 ens demostra que es correspon mimèticament amb els processos d'atermenament a Llagostera al llarg del s. XIX i primer quart del s. XX.

- El primer text legal i la successiva legislació que el desenvolupa, la Ley sobre medicion del territorio de 1859, inicia un llarg i conflictiu procés com a resultat del qual es col·loquen les fites amb els pobles veïns de

³⁶ El 1870 es crea l'Instituto Geográfico, més tard Instituto Geográfico y Estadístico. Els primers treballs publicats fan evident l'ocultació que provoca el sistema de declaracions jurades. Hi ha municipis que tripliquen l'extensió del seu territori en relació a la suma de les declaracions jurades.

³⁷ Llei, de 5 de juny de 1859, sobre Medicion del Territorio i Reial Decret, de 20 agost de 1859. Preveuen els treballs per obtenir descripció i representació gràfica de tot el territori estatal a nivell geodèsic, marítim, geològic, forestal, itinerari i parcel·lari.

Cassà de la Selva (després de 1860), Romanyà (1870), Santa Seclina (1871) i finalment també amb Solius (1872). En aquest darrer cas, el més conflictiu de tots, va ser necessari esperar la resolució d'un recurs contenciós administratiu interposat per l'Ajuntament de Llagostera contra el de Santa Cristina d'Aro.

- El Reial decret, de 30 d'agost de 1889, de divisió de términos municipales intenta impulsar els treballs per a l'elaboración del mapa cartogràfic i reclama dels ajuntaments que senyalin amb fites els límits del seu municipi o, en el cas que ja estiguin atermenats, que facin un reconeixement d'aquestes fites.³⁸

Com a conseq ncia d'aquesta legislación ens han arribat dues actes de reconeixement de terme, una amb Santa Cristina (per la parròquia de Solius i per la de Romanyà) i una altra amb Caldes de Malavella (parròquies de St. Esteve de Caldes i Sta. Seclina). Són actes on ambdós municipis reconeixen les fites clavades els anys anteriors (1870-1872).

- Finalment la Llei del cadastre parcel·lari d'Espanya, de 23 de març de 1906, que com hem dit ha estat la norma cadastral b sica pràcticament fins avui dia, és el marc juridic on es basen els reconeixements de terme fets pel Servicio Geográfico del Ejército entre els anys 1924-1925.³⁹ En aquest cas disposem de les actes de l'atemenament del municipi amb els 4 pobles veïns.

Aquests reconeixements de terme signats per representats de tots els ajuntaments confrontants són els últims realitzats i els vigents en l'actualitat, tot i que en la seva realitzaci n no sembla haver-hi hagut la mateixa cura que en els anteriors, sobretot en els trams de Tossa, Caldes de Malavella i Cassà de la Selva.

³⁸ "Art. 1. Todos los Ayuntamientos de la Península, Islas Baleares y Canarias proceder n inmediatamente a la renovación de los hitos y mojones permanentes, que determinen las líneas divisorias de sus respectivos términos municipales. Se exceptuan las provincias de Albacete, C diz, C rdoba, Jaén, Madrid, M laga y Sevilla, en las cuales est n terminados por el Instituto Geográfico y Estadístico los trabajos del mapa".

³⁹ Tossa: 28 de desembre 1925; Santa Cristina: 13 de maig de 1924; Cassà de la Selva: 8 de maig de 1924; Caldes de Malavella: 18 de novembre de 1925.

L'AMILLARAMENT DE LLAGOSTERA DE 1879

A Llagostera, com arreu, la contribució territorial es comença a aplicar el 1846, i molt aviat deuen sorgir les primeres reclamacions dels propietaris disconformes amb les quantitats a pagar i sovint també amb els límits que s'assignen a les seves finques.

Conseqüència directa d'aquestes queixes són els reiterats requeriments del governador civil a l'Ajuntament perquè elabori un amillarament correcte que eviti les reclamacions anuals dels propietaris. La resposta de l'Ajuntament és sempre la mateixa: una comissió està treballant per clarificar i fixar els límits. Cada nova reclamació del governador provoca el nomenament d'una nova comissió i, en canvi, no sembla que s'avanci.

El primer avis seriós del governador és del setembre de 1853 i el mateix mes es pren l'acord de formar una comissió amb J.Vidal de Llobatera, L. Barceló, J. Codolar, J. Tarrè i V. Roure.⁴⁰ Al cap de poc temps tot fa pensar que la comissió té la feina enllestida. Pel que sembla els límits amb Caldes i Cassà són clars i s'està a punt per estudiar el cas de Santa Seclina, Solius i Romanyà. No es fa cap referència a Tossa, tram definit amb prou claredat el 1799. Però quatre anys després no s'ha produït cap progrés. El juliol de 1857 es torna a comunicar al governador que l'amillarament no està fet perquè el poble encara no té els límits definits i que una comissió formada per regidors i propietaris ho estudiarà.⁴¹

Aquestes dificultats a l'hora de concretar els límits del municipi ens demostren que no havia estat marcat amb fites amb anterioritat. A mitjans s. XIX aquesta tasca presenta certes complicacions, en més d'un punt es manifesten discrepàncies entre les parts implicades que en general creiem que són poc rellevats i únicament en el cas de Solius afecten una considerable extensió de terres.

⁴⁰ AMLLA, Fons Ajuntament, Actes de Ple, 18-09-1853.

⁴¹ AMLLA, Fons Ajuntament, Actes de Ple, 16-05-1857.

Plànol del terme de Llagostera. Probablement forma part del conjunt de plànols de l'amillarament de 1879 fet per Agustí Bragat. (AMLLA)

El 1863 l'Ajuntament de Llagostera encarrega un nou amillament a l'agrimensor Agustí Bragat amb l'objectiu de disposar d'una eina ben elaborada que inclogui tota la documentació necessària, inclòs un plànol parcel·lari de totes les unitats cadastrals.

El fet de no tenir ben definits els límits és una de les moltes dificultats que ha d'afrontar Agustí Bragat quan l'any següent comença a treballar ajudat per quatre peons.

A partir d'aquest moment la delimitació del terme sembla seguir l'impuls dels treballs de confecció del nou amillament.⁴² Abans que Agustí Bragat tingui l'encàrrec conclòs⁴³ tot el municipi estarà delimitat i marcat amb fites: Cassà de la Selva després de 1860, Romanyà el 1870, Caldes de Malavella el 1871 i Solius el 1872.

⁴² AMLLA, Fons Ajuntament, Actes de Ple, 03-12-1863, 30-03-1865, 22-04-1873, 30-05-1875.

⁴³ L'amillament s'aprova el 1873, però no és lliurat a l'Ajuntament fins el 1879 quan tots els propietaris han pagat la part que proporcionalment els correspon per les tasques d'elaboració de l'amillament.

EL TERMENAL AMB SANTA CRISTINA

Solius (1872)

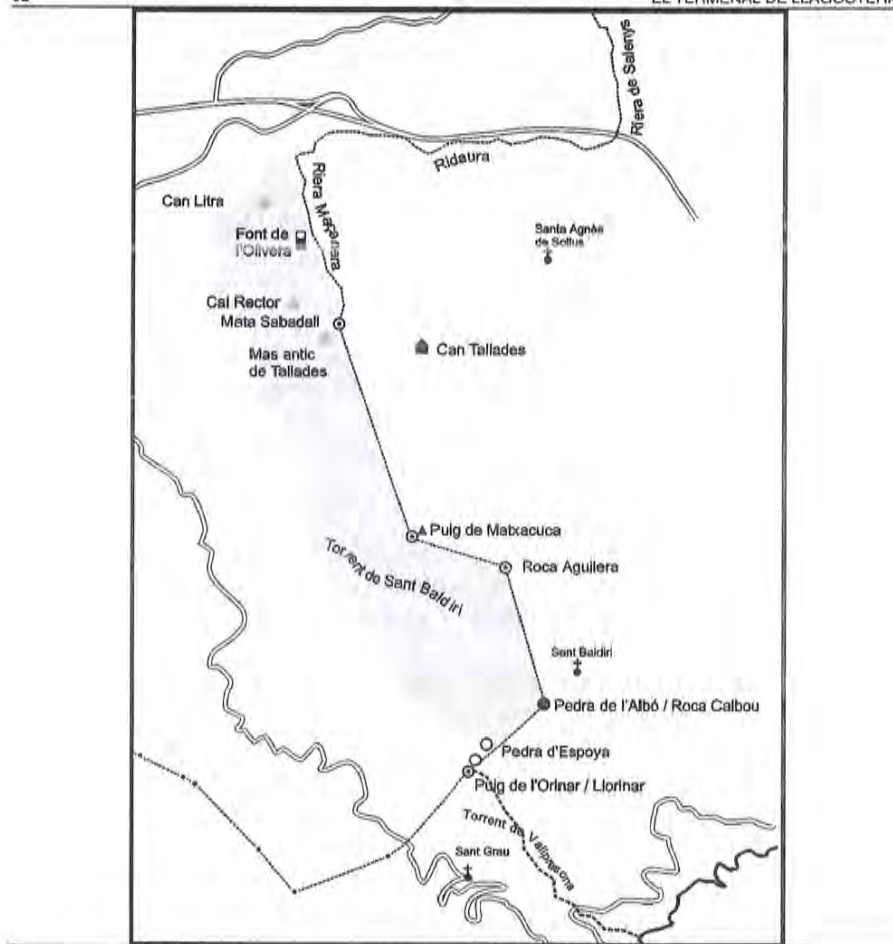
La delimitació amb Solius és la més conflictiva de les quatre que es fan durant el s. XIX i enfronta amb virulència els Ajuntament de Llagostera i Santa Cristina durant més de 15 anys. Per sobre de tot el conflicte planeja la figura del governador civil, més preocupat pel cobrament de la contribució territorial que per mitjançar en la disputa, fins al punt que, al·legant urgència en la confecció dels amillaraments, imposa una delimitació en contra de la voluntat de l'Ajuntament de Llagostera. Davant la imposició, que es considera injusta, es recorre als tribunals de justícia i s'inicia així un llarg i complicat plet que triga deu anys a resoldre's.

Des de l'any 1857 l'Ajuntament de Llagostera i el de Santa Cristina mantenen discrepàncies en relació als límits amb Solius. Les successives comissions formades en tots dos municipis no arriben a cap acord i la divergència afecta la considerable extensió de 3.000 vessanes de terra.⁴⁴ La base de la disputa és la diferent interpretació que cada municipi fa dels topònims que des del s. XII delimiten els dos territoris.

Com podem comprovar en el mapa núm. 7, la definició de la rodalia de 1324 consolida les delimitacions de 1057 i 1302 amb els topònims puig de l'Orinar, pedra d'Espoya, roca Calbou, Mata Sabadall i torrent de la Massanera i n'incorpora tres de nous: puig de roca Aguilera, puig de Matxacuca i el mas de Tallades, situats entre roca Calbou i Mata Sabadall.

Però es tracta d'una relació d'elements naturals que mai han estat gravats amb inscripcions ni amb senyals de cap mena i aquesta és la causa de les diferents interpretacions que a mitjans del s. XIX defensa cada part.

⁴⁴ El ple de l'Ajuntament de Llagostera de l'1 de juny de 1858 accepta una proposta de Solius, que és rebutjada l'agost perquè considera que perjudica greument els interessos de Llagostera.

MAPA 7. Llagostera - Solius. 1861-1872

- Terme actual
 - ~~~~~ Cursos d'aigua
 - ==== Carreteres actuals
 - ⊙ Fita reconeguda l'any 1925 i localitzada
 - Fita no reconeguda l'any 1925 i localitzada
 - Fita reconeguda l'any 1925 i no localitzada
 - ◉ Fita no reconeguda l'any 1925 i no localitzada
 - Zona oficialment terme de Solius de 1861 a 1872
 - Mas actual
 - Mas desaparegut. Situació probable
- 21 a 26

L'Ajuntament de Santa Cristina pretén traçar una línia des de pedra d'Espoya fins al capçal de la branca principal del Ridaura, cosa que l'Ajuntament de Llagostera no sembla disposat a acceptar. Com es pot veure en el mapa núm. 7, aquesta proposta deixa sense ubicar topònims com roca Calbou, ja documentada com a límit el 1302 i el 1324 i el torrent de la Massanera⁴⁵ com hem vist és límit entre Solius i Llagostera des de 1057 i reconegut el 1302 i el 1324.

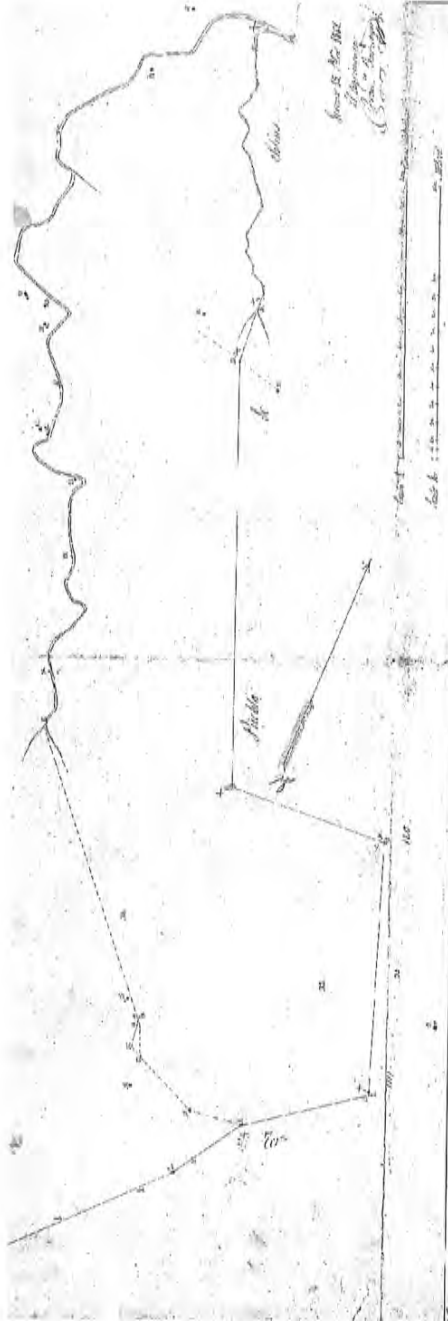
L'acord entre els dos municipis no s'aconsegueix ni amb la intervenció d'un perit nomenat per cada part i el 5 de març de 1861 el governador civil aprova la proposta elaborada pel perit tercer, Esteban Muxach, que de fet recull les tesis defensades des de Solius. Immediatament s'ordena fixar les noves fites, cosa que l'Ajuntament de Santa Cristina fa l'agost de 1862, al mateix temps que canvia la numeració de les cases del sector en litigi.

A Llagostera es rep la notícia amb gran disgust. En una sessió extraordinària tinguda el 27 d'agost de 1862 el ple de l'Ajuntament exigeix una rectificació immediata al mateix temps que amenaça amb la dimissió en bloc de tot el consistori:

(...) no consiente ni podra consentir nunca un atentado de tanta importancia como es el quitarle la propiedad nada menos que de tres mil y tantas vesanas de terreno que de siglos se han considerado del termino de Llagostera (...) en cuya intima persuasión antes de consentir los individuos de este Ayuntamiento semejante abuso y atentado preferiran hacer dimision de sus cargos para que en ningun tiempo se diga que lo toleraron o que miraron con indiferencia un perjuicio tan grave a la propiedad del municipio.

Tot i la reclamació no s'aconsegueix cap rectificació i la modificació de la termenada comença a ser administrativament efectiva. Una de les primeres conseqüències és que els propietaris de la zona demanen la baixa del padró de contribució de Llagostera per passar al de Santa Cristina.

⁴⁵ Peces de terres de Bernat Creixell consten dins el terme de Llagostera amb la riera Maçanera com a límit en el capbreu del monestir de Sant Feliu de Guíxols, de 1313-1588 (AHG, Sant Feliu, vol. 7, pág. 45).

1860
 Plànol dels límits entre Vilatorrada i Solius fet el 1860
 Per Francisco Barroya i Solius
 Governador Civil

Plànol dels límits entre Vilatorrada i Solius fet el 1860 per Francisco Barroya i Solius Governador Civil

1. Línia d'intercomuniació entre Vilatorrada i Solius
 2. Línia d'intercomuniació entre Vilatorrada i Solius
 3. Línia d'intercomuniació entre Vilatorrada i Solius
 4. Línia d'intercomuniació entre Vilatorrada i Solius
 5. Línia d'intercomuniació entre Vilatorrada i Solius
 6. Línia d'intercomuniació entre Vilatorrada i Solius
 7. Línia d'intercomuniació entre Vilatorrada i Solius
 8. Línia d'intercomuniació entre Vilatorrada i Solius
 9. Línia d'intercomuniació entre Vilatorrada i Solius
 10. Línia d'intercomuniació entre Vilatorrada i Solius
 11. Línia d'intercomuniació entre Vilatorrada i Solius
 12. Línia d'intercomuniació entre Vilatorrada i Solius
 13. Línia d'intercomuniació entre Vilatorrada i Solius
 14. Línia d'intercomuniació entre Vilatorrada i Solius
 15. Línia d'intercomuniació entre Vilatorrada i Solius
 16. Línia d'intercomuniació entre Vilatorrada i Solius
 17. Línia d'intercomuniació entre Vilatorrada i Solius
 18. Línia d'intercomuniació entre Vilatorrada i Solius
 19. Línia d'intercomuniació entre Vilatorrada i Solius
 20. Línia d'intercomuniació entre Vilatorrada i Solius
 21. Línia d'intercomuniació entre Vilatorrada i Solius
 22. Línia d'intercomuniació entre Vilatorrada i Solius
 23. Línia d'intercomuniació entre Vilatorrada i Solius
 24. Línia d'intercomuniació entre Vilatorrada i Solius

Plànol dels límits entre Vilatorrada i Solius fet el 1860 per Francisco Barroya amb motiu de la disputa entre els ajuntaments de Vilatorrada i Santa Cristina pels límits dels dos municipis. La línia de terme que segueix la branca principal del Ridaura és l'aprovada el 1861 pel Governador Civil. (AMLLA)

El governador resol favorablement les primeres sol·licituds fins que l'Ajuntament de Llagostera anuncia que vol iniciar la via contenciosa administrativa. A partir d'aquest moment es suspèn la tramitació de les baixes fins que els tribunals de justícia es pronuncin.

El 24 de gener de 1862 Llagostera presenta una demanda argumentant que la línia divisòria veritable és la que consta en l'escriptura pública atorgada pel rei Jaume d'Aragó a favor d'Ot de Montcada el 27 de març de 1324 i grafiada en el plànol elaborat pel perit elegit per l'Ajuntament Francisco Barnoya. Davant la negativa del governador a acceptar la demanda, l'Ajuntament recorre al Consejo de Estado a Madrid, que el juliol de 1863 declara procedent la via contenciosa administrativa.

La notícia és rebuda amb gran satisfacció a Llagostera i en un ple extraordinari, i suposem que multitudinari ja que té lloc al saló de can Bassets, es decideix continuar la demanda fins a obtenir la decisió definitiva:

A este efecto nombrará la corporación municipal el defensor o defensores que bien vistos le sean ante los diferentes Tribunales o Autoridades en que el asunto deba ventilarse ilustrandolos con cuantos datos, antecedentes y noticias esten en su mano adquirir sin perdonar medio alguna dentro del circulo legal.⁴⁶

Al llarg dels deu anys que dura el plet, successius ajuntaments de diferent ideologia política, des dels presidits per grans propietaris rurals com Antoni Llambí o per republicans federals com Antoni Romeu, mantenen la disposició pressupostària necessària per atendre les elevades despeses, i en determinats moments prefereixen suprimir l'enllumenat públic abans de renunciar a contractar procuradors i advocats a Barcelona i a Madrid.⁴⁷

Mentrestant Llagostera prepara amb cura la seva demanda. En una carta adreçada a l'alcalde Antoni Romeu l'advocat li aconsella que busqui bons testimonis i que estiguin preparats per respondre preguntes sobre la localització dels topònims de 1324: *Valen mas ocho o diez testigos buenos y de avanzada edad que muchos y malos. Procure usted que no haya ninguno*

⁴⁶ AMLLA, Fons Ajuntament, Actes de Ple, 18-08-1863.

⁴⁷ AMLLA, Fons Ajuntament, Actes de Ple, 20-03-1870.

*que conteste que las ignora (les preguntes) porque esto causa sumo perjuicio.*⁴⁸

Una de les preguntes que els testimonis hauran de contestar fa referència a Mata Sabadall. Segons les instruccions rebudes, testificaran que l'antic mas de Tallades i Mata Sabadall són dues maneres d'identificar el mateix lloc. També ha de declarar Agustí Bragat, que està fent l'amillament, i el rector perquè testifiqui que els habitants de cal Rector i can Litra, cases del sector en litigi, *en todo tiempo han sido bautizados y enterrados en Llagostera*. El límit parroquial és encara un argument de pes.

El plet devia tenir a Llagostera un caire de lluita i de resistència contra un acte entès com a molt injust. Així veiem que el 8 d'octubre de 1868, poc després d'esclatar la Revolució de Setembre, Antoni Romeu, president de la Junta Local Revolucionària, aprofita el desgavell polític i administratiu que provoca la revolució i mana arrancar totes les fites col·locades per Santa Cristina el 1862.

Finalment el 7 de juliol de 1871 l'Audiència Territorial de Barcelona emet sentència favorable a l'Ajuntament de Llagostera desestimant la delimitació imposada el 1861 i reconeixent els límits proposats pel perit F. Barnoya. La sentència és una clara desautorització de l'actuació del governador civil i confirma que les seves facultats quant a fitacions de termes municipals es limiten a reconèixer les que els pobles de comú acord hagin acceptat des d'antic. Per altra part la sentència conclou que Llagostera ha provat el fonament de la seva demanda mentre que Santa Cristina no ha presentat proves ni ha comparegut a la causa.

El dia 23 de gener de 1872, després de 10 anys de litigi, es col·loquen les quatre noves fites amb l'absència de representants de Santa Cristina.⁴⁹ Són de pedra de Girona en forma de paral·lelepípede rectangular d'uns 24 x 22 cm de planta i uns 70 cm d'alçada. Totes porten inscrit el topònim, el nom dels pobles confrontants *Llagostera, Solius* i l'any 1872.

⁴⁸ AMLLA, Fons Ajuntament, Delimitacions 6.134/3. També aporten com a prova certificacions de les 11 peces de terra i dels seus límits situades a la zona en litigi que consten en el cadastre de Llagostera de 1733.

⁴⁹ El mateix dia comuniquen a l'alcalde de Santa Cristina que pot recollir les fites de 1862 dipositades a can Raurich i a can Cabanyes, ja que són de la seva propietat.

La primera d'aquestes noves fites se situa en el lloc on, segons diuen, havia estat emplaçat l'antic mas de Tallades, a l'inici del torrent de la Maçanera, i es grava amb el nom *Punto antiguo de Talladas*. El tram anterior queda delimitat pel mateix torrent i pel riu Ridaura.⁵⁰

L'última se situa al collet del Forn i de les quatre és l'única que no hem localitzat. Segons l'acta d'atermenament tenia les mateixes característiques:

(...) en cuyas cuatro caras respectivamente pueden leerse grabadas las siguientes inscripciones 1872, Roca Calbou o Collet del Forn, Solius, Llagostera y en cuya testera quedó marcada la línea de dirección que señala la Roca Aguilera (la fita anterior) y el punto llamado Pedra de Espoya (la fita posterior), que es un monton de rocas señaladas en el plano con el número cinco (es refieren a la numeración que consta en el plànol de F. Barnoya) y la mas elevada tiene una inscripcion que dice: Llagostera - Pedra de Espoya - año 1799 y en otra cara Tossa (...).

L'Ajuntament de Santa Cristina critica durament la fixació de les fites i considera l'acte nul,⁵¹ però de fet no recorre la sentència ni emprèn altres accions judicials i la seva protesta es limita a no voler signar l'acta d'atermenament. Tampoc la voldran signar l'any 1889 quan s'haurà de reconèixer la línia de terme.

Romanyà (1870)

El conflicte amb Santa Cristina per Solius afecta de retruc la delimitació del terme amb Romanyà. El treball de les comissions respectives es veu trasbalsat per les males relacions entre els dos ajuntaments, tot i que en aquest cas no sembla que hi hagi gaires conflictes. El 23 d'agost de 1870 en l'acta del ple de l'Ajuntament escriuen:

⁵⁰ Segons l'article 5 del Reial decret, de 23 de desembre de 1870, sobre senyalització de termes municipals, no s'ha de fixar cap fita en els trams on el terme segueix un riu o un torrent.

⁵¹ AMSCA, Fons Ajuntament, Actes de Ple, 30-1-1872. Encara el 1880 hi ha 4 propietaris amb terres en el sector en litigi, un de Tossa, dos de Sant Feliu i un de Santa Cristina, que es neguen a presentar les cèdules d'inscripció de les seves finques a Llagostera al·legant que aquest sector pertany a Solius (AMLLA, Actes Junta Pericial d'Immables. 1886-1907).

(...) aun cuando no esta amojonado el distrito por la parte de Romaña se ha hecho sobre el terreno que desde tiempo immemorial se conoce por termino de Llagostera.

Després de diversos intents, el 15 de novembre de 1870⁵² es reuneixen les dues corporacions municipals en *el terreno que media entre las casas Cateura y Anglada de la parroquia de Romaña*, presidides pels respectius alcaldes, amb la voluntat d'arribar a un acord i evitar el que succeïa en el cas de Solius.

Per Joan Vicens, alcalde de Santa Cristina, la qüestió primordial és evitar les queixes dels propietaris del sector:

(...) que aquella corporación (Santa Cristina) estaba del mismo modo dispuesta a tratar la cuestion del deslinde, segura de hacer con ello un gran bien a les propietarios terratenientes quienes consideran gravadas sus propiedades con excesivas cuotas en uno u otro de dichos terminos.

Per Antoni Romeu, alcalde de Llagostera, ajuntament que promou la delimitació, el reconeixement del terme amb Romanya és imprescindible per poder continuar les tasques iniciades per A. Bragat confeccionant l'amillarament:

Que deseando constase el verdadero deslinde en cuestion, en el amillaramiento que se está verificando en su distrito, ha sido su principal objetivo evitar lo que lamenta el ayuntamiento de Santa Cristina, esto es, el continuo clamoreo de los propietarios terratenientes y el deseo que no se les exija mas contribucion en su distrito que el que legalmente les corresponda.

Amb aquesta voluntat les dues corporacions es troben sobre el terreny, acompanyades de l'agrimensor Agustí Bragat i dues persones d'avançada edat que actuen com a experts per part de Santa Cristina i, després de

⁵² AMLLA. Fons Ajuntament. Delimitacions 6.134/3. Les fites es col·loquen el 25 de novembre de 1870.

buscar infructuosament testimonis d'antigues fites, es posen d'acord per fixar-ne de noves:

(...) empezó un detenido examen de dicho monte para buscar las señales de los antiguos mojones, caso de que existieran y habiendo sido infructuosas cuantas diligencias se practicaron se consultaron los títulos de posesion que tiene el Ayuntamiento de Llagostera por una parte y por otra evocando los recuerdos de aquellos ancianos (...) se acordó fijar los nuevos en los mismos puntos descritos en las escrituras de concesión de privilegios otorgada al vecendario de la villa de Llagostera por el Rey D. Jaime de Aragon.

Sense cap dubte es refereixen a la rodalia de 1324 que consta en el document de cessió del rei Jaume II a Ot de Montcada, l'únic document que expressa límits clars des que el genèric Romanyà era el limit oriental de Llagostera l'any 919.

Són únicament tres els topònims que el 1324 limiten amb Romanyà: la riera Salenys, el puig de Genet i la riera Verneda. Així des del Ridaura, últim punt comú amb Solius, la termenada puja seguint la riera de Salenys fins al terme fixat entre els termes de Romanyà i Llagostera (...) *usque ad terminum positum seu fixsum intra terminos de Romaña et de Locustaria (...)*.

Es desprèn clarament l'existència física d'una fita en el punt on es deixa la riera de Salenys, fita que la comissió mixta de l'any 1870 no va poder localitzar i va optar per col·locar-ne una entre els dos braços del torrent del salt del Llop, una mica més amunt de la font de Panedes.

Una segona fita es col·loca en un punt intermedi entre el torrent i el puig de Genet dins la propietat de can Salvador de Romanyà, tot i que la rodalia únicament esmenta un topònim entre la riera de Salenys i la riera Verneda: el puig de Genet. No hem trobat cap esment d'aquest puig al llarg dels segles, però tant els representats de Llagostera com els de Santa Cristina estan d'acord a considerar que es tracta del *Collet del Puig o Collet del Puig de les Jenetes*,⁵³ on situen la tercera de les fites.

⁵³ Segons un esborrany de l'acta de Santa Cristina.

Totes tenen forma de paral·lelepípede rectangular d'uns 30 x 40 cm de planta i uns 90 cm d'alçada amb les inscripcions **LI**^a i **R**^a a la cara corresponent.

La quarta i última fita de la termenada amb Romanyà es fixa al costat de la riera Verneda. És de forma trapezoidal, de dimensions similars a les anteriors, marca el terme entre Llagostera, Romanyà i Cassà i està gravada amb les lletres **LI**, **C** i **R**. Vegeu la situació de les fites en el mapa núm. 8.

Probablement el lloc exacte on fixar aquesta fita els vingué donat per les peces de terra dels propietaris fronterers amb els tres termes. Francisco Bota, del mas Bota de Cassà de la Selva, té l'any 1733 dins el terme de Cassà una gran peça de terra que pel nord arribava fins als termes dels Metges i de Romanyà i per l'est als termes de Llagostera i Romanyà mitjançant la riera Verneda.⁵⁴

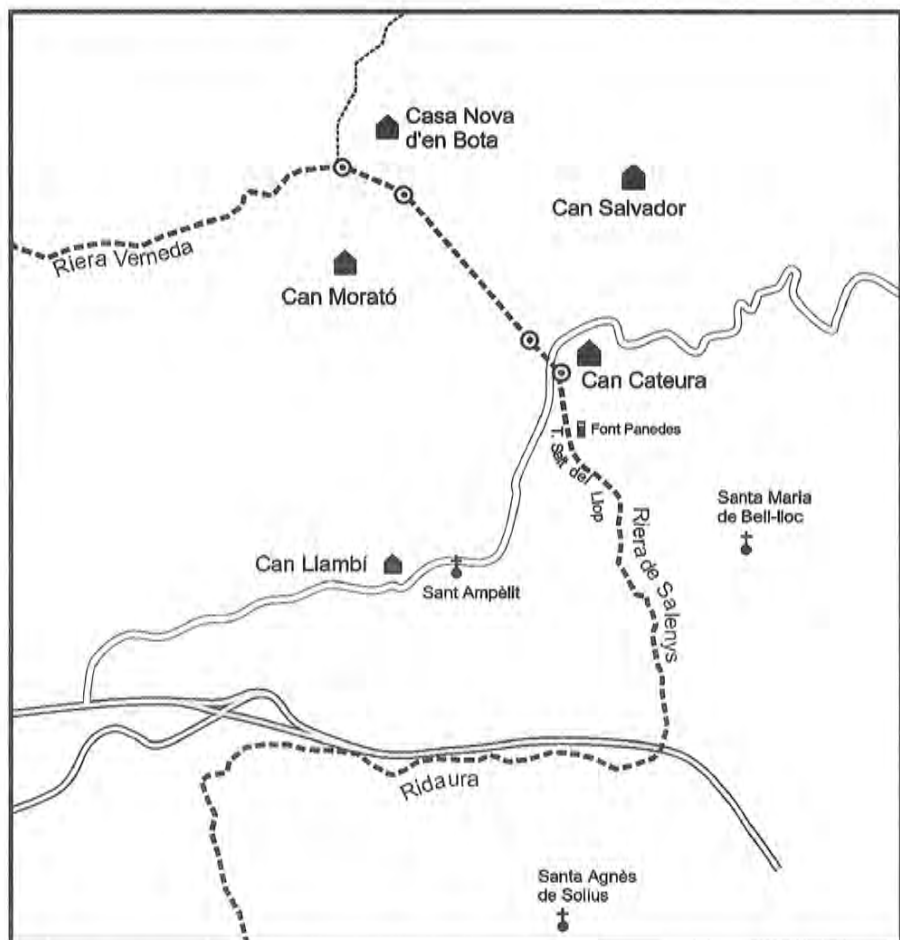
Cal destacar l'important paper que degueren tenir els propietaris rurals a l'hora de delimitar el territori i es comprèn que sempre formin part de les comissions d'estudi prèvies. Ells poden aportar informació basada en testimonis documentals o en el coneixement del territori i en els límits de les seves finques que pot ser molt útil, sobretot si com en aquest cas la termenada passa per un element natural com és la riera Verneda.

Altres vegades no deu ser tan senzill. Josep Salvador, propietari del mas Salvador de Romanyà, es queixa uns mesos abans que Agustí Bragat ha inclòs en l'amillament de Llagostera dues peces de terra de la seva propietat que segons ell havien de ser del terme de Romanyà, ja que sempre havien pagat el delme a la parròquia de Romanyà⁵⁵. Els límits parroquials encara són decisius.

Uns anys després, el 1889, es manté el mateix esperit de bona entesa i tots dos ajuntaments signen el reconeixement del terme entre Romanyà i Llagostera.

⁵⁴ AMCS, Fons Ajuntament, Cadastre de 1733, peça 31. *Una pessa de 1788 v. (...). Afronta a ll(evant) ab lo terme de Romaña y ab lo de Llagostera mediant la riera de Verneda, a m(igdia) ab Miquel Ribot, a p(onent) ab dit Ribot i terres del mas Bacet i (ramuntana) ab lo terme dels Metges y al de Romaña.*

⁵⁵ AMLLA, Fons Ajuntament, Actes de Ple, 23-08-1870. Ignorem com es va resoldre el tema, no en tenim més referències.

MAPA 8. Llagostera - Romanyà. 1870

- Terme actual
- Cursos d'aigua
- ==== Carreteres actuals
- ⊙ Fita reconeguda l'any 1924 i localitzada
- 🏠 Mas actual

El desacord, però, torna a manifestar-se en el moment del reconeixement de les fites amb Solius fixades el 1872. Quan el dia 16 d'octubre de 1889 les dues comissions arriben al punt on el torrent de la Maçanera o de la Deu es troba amb el Ridaura *cesó de haber conformidad entre ambas comisiones*⁵⁶ i com passava el 1872, l'acta queda sense signar per part de Santa Cristina.

El 13 de maig de 1925, quan es realitza l'últim i fins avui vigent atermenament, es localitzen i reconeixen com a fites de terme entre els municipis de Llagostera i Santa Cristina les quatre de 1872 que delimiten amb Solius: roca Calbou, roca Aguilera, puig de Matxacuca i Tallades, el curs del torrent de la Maçanera, del Riduara i de la riera de Salenys, i les quatre fites fixades el 1870 amb Romanyà des del torrent del salt del Llop fins a la Verneda. Aquesta vegada l'acta és signada pels representants de tots dos ajuntaments.

El reconeixement de 1925 únicament omet una fita: pedra d'Espoya. Així és com deixa de ser oficialment fita de terme una pedra que des de l'any 1057 i durant més de vuit segles havia estat senyal visible del límit entre els territoris de Solius i de Llagostera.

⁵⁶ AMLLA, Fons Ajuntament, Delimitacions 6.134/3.

EL TERMENAL AMB CASSÀ DE LA SELVA

Cronològicament anterior als atermenaments de Solius i Romanyà sembla ser el cas de Cassà de la Selva. Tot i que no hem localitzat cap acta d'atermenament fins la de 1924, sabem que el març de 1860 l'Ajuntament de Cassà, empès pel governador, que exigeix la presentació immediata de l'amillament, nomena una comissió de delimitació formada per l'alcalde, Francisco Oller, i pels regidors Antoni Dalmau, Josep Llinàs i Josep Maspera.⁵⁷ A Llagostera, també en resposta a la pressió del governador, s'havia constituït tres dies abans i estava formada pels regidors Frederic Fonolleras, Antoni Bordas i Feliciano Prats.⁵⁸

A partir d'aquest moment, mentre les actes del ple de Llagostera reflecteixen reiteradament conflictes amb Romanyà, Solius o Caldes, no recullen cap més referència al terme amb Cassà, cosa que fa pensar que les set persones de la comissió mixta degueren arribar a un acord. En no disposar de les actes es fa difícil concretar el moment en què es col·loquen les fites. El que és segur és que l'any 1873 quan s'aprova l'amillament ja estan fixades i així consta en els plànols d'Agustí Bragat.

Això no obstant, l'anàlisi de les set fites localitzades en el sector fa pensar que no formen part de la mateixa delimitació. Únicament quatre constitueixen un conjunt homogeni: són de pedra de Girona gravades amb LL^{ra} i C^{ra}, molt semblants a les que es col·locaran a Caldes el 1871; no porten ni l'any ni el número ni tampoc marca de direcció, però l'orientació de les cares coincideix amb la línia del terme.

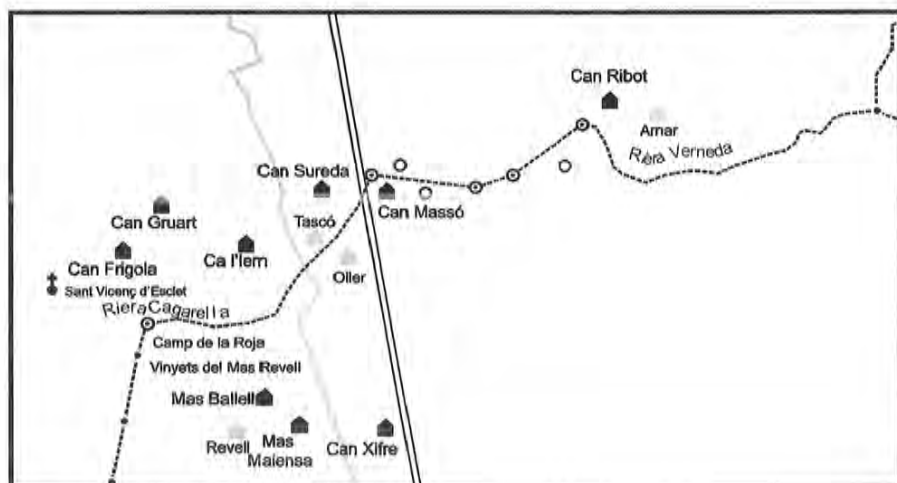

En canvi tres fites semblen clarament anteriors. Una és una pedra granítica treballada, situada prop de la riera Verneda en terres de can Ribot. Marca el punt on la termenada deixa de seguir la Verneda i, per tant, és la primera

⁵⁷ AMCS, Fons Ajuntament, Actes del Ple, 18-03-1860.

⁵⁸ AMLLA, Fons Ajuntament, Actes del Ple, 15-03-1860.

MAPA 9. Llagostera - Cassà de la Selva

- Terme actual
- Cursos d'aigua
- Carreteres actuals
- ⊙ Fita reconeguda l'any 1924
- Fita no reconeguda l'any 1924
- Mas actual
- Mas desaparegut. Situació probable
- Camí antic de Girona
- 31 a 38

Així els vinyets i el camp de la Roja conformen la cantonada del límit entre Cassà, Llagostera i Caldes compresa entre les rieres Cagarella i Banyaloca. En aquest punt, doncs, la rodalia de 1324 i el terme actual coincideixen plenament. Més difícil és determinar on comença a seguir la Cagarella el termenal de 1324.

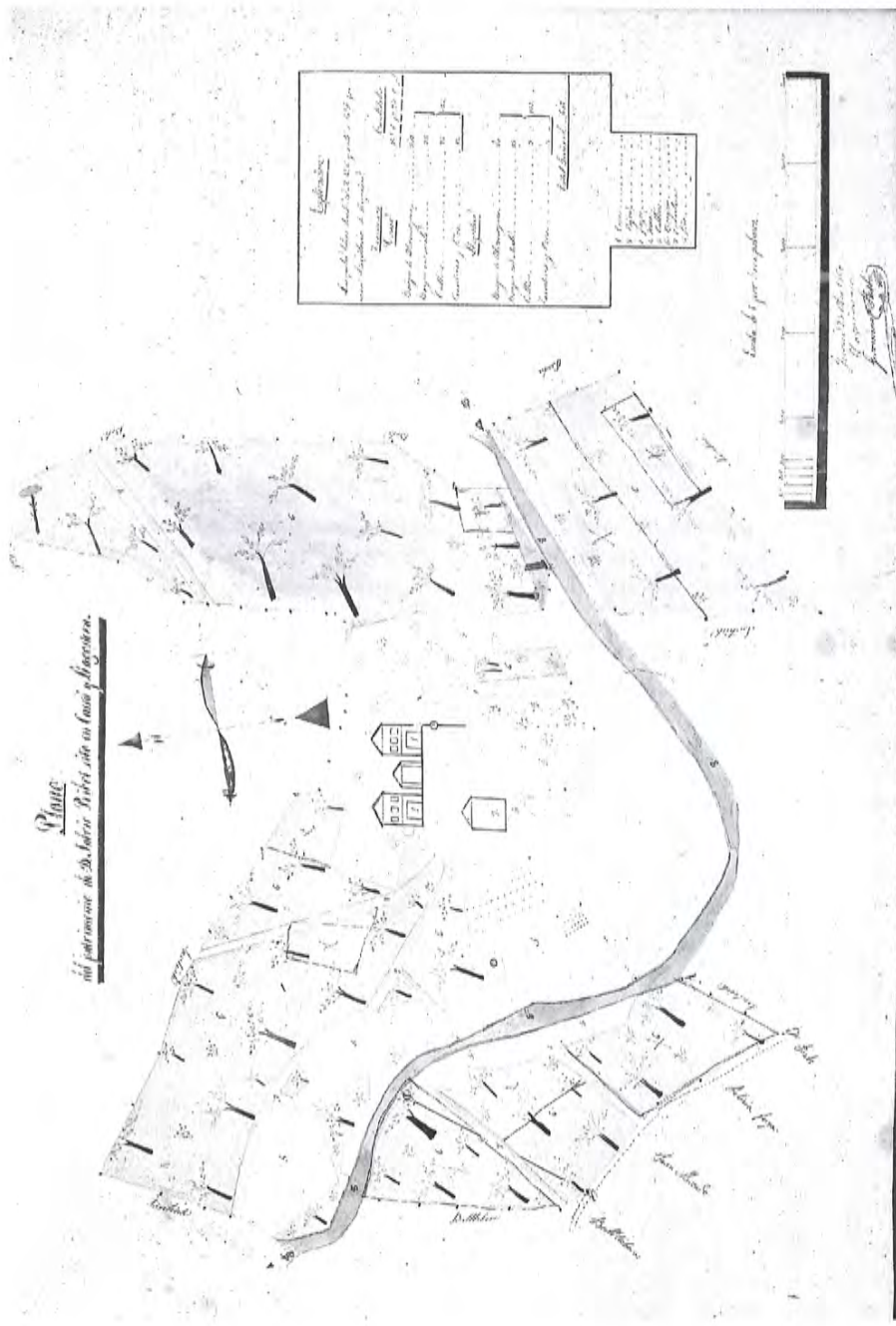
Per fer-ho cal situar els topònims precedents, que d'oest a est són: pedrera d'en Tascó, camí de Girona i mas Oller sota la riera Taxonera. Creiem que el camí de Girona és el que anava de Llagostera a Girona pel veïnat d'Esclet, del qual actualment encara queden prou traces.⁶⁴ A l'est d'aquest camí hem localitzat el mas Oller que identifiquem amb *hospicium d'Oller Pons* de 1324.⁶⁵ L'any 1594 el mas Oller està unit al mas Tascó de Cassà, les seves terres s'estenen pel terme de Cassà, on afronten amb els masos Iern, Dorca i Sureda, i pel terme de Llagostera on toquen amb terres del mas Oller i on devia ser la pedrera de Tascó que s'esmenta el 1324.⁶⁶ Efectivament, en diversos punts d'aquesta zona s'observen petites zones d'extracció de pedra.

Si observem el mapa núm. 9 veurem la ubicació aproximada dels masos Oller, Tascó i el camí de Girona i podem intuir el punt on la termenada de 1324 comença a seguir la riera Cagarella, més a l'oest que actualment. Per tant, en una primera i ràpida conclusió, sembla ser que ens trobem davant d'una significativa variació del terme. No obstant, tenim prou indicis per contradir aquesta primera impressió.

⁶⁴ En la documentació que hem consultat el camí s'esmenta de diferents maneres: camí real que va de la vila de Llagostera a la ciutat de Girona (1606), camí públic o real del castell de Llagostera a Sant Feliu, camí que va del veïnat de Vilabella al de St. Feliu, camí públic del veïnat de Mata a la ciutat de Girona (1737).

⁶⁵ Efectivament el s. XIV els noms *hospicium*, *mansum*, *domus* són sinònims i identifiquen un habitatge que en aquest cas podem traduir per mas. Xavier SOLDAVILA, *Masades i servituds a Tarroella de Montgrí* i Elvís MALLORQUÍ, *Homes, viles i masos (Cruilles 1319)* dins *Homes, masos i història. La Catalunya del Nord-Est (s. XI-XX)* a cura de Rosa CONGOST i Lluís TO.

⁶⁶ AHG, Notarial, Caldes-Llagostera, vol. 324, pág. 75 Antiga Oller propietària del mas Oller empenyora una peça de terra part cultiva i part boscosa de pertinences del mas Tascó *unit al nostre mas Oller situada part en la parroquia de Llagostera i part en la parroquia de Cassà de la Selva (...) afronta a orient amb un honor nostre anomenat camp Cerver i part amb honor d'en Dorca mitjançant riera o torrent (...) a occident part amb honor d'en Izern i part en honor de Gerd Sureda de la parroquia de Cassà de la Selva mitjançant quodam alio torrent, i a cerç amb honor nostra restant mitjançant el nostre mas Tascho.*

Plano del patrimoni de Can Ribot de Vermeda de 1860. Les peces de terra situades a sota la riera Vermeda són del terme de Liagostera. Les lletres C i D coincideixen amb les fites de terme. (Còpia a AMLLA)

Sabem que en desintegrar-se el mas Oller les seves terres van quedar repartides entre propietaris del voltant com en Sarrà o en Massó i també entre nous propietaris, que en peces de terra del que fou el mas Oller construeixen una *caseta o barraca en la qual fan sa habitació*.⁶⁷ De les catorze peces de terra que al s. XVIII consten procedents del mas Oller, cinc tenen la riera Cagarella en una de les seves afrontacions. Abans de 1736 en una d'aquestes peces de terra Martí Massó va construir el que presumiblement sigui l'actual can Massó: (...) *en una peça de terra que fou del mas Oller de la Bruguera en la qual (ha) construït una casa en la qual fa sa habitació*.⁶⁸ De fet una bona part de les terres del mas Oller acaben passant a formar part del mas Massó, inclosa una que s'anomena mas Tascó i que té la riera Cagarella a ponent i a tramuntana.⁶⁹

Per tant, encara que el terme fixat al s. XIX i els topònims de 1324 no encaixin a la perfecció, sembla que això no afecta de manera considerable el territori que pertany a un i a altre municipi i que almenys al s. XVIII la termenada ja és força semblant a l'actual.

En el reconeixement fet l'any 1924 només consten quatre de les set fites que hem localitzat, per la qual cosa actualment la termenada segueix una línia lleugerament diferent a la que seguia al s. XIX.

Una altra vegada es posa de manifest el treball poc acurat que es realitza en aquest últim reconeixement fet pel Servei Geogràfic de l'Exèrcit sota el comandament de Dario Gazapo Vallés, comandant de l'Estat Major, destinat a la *Comisión Geográfica del Nordeste de España*. Les tres fites que no es localitzen es troben en zones de fàcil accés i encara avui es conserven en bon estat i malgrat això s'ometen.

⁶⁷ ACSCF, Fons Capdevila, Llevador, , Joan Quello pàg. 98, Jaume Esteve, pàg. 148.

⁶⁸ ACSCF, Fons Capdevila, Llevador, , pàg. 103. *Peça de terra que fou del mas Oller de la Bruguera en la qual ha construït una casa en la qual fa sa habitació que afronta a solixent amb el camí públic del veïnat de Bruguera al mas Boig, a migdia amb honor del Joan Pla que fou del mas Oller, a ponent altre honor del mas Oller que fou de Jaume Collell i abans del mas Oller de la Bruguera i a tramuntana un altre honor llur que també fou del mas Oller.*

⁶⁹ AMLLA, Fons Ajuntament, Cadastre de 1733. Jaume Lluís té una peça de terra dita mas Tascó i camp Serbé que afronta amb, a llevant Felip Pelahir, a migdia Maria Jaumot i a ponent amb la riera Cagarella i el mas Iern i a tramuntana amb la riera Cagarella, més tard aquesta peça de terra serà de Bernat Massó.

EL TERMENAL AMB CALDES DE MALAVELLA

El *camp de la Roja* i els *vinyets del Mas Revell*, dues peces de terra que s'estenen des de la Cagarella fins a la Banyaloca, són, com hem vist, l'última referència espacial en la rodalia de Llagostera delimitada el 1324. A partir d'aquest punt el document diu:

(...) aquí com divideixen els termes de Caldes i Llagostera com los de cada lloc i parroquia es divideixen.

És l'únic tram de territori que queda sense definir explícitament, tot i que és clar que cal seguir el de les tres parròquies confrontants: Sant Esteve de Caldes, Santa Seclina i Sant Feliu de Llagostera.

Probablement el fet que Caldes i Llagostera formin una única unitat territorial des del s. XII i que els límits entre les seves tres parròquies siguin al s. XIV ben coneguts, és el motiu pel qual els redactors del document van considerar innecessari explicitar la delimitació.

El petit tram de la parròquia de Sant Esteve de Caldes de Malavella que comprèn des de la riera Cagarella fins a la Benaula està fitat des de l'any 1759. D'aquesta delimitació, que seria anterior a la de Tossa de 1799, ignorem els motius que la van provocar i les condicions en què es va dur a terme. Únicament se'n fa esment en l'acta d'atermenament de 1871 del sector de Santa Seclina, que no inclou ni la descripció ni l'emplaçament de les fites. L'anàlisi de les sis fites localitzades en el sector, clarament diferents de la resta de fites amb Caldes fixades el 1871, sembla que ens permet confirmar que corresponen a una fitació anterior.

La primera és de forma triangular i marca el límit entre Caldes, Cassà i Llagostera, actualment està escapçada des de la base però possiblement estava gravada amb les inicials dels tres pobles.

Les cinc restants són paral·lelepípedes rectangulars i totes devien estar gravades amb les lletres ll (Llagostera) i C (Caldes), però actualment només dues conserven la inscripció. Les altres tres són escapçades pràcticament arran de terra segurament per l'acció de màquines agrícoles o forestals.

Santa Seclina (1871)

Coneixem molt millor el procés d'atermenament del tram següent: des de la riera Benaula al coll de Terra Negra. La primera comissió per delimitar-lo s'havia reunit l'any 1865 i no havia aconseguit arribar a cap acord amb l'ajuntament veí. Les actes no informen de quins són els punt conflictius, però encara perduren a finals del mateix any quan una comissió mixta dels dos ajuntaments examina els llibres del cadastre del s. XVIII i tota la documentació que cada població pugui tenir.⁷⁰

Sembla raonable pensar que la major dificultat se centra en la definició de la llengua de terreny que pertany al terme de Caldes de Malavella, formada per les propietats dels masos Companyó, Adroher i Cabanyils, i que entra com una falca dins el terme de Llagostera.

Hem consultat els llibres mestres de can Poch i can Companyó de Santa Seclina i hem pogut documentar la parròquia a la qual pertanyen els masos d'aquest sector des del s. XIII fins al s. XVIII. Aquests documents, dits també llibres d'actes, són uns manuscrits redactats normalment a mitjans del s. XVIII per encàrrec dels propietaris dels masos qui, davant la dificultat de llegir els pergamins del seu arxiu, en llatí i amb cal·ligrafia difícil, es fan fer un resum en català de les escriptures que consideren útils per a la gestió del seu patrimoni. S'hi recullen compra-vendes, heretaments, capítols matrimonials..., on el nom del mas i del seu propietari van sempre acompanyats de l'adscripció territorial: la parròquia a la qual pertanyen.

Així hem pogut constatar la pertinença dels masos Companyó, Adroher i Cabanyils a Santa Seclina des dels s. XIII i XIV (can Companyó i ca l'Adroher l'any 1271 i Cabanyils el 1310). De manera semblant masos propers formen

⁷⁰ AMLLA, Fons Ajuntament, Actes del Ple, 29-05-1865 a 16-10-1865.

part del terme de Llagostera en el veïnat llavors anomenat de Frexeneda⁷¹ o de Palol, el 1360 trobem la primera referència al mas Sabater, 1307 el mas Peret Ferrer i el mas Bofill (Bofí) i el 1271 l'actual mas Fullà (Fuyà o Fuyanet), que fins al s. XVIII s'anomena mas Vendrell.⁷² Vegeu les dades del mapa núm. 10.

La ubicació dels masos que ens donen els llibres mestres fins al s. XVIII i que també ens confirmen els cadastres del XVIII no ens ofereixen cap dubte sobre quins pertanyen al terme de Llagostera i quins al de Caldes.

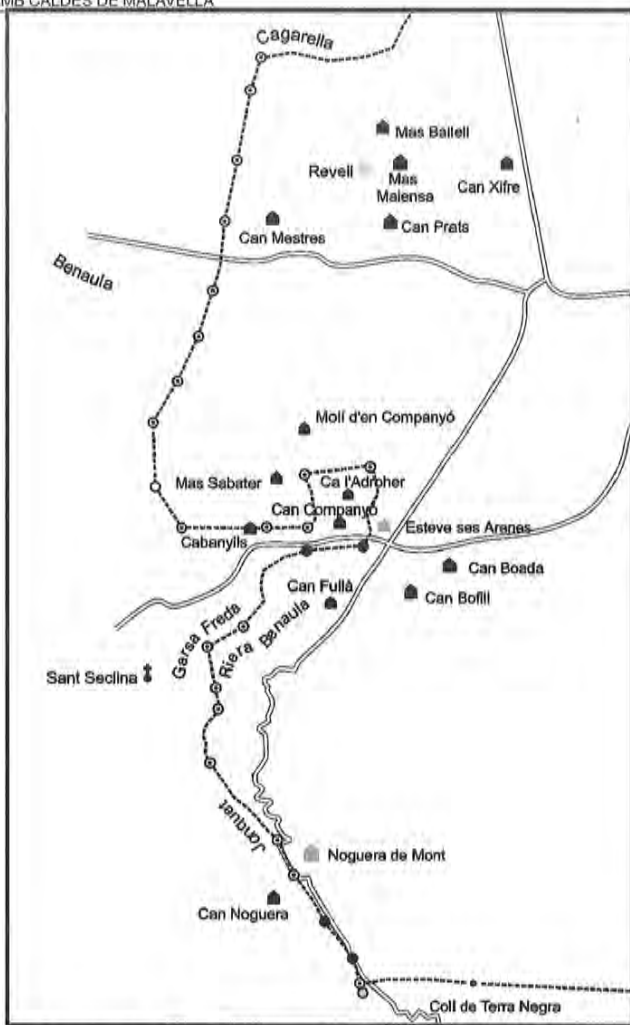
Per tant, què dificulta la delimitació l'any 1865? Probablement hi hagi desaccords puntuals en certes peces de terra. És freqüent trobar entre la documentació dels masos concòrdies i arbitratges per dirimir disputes entre propietaris confrontants. Un bon exemple el trobem l'any 1424 quan Pere Feliu Companyó i Martí Adroher de Santa Seclina es disputen els límits d'una sureda situada a la parròquia de Santa Seclina. Antoni Vendrell, Narcís Sabater i Antoni Martí de la Serra, propietaris confrontants però del terme de Llagostera, fan d'àrbitres en la disputa.

Així doncs, els límits de les peces de terra de vegades són dubtosos, cosa que en certs moments pot provocar confusions. A aquest fet cal sumar que, com hem vist sovint, la majoria de masos fronterers tenen peces de terra a banda i banda de terme. Un exemple molt clar n'és el mas Companyó. Té la major part de la seva propietat dins el terme de Llagostera, les seves terres s'estenen pel pla de Benaula fins a tocar les propietats de Vidal de Llobatera, Bofill, Boada i Sabater. Bona part de les terres són adquirides al mas Vendrell, entre els anys 1587 i el 1616 més de 60 vessanes de terra passen d'un mas a l'altre, totes al terme de Llagostera. Però també hi tenien possessions des de més antic, l'any 1387 el baró de Llagostera, Gastó de Montcada, els va establir un mas anomenat Esteve Ses Arenes situat al veïnat de Frexeneda, que incloïa un molí derruït vora la Benaula.⁷³

⁷¹ Nom que encara al s. XVIII porta un torrent situat entre can Peret Ferrer i Can Vidal de Llobatera.

⁷² AMLLA, Fons Ajuntament, Cadastre de Llagostera de 1716. *Peça de terra dita lo quinta possehida per Joseph Fullá (...) y en ella esta situada la casa del mas Vendrell habitada per dit Joseph Fullá (...) afronta a solixent ab la mas Vidal de Llobatera, a migdia ab Peretferrer, a ponent ab lo dit Mas Vidal i a tramontana ab lo dit mas Compañó (...).*

⁷³ Per les afrontacions creiem que aquest mas devia estar situat entre la Benaula i el mas Bofill.

MAPA 10. Llagostera - Caldes de Malavella. 1759-1871

- Terme actual
- Cursos d'aigua
- Carreteres actuals
- ⊙ Fita reconeguda l'any 1925 i localitzada
- Fita no reconeguda l'any 1925 i localitzada
- Fita reconeguda l'any 1925 i no localitzada
- ◉ Fita no reconeguda l'any 1925 i no localitzada
- ▲ Mas actual
- Mas desaparegut. Situació probable

Quan a les dificultats anteriors s'afegeix la manca d'elements naturals que marquin una línia contínua, s'entén que la tasca es compliqui. En els dos torrents o rieres que delimiten aquest sector, la Garsa Freda i la Benaula, la termenada salta reiteradament d'una a l'altra. Així, primer segueix la Garsa Freda, passa a la Benaula, torna a la Garsa Freda i finalment a la Benaula en el seu tram superior anomenat torrent del Jonquet i antigament Garravera o Granera.⁷⁴ En deixar aquest torrent segueix l'antic camí de Tossa fins arribar al coll de Terra Negra.

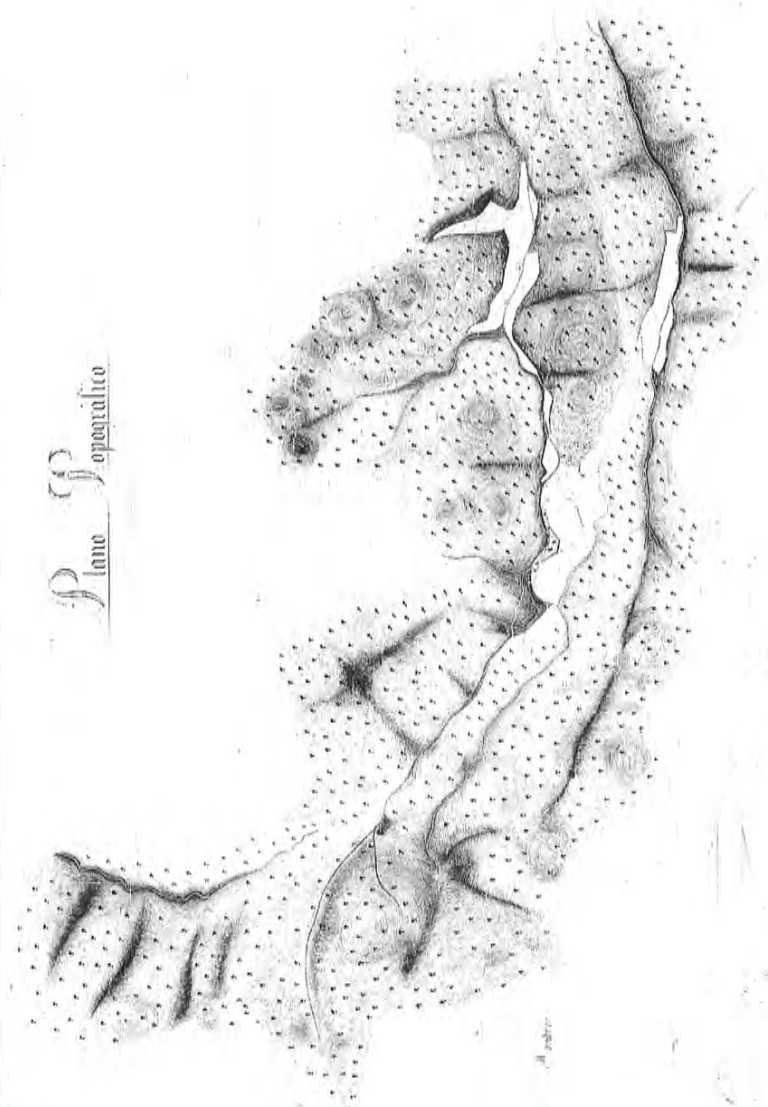
En aquest últim tram la termenada coincideix amb l'antic mas Noguera de Mont. El 1672 Jaume Noguera capbreva dos masos, un anomenat Noguera de Vall situat a la parròquia de Santa Seclina (és el mas Noguera actual) i el mas Noguera de Mont que ja estava derruït i situat al terme de Llagostera. Les dues propietats, situades davant per davant queden separades pel torrent de la Garravera i pel camí de Tossa, que també marca el límit parroquial:

*(...) et partim mediante torrente de la Garravera qui dividit terminale dicte parroquia de St. Ceclina et Lacustaria et partim mediante dicto itinere de Tossa (...).*⁷⁵

⁷⁴ ACSCF, Fons Capdevila 1.3, Llevador de rendes del marquès d'Aitona a la vila de Llagostera (1736-1737) pàg. 140. El mas Peret Ferrer delimita amb el torrent de la Granera o Benaula a migdia i amb el de la Frexeneda a solixent i a tramontana.

⁷⁵ AMLLA, Fons can Poch de Santa Seclina, Capbreu del mas Noguera de Mont 1672. (fotocòpia) *(...) una gran possessió de terra de bosc i de muntanya, situada en el terme de Llagostera, que té més de cinc-centes vessanes de terra en aquesta possessió i en el cap inferior, a occident, hi havia construït antigament el mas Noguera de Mont que ja està destruït i a terra i afronta dita possessió de terra a l'orient amb les propietats del mas de Peret Ferrer, en el terme de Llagostera, es a dir a Serra Aigua i en part amb l'honor d'en Vidal de Llobatera discorrent per l'esmentada Serra i en part amb un altre honor de l'esmentat Vidal que era de la ja nomenada baronessa, coneguda per la Ruïra i en part amb l'honor del mas Rissech, dins el terme de Llagostera; a migdia amb un altre honor meu de bosc que era el mas Bonet, en el terme de la vila de Tossa, baixant del mas de la Plana de l'Abella, que en el coll de terra negra, amb la qual afronta, hi està posat des de temps immemorial un terme gran allí ficat que divideix el terme de Tossa i de les presents baronies perquè en una part estan pintades les armes del senyor de dita vila i terme de Tossa i en l'altra les armes del senyor del dit castell i baronies de Llagostera i Caldes. A l'occident en part amb un altre honor meu de bosc anomenat Salom mort mitjançant la riera de Riclar i en part amb un altre honor meu cultiu anomenat feixes mitjançant un camí públic que va cap a la vila de Tossa i en part amb uns altres honors meus que tinc tots en la dita parròquia de Santa Seclina, en part mitjançant l'esmentat camí de Tossa i en part, amb el camí que va ser canviat de nou i passava per damunt del dit casal de l'esmentat mas Noguera de Mont i en part mitjançant el torrent de la Garravera que divideix el ja nomenat terme de la parròquia de Santa Seclina i de Llagostera i a cerç amb l'honor del mas Peret Ferrer de Llagostera.*

Plano Topográfico

Plànol topogràfic de Can Noguera de 1854. La propietat s'estén a banda i banda de terme, entre Llagostera i Caldes de Malavella (Santa Seclina). (Còpia a AMLLA)

Finalment el 10 de febrer de 1871⁷⁶ els components dels dos ajuntaments es troben al mas Sabater encapçalats per l'alcalde de Llagostera, Antoni Romeu, i el de Caldes, Joan Barceló. Els acompanya l'agrimensor Agustí Bragat, convertit ja després de set anys de treballs confeccionant l'amillament en el millor expert sobre el terme.

L'acta d'atermenament, signada el mateix dia pels dos alcaldes, reconeix i accepta en primer lloc les fites de 1759.

Tot seguit es col·loquen les fites de Santa Seclina, és a dir, des de la Benaula fins al coll de Terra Negra on troben la número 31 de l'atermenament Tossa-Llagostera de 1799: *en cuyo punto se halla un hito o mojon de deslinde entre las cuatro poblaciones de Caldas, Vidreras, Tossa y Llagostera marcado con el número 31 de la división antigua*. Entre aquests dos punts es fixen 20 fites seguint la divisió que creuen correcta, per a la qual cosa han consultat els cadastres antics i els títols de possessió dels propietaris fins a estar segurs que la línia es la que se cree, según los datos arriba indicados, la que existia en tiempos muy remotos.

Aquestes vint fites sumades a les sis fixades el 1759 entre la Cagarella i la Benaula són les vint-i-sis que l'any 1889 es reconeixen com a fites de terme entre Llagostera i Caldes. Actualment n'hi ha quatre de desaparegudes (vegeu mapa núm. 11).

Són de pedra de Girona amb les inscripcions **Llag** i **Cald** a la cara corresponent, a sobre hi ha marcada la línia que indica la direcció del termenal. Tant les lletres com la línia superior van ser pintades de *negro al oleo para que no puedan desaparecer facilmente*.

L'any 1925 es localitzen vint-i-quatre d'aquestes vint-i-sis fites fixades el 1871. En canvi se'n reconeixen vint-i-cinc ja que una d'elles, tot i declarar-la desapareguda i no reposar-la, consta com si formés part de la termenada.

⁷⁶ AMLLA, Fons Ajuntament, Actes del Ple, 10-02-1871.

Textualment escriuen:

Este mojón, hoy desaparecido, existía según declararon las comisiones en el fondo del Clot de Valentí a treinta metros de un pequeño puente por el que salva este Clot la carretera de Tossa a Llagostera a veinte metros del hectómetro nueve del kilómetro doce de la misma. A cuarenta metros existe un pequeño tejat hacia el suroeste. No se ve desde este mojón ni el anterior ni ningún punto notable del terreno. Dista del mojón anterior unos trescientos metros y la línea límite es la recta entre ambos.

Aquesta fita, que nosaltres tampoc hem sabut trobat, estava situada després de la fita descrita en la fitxa 58 en direcció al coll de Terra Negra.

Encara queda, per tant, una última fita, la que faria vint-i-sis, que no va ser reconeguda l'any 1925. Tot i que avui encara existeix, se'ns fa difícil concretar amb exactitud de quina es tracta perquè la descripció de l'acta de reconeixement i la informació que contenen els plànols i els croquis que complementen l'acta són contradictoris.

Un altre fet curiós d'aquest reconeixement de 1925, i que ja hem comentat anteriorment, és que deixa de considerar la fita n.º 31 de Llagostera-Tossa de 1799 com a una fita de Llagostera. Aquesta fita avui ha desaparegut però encara existia el 1925 i fins aquest moment havia estat punt de trobada entre els municipis de Llagostera, Tossa, Caldes de Malavella i Vidreres. Ignorem per quin motiu es prefereix escollir l'última fita de 1871 entre Llagostera i Caldes per convertir-la en el punt on han de confluïr Llagostera, Caldes de Malavella i Tossa.⁷⁷

Hem vist com en els reconeixements de terme dels anys 1924 i 1925 fets pel Servei Geogràfic de l'Exèrcit solen ser freqüents els errors sobretot en els casos de Tossa, Cassà de la Selva i Caldes de Malavella. En general els treballs de reconeixement semblen fets amb certa urgència i fàcilment s'ometen fites, es descriuen erròniament o amb poca precisió, les distàncies entre fites difícilment concorden amb la realitat, els noms dels propietaris propers són erronis... entre d'altres errades destacades.

⁷⁷ AMCM, Fons Ajuntament, Delimitacions, Croquis de l'emplaçament d'aquestes dues fites.

Per altra banda no sembla que aquestes imprecisions preocupin els membres de les comissions de reconeixement, que sempre signen les actes sense fer constar cap objecció. Sobta també el paper passiu de l'Ajuntament de Llagostera en aquest últim procés. Mentre al llarg del s. XIX és l'impulsor de les delimitacions i les fitacions, els anys 1924 i 1925 sembla que se'n manté al marge, fins al punt de delegar la seva representació en veïns, quan les comissions de reconeixement de tots els altres municipis estan formades pels respectius alcaldes i regidors.

Finalment també hem pogut comprovar que, si bé aquest últim reconeixement de terme es fa amb la finalitat de disposar d'una cartografia contrastada que serveixi de base per a l'elaboració del cadastre parcel·lari, a la pràctica no té aquesta funció. Els cadastres posteriors, fins i tot l'actual revisat el 1994, no s'ajusten a les modificacions que les omissions de fites de 1924 i 1925 impliquen i de fet continuen mantenint criteris semblants a les delimitacions del s. XIX.

Dues imatges de la pedra d'Espoya, que sobresurt clarament al mig del bosc.

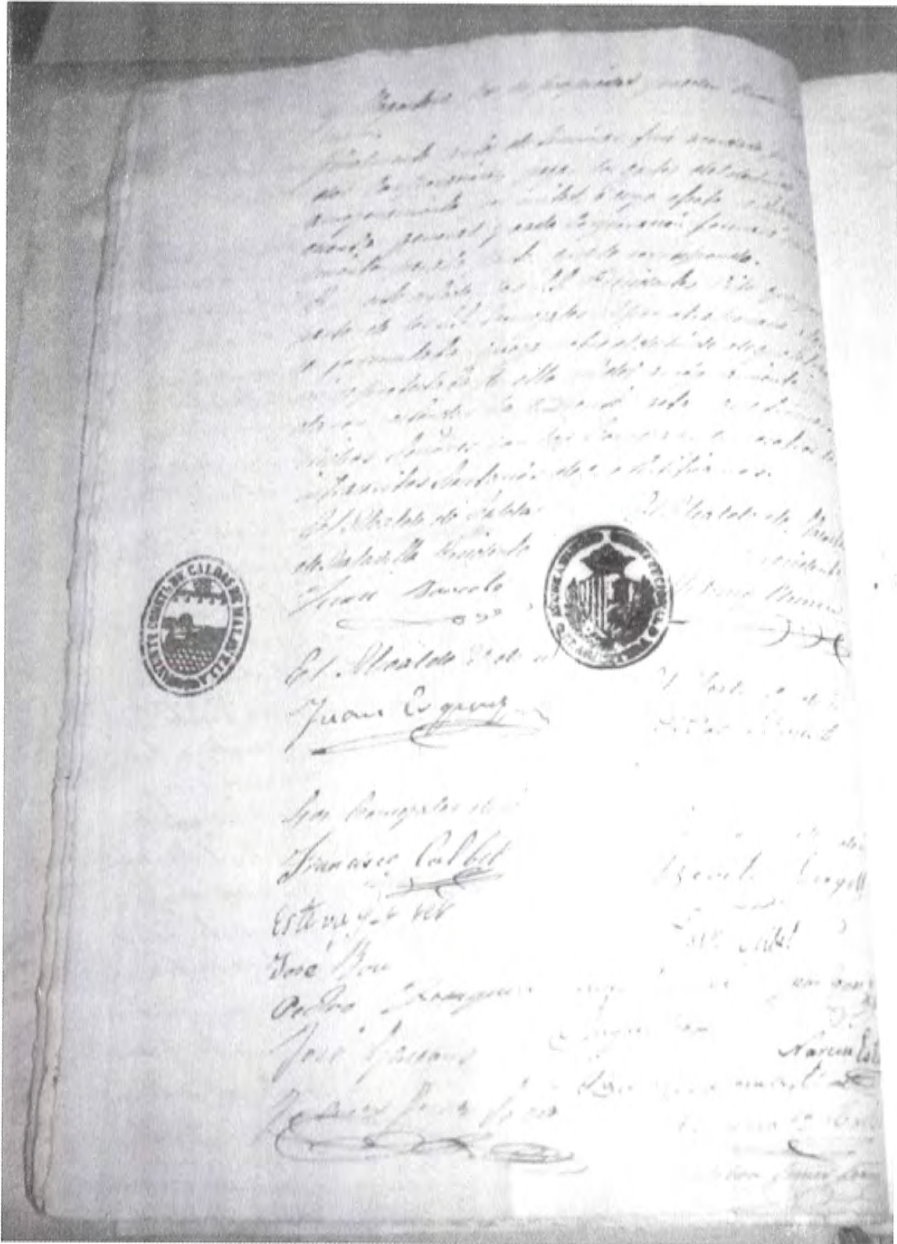

Nº 050811

Delimita

En la villa de Lagostera a veintidós y tres de Mayo de mil ochocientos setenta y dos, reunido el Excmo. Ayuntamiento de la present. villa, en la casa histórica, bajo la presidencia del Sr. D. Mateo D. Antonio Ferrer, según lo dispuesto en la sesión del día de ayer, previa convocatoria al efecto hecha por manifestó el Sr. D. Mateo Ferrer, que era convenientemente suspender la marcha hacia los puntos en que debían fijarse los mojones para dividir los términos municipales de esta villa y del inmediato de par de Solius, Distrito de Sta. Cruz de Oro: y habiendo manifestado el Secretario suscrita, que tenía dispuestas ya todos los antecedentes y documentos necesarios al objeto, dió el Sr. Presidente la orden de marcha, saliendo el Ayuntamiento con el Sr. Juan Martínez Yucas presilla, por imposibilidad del propietario, y del suscrito Secretario, habiendo con ellos unido de parte de algunos señores, don

Acte de delimitació entre Llagostera i Solius el 1872. (AMLLA)

Acte de delimitació entre Llagostera i Caldes de Malavella el 1871. (AMLLA)

La penya de roca Aguilera, situada al sud del Montclar, és límit entre Llagostera i Santa Cristina d'Aro. La fita de terme és situada just sobre la paret.

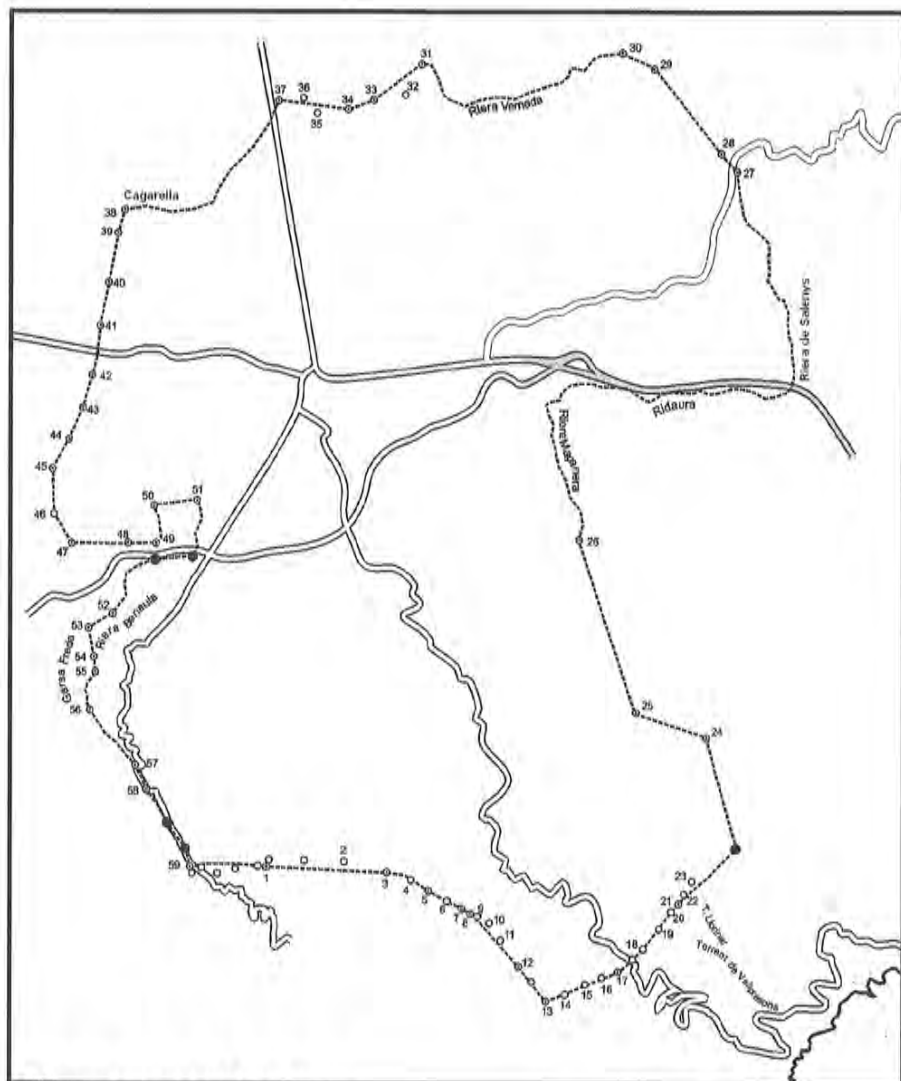
RELACIÓ DE FITXES

Nom / Identificador

- Fitxa 1 - Núm. 26 - Camí del coll de Terra Negra al puig de la Ruïra
- Fitxa 2 - Núm. 23 - Puig de Fresa
- Fitxa 3 - Núm. 22 - Falgueret
- Fitxa 4 - Núm. 21 - Bacassa
- Fitxa 5 - Núm. 20 - Penya de les Cols
- Fitxa 6 - Núm. 19 - Barrinal
- Fitxa 7 - Núm. 18 - Estiga de Barcell
- Fitxa 8 - Núm. 17
- Fitxa 9 - Núm. 16 - Solell de la font
- Fitxa 10 - Núm. 15 - Illa Gramanesa
- Fitxa 11 - Núm. 14 - Bardera
- Fitxa 12 - Núm. 13 - Roca Serrana
- Fitxa 13 - Núm. 11 - Puig de Cadiretes
- Fitxa 14 - Núm. 10
- Fitxa 15 - Núm. 9
- Fitxa 16 - Núm. 8
- Fitxa 17 - Núm. 7 - Pedra sobre Altra
- Fitxa 18 - Núm. 5 - Falguer de Vallpresona
- Fitxa 19 - Núm. 4
- Fitxa 20 - Núm. 3 - Puig de Llorinar
- Fitxa 21 - Núm. 2
- Fitxa 22 - Mercès
- Fitxa 23 - Pedra d'Espoya
- Fitxa 24 - Roca Aguilera
- Fitxa 25 - Puig de Matxacuca
- Fitxa 26 - Tallades
- Fitxa 27 - Torrent salt del Llop / ca l'Anglada
- Fitxa 28 - Paratge del pi Gros de can Salvadó
- Fitxa 29 - Puig de Genet (o de la Geneta)
- Fitxa 30 - Riera Verneda / Casa Nova d'en Bota

- Fitxa 31 - Riera Verneda / Can Ribot
- Fitxa 32 - Antic camí de Girona a Sant Feliu
- Fitxa 33 - La Rajoleria
- Fitxa 34 - Terme Gros
- Fitxa 35 - Can Brujats
- Fitxa 36 - Riera Cagarella / Naus fàbrica Huurre
- Fitxa 37 - Riera Cagarella / Can Massó
- Fitxa 38 - Riera Cagarella / Sant Vicenç d'Esclet
- Fitxa 39 - Can Sureda del mas Ballell
- Fitxa 40 - Mestres / Trias / Gelabert
- Fitxa 41 - Mas Mestres
- Fitxa 42 - Mas Andreu / Camí can Gascons
- Fitxa 43 - Riera Benaula / Can Gascons
- Fitxa 44 - Camí de Tossa a Sant Andreu / Can Caldes
- Fitxa 45 - Camí de Tossa a Sant Andreu / Bosc d'en Gasconell
- Fitxa 46 - Camí de Tossa a Sant Andreu / Can Matetes
- Fitxa 47 - Camí de Tossa a Sant Andreu / Cabanyils
- Fitxa 48 - Cabanyils
- Fitxa 49 - Torrent de la Garsa Freda (entre la casa Nova de Cabanyils i can Companyó)
- Fitxa 50 - Torrent de la Garsa Freda (entre ca l'Adroher i el molí d'en Companyó)
- Fitxa 51 - Benaula / Can Companyó - Ca l'Adroher
- Fitxa 52 - Torrent de la Garsa Freda / Pantà de can Companyó
- Fitxa 53 - Torrent de la Garsa Freda / Santa Seclina
- Fitxa 54 - La Menescala
- Fitxa 55 - Jonquet de Noguera / Camí de Tossa - La Menescala
- Fitxa 56 - Jonquet de Noguera / Camí de Tossa
- Fitxa 57 - Jonquet de Noguera / Font Picant
- Fitxa 58 - Can Noguera
- Fitxa 59 - Coll de Terra Negra

MAPA 11. Relació de fitxes

- Terme actual
- Cursos d'aigua
- ==== Carreteres actuals
- ⊙ Fita reconeguda l'any 1924-1925 i localitzada
- Fita no reconeguda l'any 1924-1925 i localitzada
- Fita reconeguda l'any 1924-1925 i no localitzada
- Fita no reconeguda l'any 1924-1925 i no localitzada

Fitxa

2

Nom / Identificador

Núm. 23 - Puig de Fresa

Municipis confrontats

Llagostera - Tossa de Mar

Localització

Des de Llagostera cal anar cap al veïnat de Sant Llorenç, passar pel mas Rissech i continuar fins a Tranquinell. Quan s'arriba a la placeta, seguir cap a la dreta, pels carrers de la urbanització Font Bona. S'ha d'agafar el carrer Penya de les Cols, fins al carrer Cornisa, al final del tram pavimentat, i el camí que va al puig de la Ruïra. A uns 350 m quan es troba un camí que creua, seguir cap a l'esquerra, de pujada, fins que s'arriba a la casa semi-derruïda anomenada la Plana. Passar pel davant de la casa i continuar pel camí que va cap al puig de la Ruïra, però per l'altre vessant de la carena. El camí ve de pujada i quan comença a planejar s'ha d'entrar al bosc a l'esquerra i pujar fins a dalt del puig de Fresa. El cim és allargat i pla i s'ha de continuar en direcció sud uns 100 m, sense baixar mai, fins a trobar la fita.

Entorn

És en un bosc de suros, alzines, arboços i brucs, molt brut, on encara s'aprecien els efectes d'un incendi forestal. La visibilitat és dolenta, però pel mig dels arbres, a l'est, s'arriba a veure la serra de Cadiretes, roca Serrana, castell de Montagut, puigs Salom i Falgueret, i a l'oest el massís del puig de la Ruïra.

Forma

Pedra granítica poc degradada en forma de paral·lelepípede rectangular. Té una petita escantonada a la part superior de la cara sud. En aquesta cara hi ha un relleu gravat que representa una mitra, i es conserva en molt bon estat. Les lletres de les inscripcions tenen un traçat molt més fi i de més qualitat que en els altres termes de la mateixa delimitació.

Dimensions

24 cm x 16,5 cm (planta), 36 cm (alçada)

Inscripcions

Cara N: **LLAGOS / TERA**

Cara S: Gravats que representen una mitra (alçada aprox.: 20 cm) / **TOSSA**

Cara E: **nº / 23**

Cara superior: S'hi veu marcada la línia del terme en direcció E-O.

L'alçada aproximada de les lletres és de 8 cm. No hi ha gravat l'any.

Història

El puig de Fresa és un dels topònims que delimiten la rodalia de Llagostera de l'any 1324. La fita degué ésser fixada posteriorment, probablement el 1799 com la resta de fites amb Tossa, tot i que no té gravat l'any. No va ser reconeguda en l'últim reconeixement de terme fet l'any 1925 i, per tant, no forma part de la termenada oficial.

Elaboració de la fitxa

5 de juliol de 1997

Fitxa

3

Nom / Identificador

Núm. 22 - Falgueret

Municipis confrontats

Llagostera - Tossa de Mar

Localització

Des de Llagostera cal anar cap al veïnat de Sant Llorenç, passar pel mas Rissech i continuar fins a Tranquinell. Quan s'arriba a la placeta, s'ha de seguir cap a la dreta, pels carrers de la urbanització Font Bona. S'ha d'agafar el carrer Penya de les Cols, a uns 50 m. deixar carrers a dreta i esquerra i continuar pel mig i a uns 300 m des de Tranquinell, al capdamunt d'una pujada, continuar cap a l'esquerra, de baixada. A uns 750 m del punt inicial cal continuar cap a la dreta i agafar una baixada pronunciada, fins a un encreuament, s'ha de seguir cap a la dreta pel carrer Cornisa, passar per davant de la casa situada a mà dreta i enfilarse pujada amunt. A uns 225 m de l'encreuament on comença el carrer Cornisa, abans d'arribar a la primera casa al costat esquerre del carrer, s'ha d'entrar al bosc i intentar seguir l'antic camí que anava a la casa de la Plana, passant pel coll entre els puigs de Salom i Falgueret. El bosc és molt brut i el camí costa de seguir, sobretot cap al final. S'ha d'arribar al coll i a uns 10 m cap a l'esquerra del camí (direcció puig de Falgueret) és situada la fita.

Entorn

Es troba en un bosc de suros, alzines, arboços i brucs, molt brut. No hi ha visibilitat per la vegetació. A dreta i esquerra hi ha el dos puigs i cap a davant i darrera ja ve de baixada, ja que estem just en el coll.

Forma

És de pedra granítica en forma de paral·lelepípede rectangular. Es troba parcialment enterrada i sobresurt només uns 12 cm del terreny actual. Per prendre les mides i veure les inscripcions hem hagut d'apartar la terra del voltant.

Dimensions

27 cm x 19 cm (planta), 36 cm (alçada que s'ha destapat).

Inscripcions

Cara NNE: **LLAG / OS / RA** (alçada aprox.: 8 cm). No hi veiem les lletres TE.

Cara S: n^o **22 / 1799 / TOSSA** (alçada aprox.: entre 4 i 8 cm)

Cara superior: No s'hi veu cap inscripció, ni s'hi aprecia cap marca clara.

Història

La fita forma part de l'atermenament entre Llagostera i Tossa de l'any 1799. En el plànol de Llagostera de l'any 1879 consta amb el nom de Flagueret. Va ser reconeguda en l'últim reconeixement de terme fet l'any 1925 i, per tant, forma part de la termenada oficialment vigent.

Elaboració de la fitxa

21 de juny de 1997

Fitxa

4

Nom / Identificador

Núm. 21 - Bacassa

Municipis confrontats

Llagostera - Tossa de Mar

Localització

Des de Llagostera cal anar cap al veïnat de Sant Llorenç, passar pel mas Rissech i continuar fins a Tranquinell. Quan s'arriba a la placeta, s'ha de seguir cap a la dreta, pels carrers de la urbanització Font Bona. S'ha d'agafar el carrer Peña de les Cols, a uns 50 m deixar carrers a dreta i esquerra i continuar pel mig i a uns 300 m des de Tranquinell, al capdamunt d'una pujada, continuar cap a l'esquerra, de baixada. A uns 750 m del punt inicial cal continuar cap a la dreta, en un revolt pronunciat, deixant una baixada cap a l'esquerra. A uns 50 m del revolt, hi ha una parcel·la sense edificar, a la dreta del carrer. La parcel·la té un cert pendent i ja inicia la pujada cap al puig de Pedragalet. Vorejant-la per la dreta, gairebé seguint la línia de prolongació de la paret de tanca, es troba la fita a dins del bosc, a uns 50 m del carrer.

Entorn

És a la falda del puig de Pedragalet. Es troba en un bosc de suros, arboços i brucs, no gaire brut, al costat de les parcel·les de la urbanització Font Bona. Des del terme es veuen el puig Salom i el de Falgueret, en direcció ONO. El bosc tapa la vista que hi pugui haver cap a altres indrets.

Forma

És una roca natural de granit de forma i superfícies irregulars. Les plantes inferior i superior són aproximadament rectangulars, més gran la primera que la segona. Les cares est i oest tenen una forma trapezoïdal recta, i són força planes. La cara sud presenta una certa inclinació respecte del terreny, amb superfície irregular.

Dimensions

160 cm x 110 cm (base inferior), 120 cm x 70 cm (base superior), 90 cm (alçada cara E), 170 cm (alçada cara O).

Inscripcions

Cara E: **LLAGO / STERA** (alçada aprox.: 21 cm)

Cara O: n^o **21 / TOSSA / 1799** (alçada aprox.: entre 11 i 21 cm)

Cara superior: **BACAS / SA**. Sembla que es distingeix la línia de terme en direcció ONO. Les inscripcions es veuen molt malament i és molt difícil d'apreciar si hi ha quelcom més.

Història

Un lloc anomenat la *Vacaca* consta delimitant la rodalia de Llagostera de l'any 1324. El topònim apareix posteriorment amb la forma *Vacassa* (1561) i *Vacasses* (1736). La fita, una roca natural, va ser gravada el 1799 i forma part de l'atermenament entre Tossa i Llagostera d'aquest any. No va ser reconeguda en l'últim reconeixement de terme fet l'any 1925 i, per tant, no forma part de la termenada oficialment vigent.

Elaboració de la fitxa

12 d'abril de 1997

Fitxa

5

Nom / Identificador

Núm. 20 - Penya de les Cols

Municipis confrontats

Llagostera - Tossa de Mar

Localització

Des de Llagostera cal anar cap al veïnat de Sant Llorenç, passar pel mas Rissech i continuar fins a Tranquinell. Quan s'arriba a la placeta, s'ha de seguir a la dreta, pels carrers de la urbanització Font Bona. S'ha d'agafar el carrer Penya de les Cols i a uns 100 m el carrer puig del Pedragalet. Uns 50 m més enllà cal deixar un camí que va cap a l'esquerra i continuar fins a ser a uns 400 m de la placeta inicial. La penya de les Cols és la que queda en direcció NO (al darrera mirant cap a Cadiretes). Cal enfilarse pel pendent i trobarem la fita a dalt de la carena, clarament alineada amb les descrites a les fitxes 6 i 7.

Entorn

És en un bosc de suros, arboços i brucs. Es veuen Estiga de Barcell, roca Serrana, Cadiretes i les puntes de les antenes de Montagut (al darrera del puig de Collrigau). No hi ha vista en cap altra direcció a causa del bosc (si no fos pels brucs es veuria la torre de Blanes i Rossell tal com diu l'informe fet pels militars en l'atermenament de l'any 1925).

Forma

Pedra granítica en forma de paral·lelepípede rectangular. Està clavada al costat d'un suro, falcada per altres pedres. La pedra està una mica escantonada en la part superior i es veu força desgastada per l'erosió.

Dimensions

13 cm x 23 cm (planta), 53 cm (alçada)

Inscripcions

Cara NE: **1799 / LLAGOS / TERA**

Cara SO: **TOSSA / nº 20**

L'alçada aproximada de les lletres és de 8 cm. No s'hi veu marcada la línia de terme.

Història

La fita forma part de l'atermenament entre Llagostera i Tossa de l'any 1799. Va ser reconeguda en l'últim reconeixement de terme fet l'any 1925 i per tant, forma part de la termenada oficial. En aquesta acta es fa constatar que la fita està tombada i que es fixa novament. Possiblement les pedres que la falquen van ser posades en aquella ocasió. També segons l'acta únicament és pot llegir *Tossa*, però nosaltres veiem clarament les altres inscripcions.

Elaboració de la fitxa

12 d'abril de 1997

Fitxa

Nom / Identificador

Núm. 19 - Barrinal

Municipis confrontats

Llagostera - Tossa de Mar

Localització

Des de Llagostera cal anar cap al veïnat de Sant Llorenç, passar pel mas Rissech i continuar fins a Tranquinell. Quan s'arriba a la placeta, cal continuar pel camí de la font d'en Dalmau. A uns 400 m, al començament d'un revolt cap a l'esquerra, és situada la fita, just a la banda dreta del camí des del qual es veu perfectament.

Entorn

Es troba en un bosc de suros, arboços i brucs, no gaire espès. En direcció est hi ha els puigs de Collrigau i de les Vacasses. En direcció sud-oest hi ha el pendent que encaixona el torrent que passa pel molí d'en Rissec.

Forma

Pedra granítica en forma de paral·lelepípede rectangular. Es troba parcialment enterrada i sobresurt només uns 15 cm per la part superior. Està escantonada a l'aresta SE de la cara superior. Un cop apartada la terra del voltant, es veu també malmenada pel lateral inferior a la banda NO.

Dimensions

18 cm x 35 cm (planta), 46 cm (alçada)

Inscripcions

Cara NE: **LLAGO / STERA / n^o** (alçada aprox.: 8 cm). No hem pogut veure el número en els laterals.

Cara SO: **TOSSA / 1799** (alçada aprox.: entre 9 i 12 cm)

Cara superior: **n° 19**. Es veu marcada la línia del terme en direcció SE-NO.

Història

La fita forma part de l'atermenament entre Llagostera i Tossa de l'any 1799. En el plànol de l'amillament de Llagostera de l'any 1879 consta amb el nom de Barrinal. No va ser reconeguda en l'últim reconeixement de terme fet l'any 1925 i, per tant, no forma part de la termenada oficialment vigent.

Elaboració de la fitxa

31 de març de 1997

Fitxa

7

Nom / Identificador

Núm. 18 - Estiga de Barcell

Municipis confrontats

Llagostera - Tossa de Mar

Localització

Cal arribar a la fita descrita a la fitxa 6. A uns 375 m hi ha un camí que cap a l'esquerra. Als pocs metres s'arriba a una cruïlla, deixem el camí principal a la dreta, seguim el corrioleto tot recte en direcció NNE. Anar pujant, més aviat a l'esquerra, sense un traçat definit, i abans que el pendent cap al puig es faci fort, buscar una pedra de granit clar que sobresurt per sobre els brucs.

Entorn

És en un bosc de suros, arboços i brucs alts, no massa espès, al vessant sud del puig de Collrigau. Des de sobre la pedra es veu la roca Serrana, el puig de Cadiretes, la torre de Blanes amb el mar, el Montseny, el puig Ventós i la penya de les Cols.

Forma

Bloc granític natural, amb planta de pentàgon irregular i parets que es van tancant cap a la part superior. Les cares SE i SO són llises, i a l'altra banda presenta un gran esglaó, de manera que forma dos nivells, situats a 1.6 m i 3.2 m del terreny. A dalt de tot fa com un carener, que segueix aproximadament la línia del terme, i als costats es troben les inscripcions dels municipis.

Dimensions

3,20 m x 2,40 m x 2,90 m x 3,50 m x 2,50 m (base) x 4 m (alçada major)

Inscripcions

Cara SE: **1799 / ESTIGA DE BARCELL** (alçada aprox.: 22 cm)

Cara N: **LLAGOSTERA** (alçada aprox.: 26 cm)

Part superior: (en un pla inclinat cap al sud) **TOSSA** (alçada aprox.: 35 cm)

Part superior: (carener) n^o **18**. Es veu lleugerament marcada la línia del terme en direcció SE-NO.

Història

El topònim Estiga de Barcell consta en la delimitació de la rodalia de Llagostera de l'any 1324. La fita, una roca natural, va ser gravada el 1799 i forma part de l'atermenament entre Llagostera i Tossa d'aquest any. Va ser reconeguda en l'últim reconeixement de terme fet l'any 1925 i, per tant, forma part de la termenada oficialment vigent.

Elaboració de la fitxa

31 de març de 1997

Fitxa

8

Nom / Identificador

Núm. 17

Municipis confrontats

Llagostera - Tossa de Mar

Localització

A partir de la fita descrita a la fitxa 7 cal continuar en direcció sud-est seguint la línia divisòria dels termes. Vorejant el puig, a uns 100 m de la fita anterior, arribem al vessant que dóna al torrent que va a la font d'en Dalmau (o d'Aiguafina). Pel mig del bosc, sense un camí ben definit cal buscar un conjunt de blocs granítics, que s'adaptin a la inclinació de la muntanya.

Entorn

És en un bosc de suros, arboços, brucs i algun pi. Alguns arbres tenen certa altura en relació a les pedres i això dificulta la visibilitat. En direcció SE hi ha el massís de Cadiretes, a l'esquerra es veu el puig de Montagut i al final del pendent el torrent de la font d'en Dalmau. No hi ha visibilitat a la dreta.

Forma

Conjunt de pedres granítiques de formes irregulars, sense que en destaquí cap per alguna singularitat. Es recolzen en el terreny i també entre elles mateixes. El conjunt té una alçada total d'uns 5 m.

Dimensions

Pedra amb les inscripcions del terme: 1,2 m x 1,5 m x 1,5 m (de base triangular) x 0,90 m (alçada).

Inscripcions

Pedra amb les inscripcions del terme:

Cara NE: **LLAGOS / TERA** (alçada aprox.: 25 cm)

Cara SO: **TOSSA** (alçada aprox.: 30 cm)

Part superior: **nº 17 / 1799**

Pedra que es recolza en l'anterior:

Cara superior: **C**. Marcada clarament la línia del terme en direcció NO-SE.

Cara lateral SSE: **R**.

Cara NE: **20** (correspon a la numeració Rissech-Codolar)

Història

La fita, una roca natural, forma part de l'atermenament entre Llagostera i Tossa de l'any 1799. Va ser reconeguda en l'últim reconeixement de terme fet l'any 1925 i, per tant, forma part de la termenada oficial. Pel que es desprén de les inscripcions, també és fita de propietat entre Rissech i Codolar.

Elaboració de la fitxa

31 de març de 1997

Fitxa

9

Nom / Identificador

Núm. 16 - Solell de la font

Municipis confrontats

Llagostera - Tossa de Mar

Localització

Cal arribar a la fita descrita a la fitxa 6. A uns 375 m hi ha un camí cap a l'esquerra. Als pocs metres s'arriba a una cruïlla i s'ha de seguir a la dreta. Uns 125 m de la cruïlla deixem un camí a la dreta i seguim pel que va amunt, a uns 180 m el camí ample s'acaba i cal continuar per un corriol que és molt poc definit, i aproximadament als 400 m es travessa un torrent. Uns 30 m enllà s'ha d'entrar al bosc a mà dreta del camí i baixant uns 40 m pel pendent trobarem la fita.

Entorn

És en un bosc de suros, arboços i brucs, amb gran quantitat de blocs granítics i fort pendent, i fa que la fita sigui de mal trobar. És en el vessant del puig de Collrigau que dona al torrent de la font d'en Dalmau (o d'Aiguafina). Els arbres impedeixen la visibilitat, encara que s'arriba a veure la roca Serrana.

Forma

Pedra granítica allargada i ajaguda, que es recolza en unes de més petites, formant un petit cau.

Dimensions

Pedra amb les inscripcions del terme: 1,90 m de llargada x 1,10 m d'amplada. Fa uns 0,50 m de gruix.

Inscripcions

Cara N: **LLAGOS / TERA** (alçada aprox.: entre 16 i 21 cm)

Cara S (a sobre): **16 / n° 1799** (alçada aprox.: 13 cm)

Cara S (a sota): **TOSSA** (alçada aprox.: 18 cm)

Història

La fita, una roca natural, forma part de l'atermenament entre Llagostera i Tossa de l'any 1799. No va ser reconeguda en l'últim reconeixement de terme l'any 1925 i, no forma part de la termenada oficial. És en l'alineació del terme Rissech-Codolar, que ve des de la fita descrita a la fitxa 8, i entre les dues hi hem trobat algunes fites d'aquestes propietats, encara que en la pedra no hi hem sabut veure cap marca que li atribuís aquesta funció.

Elaboració de la fitxa

4 de novembre de 2001

Fitxa

10

Nom / Identificador

Núm. 15 - Illa Gramanesa

Municipis confrontats

Llagostera - Tossa de Mar

Localització

De Llagostera cal anar cap al veïnat de Sant Llorenç, passar pel mas Rissech i continuar fins a Tranquinell. Quan s'arriba a la placeta, continuar pel camí de la font d'en Dalmau fins a baix de tot. En lloc de travessar el torrent i anar cap a la font, s'ha de seguir en la mateixa direcció del camí i agafar un corriol que s'endinsa en el bosc. A uns 75 m es travessa el torrent i uns 110 m més enllà, a l'esquerra del camí, hi ha la fita ben bé a baix al torrent.

Entorn

Es troba ben bé al costat del torrent que va a la font d'en Dalmau (o d'Aiguafina) i l'aigua li passa pel costat i també un mica per sota. Està envoltada de vegetació de ribera molt frondosa la qual cosa hi dificulta l'accés. Les plantes i la situació impedeixen la visibilitat.

Forma

Es tracta de dos blocs granítics de grans dimensions, un al costat de l'altre, dels quals el més gran és el de les inscripcions. Les cares verticals són força planes, amb excepció de la que dona al torrent.

Dimensions

4,50 m x 2,50 m (planta), 4,30 (alçada sobre el torrent), 2,60 cm (alçada de la cara que dóna al camí).

Inscripcions

Cara S: **YSLA GRAMA / NESA 1799** (alçada aprox.: entre 20 i 28 cm). Entre la primera i la segona línia, al final, hi ha gravada una lletra **R** i n'hi ha una altra cap a baix de tot de la pedra.

Cara OSO: **TOSSA / nº 15 / R** (alçada aprox.: entre 11 i 28 cm).

Cara NNE: **28 LLAG / OSTERA**. L'última A no ha cabut a la cara. Més avall, a la mateixa cara hi ha gravada una **C**. El núm. 28 deu correspondre a la numeració Rissech, Codolar (R, C).

Història

Un lloc anomenat Illa Gramanesa consta delimitant la rodalia de Llagostera l'any 1324. La fita, una roca natural, va ser gravada l'any 1799 i forma part de l'atermenament Llagostera-Tossa d'aquest any. No va ser reconeguda en l'últim reconeixement fet l'any 1925 i, no forma part de la termenada oficial. Per de les inscripcions, també és fita de propietat entre Rissech i Codolar.

Elaboració de la fitxa

3 de novembre de 2001

Fitxa

11

Nom / Identificador

Núm. 14 - Bardera

Municipis confrontats

Llagostera - Tossa de Mar

Localització

Des de Llagostera cal anar cap al veïnat de Sant Llorenç, passar pel mas Rissech, continuar fins a Tranquinell i arribar a la font d'en Dalmau. Continuant pel camí que passa pel davant de la font, a uns 370 m d'aquesta hi ha una bifurcació, on cal agafar el camí de l'esquerra que fa una pujada forta (pel de baix també s'hi va). Al capdamunt de la pujada, a uns 700 m de la font, hi ha un camí travesser que cal seguir cap a l'esquerra. Uns 50 m més enllà hi ha una bifurcació, i cal prendre novament el camí de l'esquerra. Continuant per aquest camí, a uns 1200 m de la font hi ha una línia elèctrica que el creua. A uns 250 m de la línia elèctrica el camí presenta un revolt cap a l'esquerra, en un lloc on es travessa un torrent. Uns 330 m més enllà del punt anterior hi ha un camí cap a l'esquerra que baixa uns 170 m fins a la línia elèctrica. Cal seguir per sota la línia en direcció SO uns 60 m i després endinsar-se uns 60 m en el bosc en direcció NO.

Entorn

Es troba en el bosc típic de la zona a base d'alzines, suros, arboços i brucs, amb gran quantitat de blocs granítics. El conjunt està situat en un lloc amb molt bona vista. Es veu l'entorn de la fita Solell de la font, el puig de Collrigau, la fita descrita a al fitxa núm. 8, la penya de les Cols, els puigs de Falgueret i Salom, el puig de Fresa, el puig Ventós, Caulès, el Montseny i el mar en direcció SO. No s'arriba a veure bé la roca Serrana perquè queda tapada per uns arbres.

Forma

Conjunt de dos blocs de granit sobreposats situats en un punt amb fort desnivell. El bloc de sota està clavat al terreny i el de sobre està dividit verticalment en dos. La part superior del conjunt és molt plana i presenta una de les típiques «cassoletes» provocades per l'erosió.

Dimensions

Bloc superior: 3,80 m x 1,60 m (és la base, amb una punta que surt aproximadament 1,30 m en direcció oest) i 2,50 m (alçada).

Bloc inferior: la mateixa planta anterior i l'alçada varia entre 0 i 2,5 m pel desnivell.

Inscripcions

Cara E: **LLAGOSTERA** (alçada aprox.: 25 cm)

Cara superior: **1799 n° 14 / TOSSA** (alçada aprox.: 20 cm)

No s'hi veu el nom del terme ni la línia de divisió.

Història

La fita, una roca natural, forma part de l'atermenament entre Llagostera i Tossa de l'any 1799. En el plànol de l'amillament de 1879, consta amb el nom de Bardera. No va ser reconeguda en l'últim reconeixement de terme fet l'any 1925 i, per tant, no forma part de la termenada oficialment vigent.

Elaboració de la fitxa

30 de setembre de 2000

Nom / Identificador

Núm. 13 - Roca Serrana

Municipis confrontats

Llagostera - Tossa de Mar

Localització

De Llagostera anar cap al veïnat de Sant Llorenç, passar pel mas Rissec, Tranquinell i arribar a la font d'en Dalmau. Continuant pel camí de davant de la font, a uns 370 m d'aquesta hi ha una bifurcació. Agafar el camí de l'esquerra que fa una pujada forta (pel de baix també s'hi va). Al capdamunt, a uns 700 m de la font, hi ha un camí travesser que cal seguir cap a l'esquerra. Uns 50 m enllà hi ha una bifurcació, i cal prendre el camí de l'esquerra. Continuant, a uns 1.200 m de la font hi ha una línia elèctrica que el creua. A uns 250 m de la línia elèctrica el camí fa un revolt a l'esquerra, en un lloc on es travessa un torrent. Entrar al bosc, força brut, sense un camí definit, pel costat esquerra del torrent, mirant amunt. A uns 200 m, pujant cap a l'esquerra, es troba el bloc granític, a mitja muntanya, entre dos puigs.

Entorn

Es troba en un bosc força brut de suros, arboços, brucs i alzines. Hi ha un vista molt bona i es veu el Montseny, el puig Ventós, el puig de la Ruïra, Rosell, l'abocador de Solius, les Gavarres, la torre de comunicacions de Girona i Llagostera i Cassà de la Selva. També el puig de Collrigau i Estiga de Barcell.

Forma

Bloc granític de grans dimensions, que el temps ha fracturat en uns quants, on destaca una gran pedra a la part davantera (direcció ONO). La cara ONO, que es veu des de la banda de Llagostera, està parcialment tapada pel bosc, i la part que en sobresurt és força plana, mentre que l'amagada és irregular. En direcció perpendicular a l'anterior (NNE) la pedra és allargada, a sobre presenta un carener i té forma de pic ajagut.

Dimensions

Per la cara ONO l'altura és d'uns 10 m. La dimensió llarga de la part superior (direcció NNE) és també d'uns 10 m.

Inscripcions

Part superior de la roca (costat ONO del carener): **LLAGOSTERA nº 13 TOSSA** (alçada aprox.: entre 21 i 26 cm).

Part superior de la roca (costat ESE del carener): **1799 ROCA SERRANA** (alçada aprox.: entre 15 i 28 cm).

No hi hem pogut apreciar de manera clara la línia divisòria, que hauria d'estar entre les inscripcions dels noms dels dos municipis.

Història

La roca *Ferrana* consta en la delimitació de la rodalia de Llagostera de l'any 1324. En el document llegim clarament *Ferrana*, però el 1561 el topònim ja apareix amb la forma *Serrana* que manté fins avui. Va ser gravada el 1799 i forma part de l'atermenament entre Llagostera i Tossa l'any 1799. Va ser reconeguda en l'últim reconeixement de terme fet l'any 1925 i, per tant, forma part de la termenada oficial.

Elaboració de la fitxa

5 d'abril de 1997

Nom / Identificador

Núm. 11 - Puig de Cadiretes

Municipis confrontats

Llagostera - Tossa de Mar

Localització

Per la carretera de Llagostera a Sant Grau i uns 400 m més enllà del km. 10 seguir a la dreta el camí GR-92, que va cap al puig de Cadiretes. A uns 975 m de la carretera agafar un trencant a la dreta i uns 200 m més enllà s'arriba a una placeta. Seguir el camí de pujada cap a la dreta uns 290 m fins a una petita esplanada en el punt més alt. Aquí s'ha de prendre el corriol cap a l'esquerra, fer uns 125 m, i arribarem al cim del puig on hi ha una fita i una placa que marquen un vèrtex geodèsic i cadastral.

Entorn

El puig de Cadiretes dóna nom a la serra de què forma part i amb els seus 518 m és el punt més alt del terme de Llagostera. La vista és esplèndida i el paratge del cim té un encant especial. El bosc és majoritàriament d'alzines, brucs i arboços. Dalt del puig hi ha una placa del Centre Excursionista de Tossa dedicada a Llibert Carulla, un pessebre i una creu. Es veu Llagostera, Cassà, Girona, Blanes, les Gavarres, el Montseny, el Far, el Puigsacalm, Rocacorba, el Canigó, les Alberes, i fins i tot Montserrat. Una magnífica superfície de bosc s'estén a una banda i altra. Podem veure les fites properes de Pedra sobre Altra i el puig de la fita nº 9 (fitxa 15).

Forma

Conjunt de blocs granítics de forma irregular situats al cim del puig. El bloc amb les inscripcions és el de dalt de tot, a sobre del qual s'ha construït un replà amb obra per col·locar-hi la fita geodèsica.

Dimensions

El conjunt granític té una alçària de 15 m, i el bloc que conté les inscripcions 2,25. La fita geodèsica és cilíndrica, de 30 cm de diàmetre i 119 cm d'alçada.

Inscripcions

Cara NNO: **LLAGOSTERA**. Les lletres finals queden mig tapades per l'obra.

Cara SSE: **TOSSA / ANY 1799**.

Cara OSO: **SSA**. Les dues lletres inicials queden tapades per l'obra sobreposada en la col·locació del vèrtex geodèsic. L'alçada aproximada de les lletres és de 20 cm. No hem sabut veure el nom de la fita ni el número d'ordre, que podrien haver quedat tapats com les altres inscripcions.

Història

La rodalia de Llagostera de l'any 1324 esmenta una roca natural anomenada Pedra de Cetir situada entre la roca Serrana i la Pedra sobre Altra. L'any 1561 el topònim apareix amb la forma Satir. El 1799 l'atermenament entre Llagostera i Tossa identifica aquest lloc amb el puig de les Cadiretes. Va ser reconeguda en l'últim reconeixement de terme fet l'any 1925 i, per tant, forma part de la termenada oficialment vigent.

Elaboració de la fitxa

21 d'octubre de 2001

Fitxa

14

Nom / Identificador

Núm. 10

Municipis confrontats

Llagostera - Tossa de Mar

Localització

Cal arribar fins a l'esplanada que hi ha abans d'agafar el corriol que porta al puig de Cadiretes, tal com s'ha indicat a la fitxa 13. S'ha d'agafar un camí brut i molt poc marcat que surt de la placeta en direcció NNE i al cap d'uns 70 m s'arriba al punt més alt. Seguir uns 100 m en direcció est, primer en una zona força plana, i després una mica de desnivell, fins a trobar la fita, abans que comenci el desnivell més fort. Tot el bosc és molt brut, de mal passar i no hi ha punts de referència, i fa que la fita sigui de mal trobar.

Entorn

Es troba enmig d'una zona molt emboscada amb alzines, arboços i suros. La vegetació fa que l'accés hi sigui difícil i en molts trams només s'hi pot passar ajupit. No es veu cap referència.

Forma

És de pedra granítica i devia tenir la forma de paral·lelepípede rectangular. Està trencada a mitja altura i els laterals també estan malmenats. El granit està molt degradat.

Dimensions

27 cm x 15 cm (planta), 27 cm (alçada).

Inscripcions

Cara NNO: **STE / RA** (alçada aprox.: 9 cm). Les lletres estan escapçades.
Cara SSE: **SA** (alçada aprox.: 9 cm). Les lletres estan escapçades.
Està orientada en direcció ENE coincidint amb la línia de terme.

Història

La fita forma part de l'atermenament entre Llagostera i Tossa de l'any 1799. No va ser reconeguda en l'últim reconeixement de terme fet l'any 1925 i, per tant, no forma part de la termenada oficialment vigent.

Elaboració de la fitxa

19 d'octubre de 2001

Fitxa

15

Nom / Identificador

Núm. 9

Municipis confrontats

Llagostera - Tossa de Mar

Localització

Cal agafar la carretera de Llagostera a Sant Grau i uns 400 m més enllà del km. 10 seguir un camí a la dreta marcat com a GR-92, que és el que va cap al puig de Cadiretes. A uns 580 m de la carretera, 65 m abans d'una corba pronunciada a l'esquerra, es troba a la dreta del camí el menhir d'en Llach i a l'esquerra un turó amb gran quantitat de blocs granítics. Cal enfilem-se pel pendent cap a l'esquerra i la fita és pràcticament a tocar del fort desnivell que dona a un camí que en aquest punt fa una forta corba, gairebé en angle recte, i que només és a uns 25 m de l'anterior.

Entorn

Es troba en un bosc barrejat de pins, alzines, suros, arboços i brucs. Des de sobre la fita s'arriba a veure el mar i el puig de Cadiretes entre les fulles dels arbres. El paratge és ple de nombrosos blocs granítics.

Forma

Conjunt granític format per cinc pedres de forma allargada, ajagudes i més o menys apilonades, amb la dimensió més llarga orientada a SO.

Dimensions

La llargada de la pedra que té la dimensió més gran és d'uns 2,80 m, i l'amplada del conjunt uns 4 m. L'alçada total és d'aproximadament 1,25 m.

Inscripcions

Cara SO: **nº 9 / TOSSA / ANY 1799** (alçada aprox.: entre 10 i 15 cm).

Cara NO: **LLAGOSTE / RA** (alçada aprox.: 15 cm).

Cara superior de la pedra de dalt de tot: S'hi veu marcada una línia en direcció E-O que coincideix amb la del terme.

Història

La fita, una roca natural, forma part de l'atermenament entre Llagostera i Tossa de l'any 1799. No va ser reconeguda en l'últim reconeixement de terme fet l'any 1925 i, per tant, no forma part de la termenada oficial.

Elaboració de la fitxa

14 d'octubre de 2001

Nom / Identificador

Núm. 8

Municipis confrontats

Llagostera - Tossa de Mar

Localització

Per la carretera de Llagostera a Sant Grau, uns 400 m més enllà del km. 10 seguir un camí a la dreta marcat GR-92, que va cap al puig de Cadiretes. A uns 325 m s'ha d'anar per un camí a mà esquerra, direcció NNO, i uns 70 m més, s'arriba a un bloc de pedres, a tocar les restes de l'inici de la construcció d'un habitatge, dalt un turonet. La pedra gravada és a la part nord del conjunt.

Entorn

És en un bosc barrejat d'alzines, arboços, brucs i alguns pins, amb gran quantitat de blocs granítics. De la part més alta de tot el conjunt, en direcció ENE es veu Pedra sobre Altra i cap a l'altre costat es veu el puig de Cadiretes. En direcció SE es divisa el mar, i en les altres direccions la visibilitat està impedita pel bosc. Al peu mateix de la pedra hi ha una fita de propietats.

Forma

Conjunt de blocs granítics semblant a molts de la zona, a la part més alta hi té una pedra que descansa com un barret a sobre d'una altra. A la part nord del conjunt, i més baixa, hi ha una pedra de forma irregular amb dues cares verticals força planes que tendeixen a ajuntar-se en la direcció ENE.

Dimensions

Pedra amb les inscripcions del terme: 1,80 m x 1,50 m (són la base i l'altura d'una planta triangular) x 1.80 m (alçada). L'altura total del conjunt sobre el nivell del terreny és de 2,80 m.

Inscripcions

Cara N: **nº 8 / LLAGOSTE / RA ANY / 1799**

Cara superior: **TOSA**. Hi falta una S.

Les lletres tenen una alçada aproximada entre 14 i 20 cm. No s'hi veu cap més inscripció ni la línia de terme gravada.

Història

La fita, una roca natural, forma part de l'atermenament entre Llagostera i Tossa de l'any 1799. No va ser reconeguda en l'últim reconeixement de terme fet l'any 1925 i, no forma part de la termenada oficialment vigent.

Elaboració de la fitxa

5 de setembre de 1998

Fitxa

17

Nom / Identificador

Núm.7 - Pedra sobre Altra

Municipis confrontats

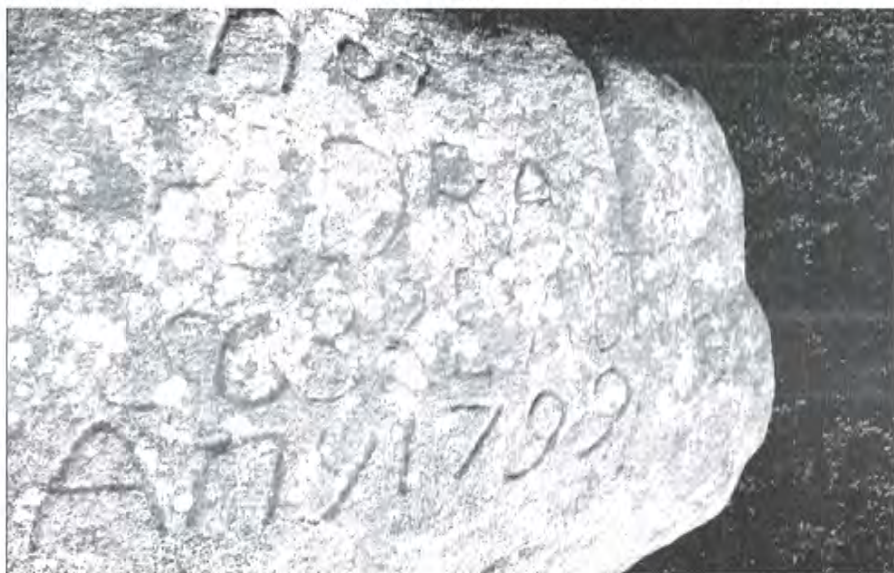
Llagostera - Tossa de Mar

Localització

Per la carretera de Llagostera a Sant Grau i uns 800 m més enllà del km. 10 s'arriba a una placeta semi-urbanitzada d'on parteixen dos camins sense asfaltar. S'ha de seguir el de la dreta i, després d'uns 125 m, també al costat dret del camí, es veu el conjunt granític que configura la fita.

Entorn

És un bosc barrejat de pins, alzines, arboços i brucs, amb abundància de blocs granítics. A la part inferior del conjunt hi ha un paradolmen, en el qual s'identifiquen la cambra sepulcral, el corredor i el túmul. Es pot pujar fàcilment al primer i segon nivell de les pedres, passant per la part posterior. Des d'aquest punt es pot veure en línia recta la fita anterior descrita a la fitxa 16, el puig de Cadiretes i una esplèndida vista sobre el bosc i el mar.

Forma

Conjunt imponent de blocs granítics de gran altura. Es distingeixen tres nivells, el primer constituït pel bloc més gran, el segon format per blocs de mida mitjana i el tercer per la pedra més petita.

Dimensions

L'alçada del conjunt és d'uns 15 m.

Inscripcions

Cara lateral SE: **TOSSA** (alçada aprox.: 15 cm)

Cara lateral NNO: **LLAGOSTERA** (mides de mal prendre)

Part superior bloc del segon nivell: **nº 8 / PEDRA / SOBRE ALTRE / ANY 1799** (alçada aprox.: entre 14 i 25 cm).

Història

En conjunt natural de Pedra sobre Altra ja consta delimitant la rodalia de Llagostera l'any 1324. El topònim que no presenta modificacions al llarg del temps apareix sovint en la documentació ja que també és límit entre propietats. Les inscripcions es realitzen l'any 1799 com a la resta de fites de l'atermenament entre Llagostera i Tossa. Reconeguda en l'últim reconeixement de terme fet l'any 1925 i, forma part de la termenada oficial.

Elaboració de la fitxa

14 d'octubre de 2001

Fitxa

18

Nom / Identificador

Núm. 5 - Falguer de Vallpresona

Municipis confrontats

Llagostera - Tossa de Mar

Localització

Per la carretera de Llagostera a Sant Grau i uns 150 m abans d'arribar a l'ermita, després d'una corba a la dreta, agafar un trencant al costat esquerre de la carretera, que enganxa amb l'antic camí de Sant Grau a Sant Baldiri. Seguir el camí uns 425 m fins que travessa el segon torrent en una corba a la dreta. En aquest punt, sobre el marge esquerra del camí hi ha la fita.

Entorn

Es troba en el marge del camí al costat d'un torrent, en un bosc barrejat de pins, suros, arboços i brucs, en el pendent cap a la riera de Vallpresona. La vegetació espessa i abundosa al voltant del torrent, impedeix la visibilitat.

Forma

Pedra granítica i de forma pràcticament de paral·lelepípede rectangular, però amb una lleugera disminució de la secció cap a la part de dalt. Una mica erosionada, però el seu estat de conservació es força bo. Està falcada per un conjunt de pedres més petites consolidades amb morter.

Dimensions

40 cm x 22 cm (base inferior), 33 cm x 17 cm (base superior), 33 cm (alçada).

Inscripcions

Cara SE: **TOSSA / 1672** (alçada aprox.: entre 10 i 15 cm). La línia de sota sobresurt ben just de les pedres del sòcol.

Cara ENE: **FAL / GUE / R** (alçada aprox.: 7 cm)

Cara NO: **TERA / LLAGOS** (alçada aprox.: 7 cm). L'última lletra de la primera línia (A) està mig tallada.

Cara superior: **nº 5 / n 1799** (alçada aprox.: 5 cm). És de molt mal veure, deu ser "any 1799"

Historia

El *Folguer de Vaylprohona* és un dels límits de la rodalia de Llagostera de l'any 1324. La forma actualment utilitzada a Llagostera és Vallpresona però el topònim apareix en la documentació com *Vallpra(e)hona*, *Vallpra(e)ona* i identifica una gran peça de terra de bosc situada entre els termes de Tossa i Solius de la qual trobem referències a partir de l'any 1394 fins el s. XVIII.

La peça de terra dóna nom al torrent i també a la platja, noms que han perdurat fins a l'actualitat. La fita té les inscripcions corresponents a l'atermenament de 1799 però ja existia anteriorment, té gravat l'any 1672. És possible que fos una antiga delimitació dels territoris de Tossa i Solius o, més probablement una fita de les propietats del santuari de Sant Grau. No va ser reconeguda l'any 1925 i, no forma part de la termenada oficial.

Elaboració de la fitxa

14 d'octubre de 2001

Fitxa

19

Nom / Identificador

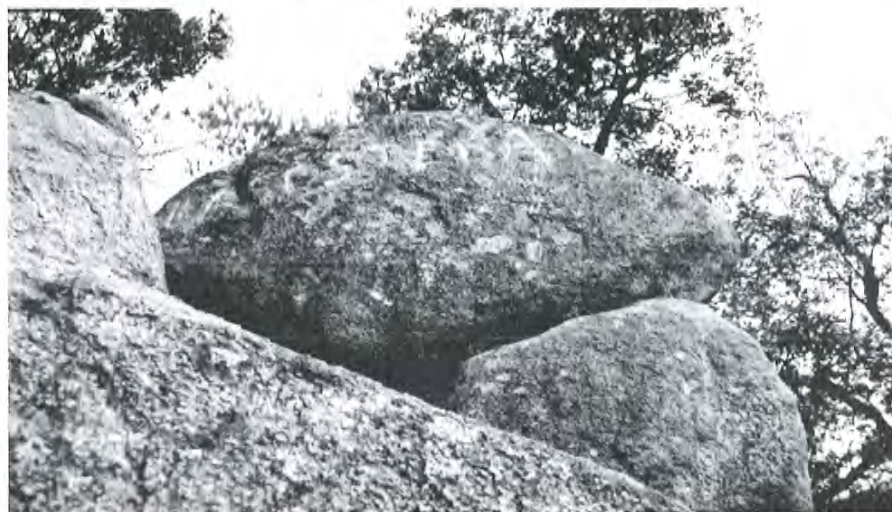
Núm. 4

Municipis confrontats

Llagostera - Tossa de Mar

Localització

Per la carretera de Llagostera a Sant Grau i a uns 900 m del km 9 agafar el camí cap a can Cabanyes de Montagut. Trobem la casa a uns 740 m i uns 250 m més enllà d'aquesta, seguir en la mateixa direcció deixant un trencant que va cap a l'esquerra. Continuant uns 335 m més, en una corba a l'esquerra cal agafar un trencant a la dreta, que és l'antic camí de Sant Grau a Sant Baldiri. Cal fer uns 180 m, i en una corba a la dreta que ve després d'una de forta a l'esquerra s'ha d'entrar al bosc, a mà esquerra del camí. S'ha d'intentar seguir un corriol que passa per la carena i fer uns 200 m, fins a trobar un camí a la dreta que baixa fort pel pendent. Cal agafar aquest camí i de seguida entrar al bosc, a l'esquerra, seguint aproximadament la direcció OSO. Uns 80 m més enllà, s'arriba a una zona on el pendent no és tan pronunciat, amb uns quants blocs granítics. La fita n'és un d'ells i és situada ben bé a sobre d'un torrent que baixa cap al de Vallpresona.

Entorn

És situada en un petit puig, al costat d'una paret amb fort pendent sobre un torrent. Es troba en un bosc barrejat de pins, suros, arboços i brucs. Es veu el paratge del falguer de Vallpresona (fitxa 18), el puig de Montagut i l'ermita de Sant Grau.

Forma

Conjunt de blocs granítics de forma irregular format per tres pedres una a sobre de l'altra. La superior és la que té les inscripcions.

Dimensions

El bloc amb les inscripcions té unes dimensions de 2,25 m de llargada per 1 m d'amplada. L'alçada màxima del conjunt és d'uns 3,5 m.

Inscripcions

Cara SSE: **1799 / TOSSA / n° 4** (alçada aprox.: entre 10 i 14 cm)

Cara NO: **LLAGOSTERA** (alçada aprox.: entre 14 i 18 cm)

Història

La fita, una roca natural, forma part de l'atermenament entre Llagostera i Tossa de l'any 1799. No va ser reconeguda en l'últim reconeixement de terme fet l'any 1925 i, per tant, no forma part de la termenada oficial.

Elaboració de la fitxa

3 de novembre de 2001

Fitxa

20

Nom / Identificador

Núm. 3 - Puig de Llorinar

Municipis confrontats

Llagostera - Tossa de Mar

Localització

Per la carretera de Llagostera a Sant Grau i a uns 900 m del km. 9 agafar el camí cap a can Cabanyes de Montagut. A uns 740 m de la carretera hi ha la casa de can Cabanyes i uns 250 m més enllà cal seguir en la mateixa direcció deixant un trencant que va cap a l'esquerra. Continuant uns 335 m més, en una corba a l'esquerra, agafar un trencant a la dreta i fer uns 20 m. Aquí s'ha d'entrar al bosc, a la banda esquerra del camí, en direcció SSE en una zona força plana, abans que comenci el pendent i després de caminar uns 60 m trobarem la fita.

Entorn

És a l'extrem SSE del puig, a sota del qual hi ha el torrent de Llorinar. Es troba en un bosc barrejat de suros, pins, alzines, arboços i brucs. Al costat de la fita la vegetació és abundant, però entremig dels arbres es veu la capella de Sant Grau, el mar i també el puig de Montagut.

Forma

Conjunt de blocs granítics de forma irregular. La cara NO de la pedra que té les inscripcions és més aviat vertical, i la SE té un pendent més suau.

Dimensions

La longitud total és de 5 m, una amplada de 2 m i l'alçada màxima de 2 m. El bloc de les inscripcions fa 1,5 m de llargada, 2 m d'amplada i 1,5 m d'alçada.

Inscripcions

Cara SE: **nº 3 / ANY / 1799 / TOSSA** (alçada aprox.: entre 20 i 26 cm)

Cara NO: **PUIG / DE LLURINA / LLAGOS / TERA** (alçada aprox.: entre 15 i 22 cm)

Història

El puig de l'Orinar és un dels topònims que delimita la rodalia de Llagostera l'any 1324. Segons Lluís Esteve i Lluís Pallí, el puig de l'Orinar és el mateix puig anomenat *Pedra que mira el mar* que apareix en la rodalia de Solius de l'any 1302. A partir del s. XVI apareix amb la forma *Lorinar o Llorinar*. Dóna nom al torrent del Llorinar, que desguasa en la riera de Vallpresona, ambdós marquen el límit entre Tossa i Solius. Va ser gravada l'any 1799 i forma part de l'atermenament entre Llagostera i Tossa d'aquest any. No va ser reconeguda en l'últim reconeixement de l'any 1925, i no forma part de la termenada oficial.

Elaboració de la fitxa

19 d'octubre de 2001

Fitxa

21

Nom / Identificador

Núm. 2

Municipis confrontats

Llagostera - Tossa de Mar - Santa Cristina d'Aro (Solius)

Localització

Per la carretera de Llagostera a Sant Grau i a uns 900 m del km. 9 agafar el camí que va cap a can Cabanyes de Montagut i continua cap a Sant Baldri. Trobem la casa a uns 740 m i uns 250 m més enllà d'aquesta cal seguir en la mateixa direcció deixant un trencant que va cap a l'esquerra. Continuant uns 425 m més, just abans d'agafar una corba cap a la dreta, és situada la fita, uns 10 m a la dreta del mateix camí.

Entorn

Es troba enmig d'un bosc d'alzines, arboços, brucs i alguns pins que impedeix la visibilitat, excepte cap a mar.

Forma

Pedra de base rectangular i triangular a la part superior, passant progressivament d'una secció a l'altra amb les cares totalment planes. Sembla com si es tractés d'un brançal de finestra reaprofitat. Al lateral SO es veuen tres forats, com els que hi hauria d'haver per posar-hi uns barrots de ferro. La cara NO, que constitueix un costat de la secció triangular citada, és totalment plana i vertical i actualment hi ha pintades dues ratlles horitzontals d'un color vermellós. Les cares ENE i S, planes i inclinades, donen a la banda de mar i el material es més degradat.

Dimensions

30 cm x 16 cm (base rectangular), 30 cm x 25 cm (part superior, són la base i l'altura d'una secció triangular), 70 cm (alçada).

Inscripcions

Cara NO: **LLAGOS / TERA / 1800** (alçada aprox.: 10cm)

Cara S: Gravat que representa una mitra, poc definida com a conseqüència de la degradació / **TOSSA / 18** (alçada aprox.: 8 cm)

Cara ENE: **SOLIUS / 00** (alçada aprox.: 8 cm). Els dos zeros són la segona part de la xifra 1800.

Cara superior: **nº 2**. S'hi veuen marcades dues línies, l'una perpendicular a l'altra (base i altura d'un triangle), que indiquen la direcció de la divisòria Llagostera-Tossa (NE-SO) i Tossa-Solius (NO-SE).

Història

La fita va ser col·locada l'any 1800 després que s'arribés a un acord en la disputa que enfrontava Tossa i Solius pels límits dels seus territoris.

Rectificava la delimitació feta tot just un any abans, el 1799, quan s'havia fixat el límit entre Tossa i Solius en la pedra d'Espoya. Va ser reconeguda com a fita entre els tres municipis, Tossa-Llagostera-Solius, en els reconeixements de terme entre Llagostera i Santa Cristina d'Aro de 1889 i el 1924 i Llagostera i Tossa de 1925. Forma part de la termenada oficialment vigent.

Elaboració de la fitxa

20 de setembre de 1997

Fitxa 22

Nom / Identificador

Mercès

Municipis confrontats

Llagostera - Sta. Cristina d'Aro (Solius)

Localització

Per la carretera de Llagostera a Sant Grau i a uns 900 m del km. 9 agafar un camí ample, a mà esquerra, que va cap a can Cabanyes de Montagut i continua cap a Sant Baldri, Solius o Sant Benet. A uns 740 m de la carretera hi ha can Cabanyes i uns 250 m més enllà, agafar el trencant que va cap a l'esquerra. Continuant per aquest camí uns 600 m, després de passar per sota una línia d'A.T., sortint d'una corba a mà esquerra, el camí és força recte, més aviat de baixada, i a uns 25 m a mà dreta després de la corba, cal prendre un camí poc definit, que entra a dins del bosc i on hi ha un suro assenyalat amb una aspa blanca i vermella indicant que no és un sender GR. Cal seguir uns 45 m en la direcció SE i després uns 30 m cap a un petit turó que queda a l'esquerra (direcció NE), que és on hi ha la fita.

Entorn

Es troba en el bosc típic de la zona a base d'alzines, suros, arboços, brucs i alguns pins, amb gran quantitat de blocs granítics. En la direcció nord-est es veu la punta de la Pedra d'Espoya sobresortint del bosc amb el Montclar i les Gavarres al fons. Cap a l'est es veu el mar, mentre que al nord-oest i sud-oest la visibilitat està impedita pels pins del voltant.

Forma

Conjunt de blocs de granit que formen un petit turó. Al punt més alt en destaca un en posició vertical que té una forma similar a un paral·lelepípede rectangular, però amb una lleugera disminució de secció cap a la part superior i acaba en forma de carener. La pedra no està directament clavada en el terreny sinó que es recolza, ben falcada, en altres pedres del conjunt. Com en les altres fites de la zona cal destacar el deteriorament del granit de la cara orientada a marina (SE).

Dimensions

Pedra amb les inscripcions del terme:
1,25 m x 0,70 m (base rectangular) x 2,40 m (alçada).

Inscripcions

Cara NO: **LLAGOSTERA** (alçada aprox.: 15 cm)

Cara SE: **1799 / TOSSA / n^o** (alçada aprox.: entre 12 i 15 cm). Totes les inscripcions d'aquesta cara estan molt deteriorades. No hem sabut veure el número ni el nom de la fita. No s'hi veu gravada la línia de terme, però l'orientació de la pedra, la situació de les inscripcions i la forma de carener de dalt indica que la direcció és la NE-SO.

Història

La fita, una roca natural, va ser gravada el 1799 en la delimitació entre Llagostera i Tossa i probablement tenia el núm. 2. L'any 1800, en fixar-se la fita descrita a la fitxa 21, degué quedar anul·lada i per tant va ser fita de terme únicament un any.

Elaboració de la fitxa

25 d'octubre de 1997

Nom / Identificador

Pedra d'Espoya

Municipis confrontats

Llagostera - Sta. Cristina d'Aro (Solius)

Localització

Per la carretera de Llagostera a Sant Grau i a uns 900 m del km. 9 agafar un camí ample, a mà esquerra, cap a can Cabanyes de Montagut i continua cap a Sant Baldiri. Trobem la casa a uns 750 m i uns 250 m més enllà d'aquesta cal seguir en la mateixa direcció deixant un trencant que va cap a l'esquerra. Continuant per aquest camí uns 900 m, trobem a l'esquerra un conjunt de pedres, de les quals destaca una de més alta en forma de punxa.

Entorn

Es troba en el bosc típic de la zona a base d'alzines, arboços, brucs i alguns pins, amb gran quantitat de blocs granítics. La vista cap a la zona de Llagostera és esplèndida. Es veu Llagostera, Cassà, el Canigó, el Far, Rocacorba, les Gavarres, Montclar, roca Aguilera, Matxacuca, a la part esquerra la mateixa serralada tapa la vista, però destaca no obstant això, el puig de Montagut. En direcció al mar la carena impedeix la visibilitat.

Forma

Conjunt de blocs de granit de formes irregulars, dels quals en destaca un d'alt i punxagut. El bloc principal, que és el que té les inscripcions, presenta una base més o menys rectangular i acaba en forma de con oblicu situat en un lateral. La cara ONO és força plana, mentre que la ESE és més irregular per a la degradació ambiental que ha sofert.

Dimensions

Bloc principal: 5 m x 2 m (base rectangular). L'alçada total aproximada és d'uns 7 m, amb la zona punxaguda superior d'uns 2 m.

Inscripcions

Cara ONO: **LLAGOSTERA / PEDRA DESPO / YA ANY 1799**
(alçada aprox.: 20 cm).

No hem pogut veure cap més inscripció, ni la línia divisòria del terme. L'orientació de la pedra i la situació de les inscripcions indiquen la direcció de NNE-SSO.

Historia

Aquesta roca natural consta com a límit entre Solius i Llagostera l'any 1057 quan s'esmenta amb el nom d'*Espodolà*. També figura en la rodalia de Solius de 1302, *Pedra de Aspolla*, i en la de Llagostera de 1324, *Pedra despoya*. Segons sembla, l'any 1799 degué ser gravada amb el núm. 1 de la termenada entre Tossa i Llagostera i amb el nom de Tossa en una de les cares, tot i que no hem sabut veure aquestes inscripcions. L'any 1800 la fita deixa de ser terme entre Llagostera i Tossa per ser-ho entre Llagostera i Solius. Reconeguda el 1872 i el 1889 com a fita de terme entre Llagostera i Solius, no ho va ser el 1924, i per tant, no forma part de la termenada oficial.

Elaboració de la fitxa

20 de setembre de 1997

Nom / Identificador

Roca Aguilera

Municipis confrontats

Llagostera - Sta. Cristina d'Aro (Solius)

Localització

Cal arribar a la fita descrita en la fitxa 35 i continuar pel mateix camí, a uns 900 m. enllaça amb un que ve per la dreta i s'arriba al "collet del Forn". Uns 350 m. més enllà, agafar un trencant a l'esquerra i a 325 m. es passa per Sant Baldiri. A uns 550 m. trobem tres camins i prenem el del mig, 400 m. després el de l'esquerra i 400 m. més enllà arribem sota el Montclar. Si ens enfilem a dalt del cim, podem arribar a la roca baixant uns 225 m., direcció sud.

Entorn

Penya situada a la part sud del massís del Montclar, presenta una paret llisa amb un fort desnivell. La vegetació és a base de brucs, arboços i algun suro. La visibilitat és molt bona, excepte en direcció nord que queda tapada pel Montclar, i el paisatge és esplèndid. Es veu Sant Baldiri, el puig de l'Avi, amb el collet del Forn i tota la serralada que segueix. La pedra d'Espoya no destaca en el perfil de les muntanyes, però es pot distingir cap a dalt de tot. Es veu el puig de la Ruïra, el puig de Fresa i el puig Ventós. A sota hi queda la vall del Ridaura i al costat i al darrera s'hi veuen el Matxacuca i el Montclar.

Forma

És de pedra de Girona en forma de paral·lelepípede rectangular, en bon estat de conservació.

Dimensions

24 cm x 22,5 cm (planta), 70 cm (alçada).

Inscripcions

Cara NW: **1872**

Cara SE: **ROCA / A / GUILLE / RA**

Cara SW: **LLAGOS / TERA**. Lleugerament escantonades per la part superior la primera L i la S de la primera línia.

Cara NE: **SOLIUS**

Cara superior: Hi és marcada la línia de divisió de termes, amb un canvi de direcció des de SSE-NNO (collet del Forn) a ONO-ESE (puig de Matxacuca). L'alçada aproximada de les lletres és de 8 cm.

Història

La roca Aguilera és un dels topònims de la rodalia de Llagostera de 1324. La fita va ser fixada el 1872 després que la Reial Audiència de Barcelona resolgués a favor de l'Ajuntament de Llagostera el plet interposat contra l'Ajuntament de Santa Cristina d'Aro. La fita va ser reconeguda en els reconeixements de terme entre Llagostera i Solius fets els anys 1889 i el 1924 i, per tant, forma part de la termenada oficialment vigent.

Elaboració de la fita

23 de setembre de 2000

Nom / Identificador

Puig de Matxacuca

Municipis confrontats

Llagostera - Sta. Cristina d'Aro (Solius)

Localització

Cal agafar la carretera de Llagostera a Sant Feliu de Guíxols i abans d'arribar a Santa Cristina, el trencant cap a Solius fins arribar al monestir. Continuant per la pista del monestir, que prenem com a referència per a les distàncies, es troba un camí a la dreta que va cap a Tallades. A uns 3.400 m es passa per l'accés a l'abocador de Solius i es continua sense deixar la pista, fins a passar pel costat de can Duran, a uns 4.000 m. Seguint pel camí principal i a uns 4.500 m es troba una mena de placeta on hi ha indicat un sender PR cap al Montclar. Sense deixar la direcció que se seguia, a uns 5.000 m, el camí passa per sota el puig de Matxacuca, que queda a l'esquerra. Cal enfilar-se pel pendent i arribar al punt més alt on hi ha la fita clavada en el massís granític.

Entorn

El puig de Matxacuca és situat a l'oest del Montclar. Està poblat per un bosc de pins, suros, brucs i arboços i ben bé a dalt de tot hi sobresurt un massís granític. La vista és excel·lent. Es veu Sant Baldri, el collet del Forn i tota la serralada que segueix. La pedra d'Espoya no es destaca en el perfil de les muntanyes, però es pot distingir cap a dalt de tot. Segueixen el puig de Montagut, el puig de Cadiretes, el puig de Fresa, el puig de la Ruïra i el puig Ventós. A sota hi queda la vall de l'alt Ridaura i a l'est hi ha el Montclar. Es veu Llagostera, el Montseny, el Far, Rocacorba i Les Gavarres. Des d'aquest punt es veu la roca Aguilera (descrita a la fitxa 24), que és el terme anterior, i la zona de Tallades on hi ha el següent (fitxa 26). A uns 5 m del terme de municipis hi ha una fita de propietats de forma cilíndrica.

Forma

És de pedra de Girona en forma de paral·lelepípede rectangular. Escantonat a la part superior de les arestes verticals.

Dimensions

24,5 cm x 23 cm (planta), 75 cm (alçada).

Inscripcions

Cara NO: **1872**

Cara SO: **LLAGOS / TERA**

Cara SE: **PUIG / DE / MACHA / CUCA**

Cara NE: **OLIUS**. Falta la S inicial ja que l'aresta està escantonada.

Cara superior: Hi és marcada la línia de divisió de termes, amb un canvi de direcció des de ESE-ONO (roca Aguilera) a N-S (Tallades).

L'alçada aproximada de les lletres és de 4 cm.

Historia

El puig de *Machacuca* és un dels topònims de la rodalia de Llagostera de 1324. La fita va ser fixada el 1872, després que la Reial Audiència de Barcelona resolgués a favor de l'Ajuntament de Llagostera el plet interposat contra l'Ajuntament de Santa Cristina d'Aro per dirimir la disputa entre els dos municipis pels límits dels seus territoris. Va ser reconeguda en els reconeixements de terme fets els anys 1889 i 1924 i, per tant, forma part de la termenada oficialment vigent.

Elaboració de la fitxa

29 de desembre de 2000

Nom / Identificador

Tallades

Municipis confrontats

Llagostera - Sta. Cristina d'Aro (Solius)

Localització

Per la carretera de Llagostera a Sant Feliu de Guíxols i abans d'arribar a Santa Cristina, trencar cap a Solius fins arribar al monestir. Continuant per la pista en direcció a l'abocador i a uns 2.350 m del monestir, en una corba a l'esquerra, agafar un camí que baixa cap a la dreta. A uns 350 m es troba l'entrada a una finca i comença una tanca que s'ha d'anar seguint fins al final, uns 325 m més enllà. Aquí, a l'esquerra del camí i dins la propietat esmentada hi ha la fita.

Entorn

Es troba al costat d'un encreuament de camins, a sobre del marge, en una zona amb una petita pineda a dins de la propietat de Tallades. Des de la fita, la visibilitat és escassa perquè queda tapada pels arbres, però s'arriba a veure el Montclar.

Forma

És de pedra de Girona en forma de paral·lelepípede rectangular, lleugerament escantonat a la part superior.

Dimensions

24 cm x 21,5 cm (planta),
68 cm (alçada).

Inscripcions

Cara SSE: **1872**

Cara OSO: **LLAGOS / TERA**

Cara ENE: **SOLIUS**

Cara NNO: **PUNTO / ANTIGUO / DE / TAYADAS.**

Cara superior: Hi és marcada la línia de divisió de termes, amb un lleuger canvi de direcció des de SSE-NNO (puig de Matxacuca) a N-S (torrent de la Massanera). L'alçada aproximada de les lletres és de 4 cm.

Història

L'any 1057 un imprecís *ses tallades* delimita, juntament amb la riera de la Massanera, el Ridaura i la riera de Salenys, els actuals territoris de Llagostera i Santa Cristina d'Aro. En la rodalia de Llagostera de 1324 torna a aparèixer el topònim donant nom a un mas: *mas taylades*. A mitjans s. XIX, en el plet entre Llagostera i Santa Cristina d'Aro, pels límits dels dos municipis s'ubica l'antic mas de Tallades en aquesta zona. Com les dues anteriors fites, aquesta va ser fixada el 1872 després de la resolució favorable de la Reial Audiència de Barcelona. Va ser reconeguda en els reconeixements de terme fets els anys 1889 i 1924 i, per tant, forma part de la termenada oficialment vigent.

Elaboració de la fitxa

2 de novembre de 2001

Fitxa 27

Nom / Identificador

Torrent salt del Llop / ca l'Anglada

Municipis confrontats

Llagostera - Sta. Cristina d'Aro (Romanyà)

Localització

Cal agafar la carretera de Llagostera a Romanyà, arribar fins a la fita del km 5 situada al costat dret de la carretera i en el mateix punt continuar pel trencant que va a ca l'Anglada. S'ha de seguir el camí uns 80 m i quan s'arriba a uns 50 m de la casa, al costat d'un suro amb una gran «berruga», cal prendre un camí cap a la dreta que passa per un bosquet amb pocs arbres, paral·lelament a uns camps. Uns 180 m més enllà, després d'una corba a l'esquerra, el camí segueix ben bé entre el camp i el bosc. En aquest punt cal entrar dins del bosc, en direcció SSO i a uns 20 m, entre dos torrents és situada la fita.

Entorn

És dins d'un bosc d'alzines, suros i roures, entre dues branques del torrent del salt del Llop. En direcció NE es veuen els camps de ca l'Anglada i les muntanyes de Romanyà. En les altres direccions el mateix bosc impedeix veure altres punts de referència.

Forma

És de pedra granítica en forma de paral·lelepípede rectangular. El terme es troba en bon estat de conservació, lleugerament escantonat a la part inferior de l'aresta vertical orientada al SO.

Dimensions

38 cm x 48 cm (planta), 90 cm (alçada).

Inscripcions

Cara O: **LI.^a**

Cara E: **R.^a**

Cara superior: Hi és marcada la línia de divisió de termes i, s'observa un canvi de direcció, des de S-N (direcció salt del Llop) cap a SE-NO (direcció can Salvador). L'alçada aproximada de les lletres és de 25 cm.

Història

La fita va ser fixada el 1870 i forma part de l'atermenament entre Llagostera i Romanyà d'aquest any. Va ser reconeguda com a fita de terme en els reconeixements de terme entre Llagostera i Santa Cristina d'Aro dels anys 1889 i 1924 i, per tant, forma part de la termenada oficialment vigent.

Elaboració de la fitxa

16 de setembre de 2000

Fitxa

28

Nom / Identificador

Paratge del pi Gros de can Salvadó

Municipis confrontats

Llagostera - Sta. Cristina d'Aro (Romanyà)

Localització

Cal seguir la carretera de Llagostera a Romanyà i a uns 70 m abans d'arribar al km. 5 agafar un trencant cap a l'esquerra. Uns 275 m més enllà, després de passar el pi Gros, el camí presenta una petita pujada fent corba cap a l'esquerra i a continuació hi ha un encreuament de quatre camins. La fita és situada a sobre del marge del camí, a la banda SE de l'encreuament.

Entorn

És al costat del camí en un bosc de pins, suros i alzines que impossibilita la visibilitat.

Forma

És de pedra granítica en forma de paral·lelepípede rectangular. El terme es troba en bon estat de conservació, lleugerament escantonada l'aresta horitzontal orientada en la direcció SE.

Dimensions

32 cm x 40 cm (planta), 99 cm (alçada).

Inscripcions

Cara O: **LI.ª**

Cara E: **R.ª**

Cara superior: Hi és marcada la línia de divisió de termes, observant-se un lleuger canvi de direcció, desde ONO-ESE (direcció Ca l'Anglada) cap a NO-SE (direcció Can Salvadó).

L'alçada aproximada de les lletres és de 20 cm.

Història

La fita va ser fixada el 1870 i forma part de l'atermenament entre Llagostera i Romanyà d'aquest any. Va ser reconeguda com a fita de terme en els reconeixements de terme entre Llagostera i Santa Cristina d'Aro dels anys 1889 i 1924 i, per tant, forma part de la termenada oficialment vigent.

Elaboració de la fitxa

16 de setembre de 2000

Fitxa

29

Nom / Identificador

Puig de Genet (o de la Geneta)

Municipis confrontats

Llagostera - Sta. Cristina d'Aro (Romanyà)

Localització

Cal arribar a la fita descrita a la fitxa 28. Seguint el camí en la mateixa direcció, a uns 350 m de l'encreuament, que es pren com a referència per a les distàncies, hi ha la casa de can Morató, a uns 850 m es creua una petita riera i continuant sempre pel camí principal a uns 1.900 m es troba un encreuament amb sis camins. Cal agafar el situat més a l'esquerra dels del costat dret (camí que acaba enfilant-se en direcció NNO). A uns 2.100 m, comptats des del terme del paratge del pi Gros, en una corba a la dreta es deixa un camí que va cap a l'esquerra. A uns 2.525 m es troba un camí cap l'esquerra, que torna enrera, i que no s'ha de seguir, i a uns 2.750 m cal prendre el camí de la dreta. Als 2.950 m es deixa un camí que baixa amb fort pendent cap a l'esquerra i als 3.200 m seguint el camí principal, després d'una corba forta a la dreta i una de lleugera a l'esquerra i just abans d'una corba a la dreta, és situada la fita al costat esquerre del camí, enmig de dos turonets que s'eleven molt poc més.

Entorn

Es troba en una carena que és prolongació del puig Aldric, en una zona elevada força plana, amb petits turonets. El bosc és poc dens, amb suros, arboços i brucs. Des del cim turó situat just a sobre del terme es veuen bé el puig Gros, el puig Aldric, Romanyà, el Montclar, Cadiretes i Montagut. Uns 5 m més enllà de la fita, al costat dret del camí hi ha un terme de propietats mig estimbat.

Forma

És de pedra granítica en forma de paral·lelepípede rectangular. Es troba en bon estat de conservació, lleugerament escantonada l'aresta horitzontal superior de la banda SE.

Dimensions

29 cm x 38 cm (planta), 61 cm (alçada).

Inscripcions

Cara SO: **LI.^a** (alçada aprox.: 24 cm)

Cara E: **R.^a** (alçada aprox.: 20 cm)

Cara superior: Hi és marcada la línia de divisió de termes i, s'observa un lleuger canvi de direcció des de NO-SE (direcció can Salvador) cap a ESE-ONO (direcció Casa Nova d'en Bota).

Història

El puig *deyenet* és un dels topònims de la rodalia de Llagostera de 1324. Apareix posteriorment en la documentació amb la forma *Jenet* (1561), *Genet* (1870) o *Jenetes* (1889). La fita es col·loca el 1870 com a resultat de l'atermenament entre Llagostera i Romanyà. Va ser reconeguda com a fita de terme en els reconeixement de terme entre Llagostera i Santa Cristina d'Aro dels anys 1889 i 1924 i, per tant, forma part de la termenada oficialment vigent.

Elaboració de la fitxa

16 de setembre de 2000

Nom / Identificador

Riera Verneda / Casa Nova d'en Bota

Municipis confrontats

Llagostera - Cassà de la Selva - Sta. Cristina d'Aro (Romanyà)

Localització

Cal agafar la carretera de Llagostera a Cassà i a uns 2 km de la sortida del poble el trencant a mà dreta que va cap al veïnat de Bruguera. Seguint sempre pel camí principal, després de passar pel costat d'unes quantes cases, a uns 2.900 m s'arriba a can Costa. Uns 250 m més enllà, davant dels Hostalets, s'ha de seguir el camí que va cap a l'esquerra i a uns 375 m es troba un encreuament. Cal anar cap a l'esquerra i passats 675 m s'arriba al lloc anomenat «la cabra Penjada» on hi ha una mena de placeta. Cal continuar en la mateixa direcció, deixant el camí que va cap a la dreta i uns 950 m més enllà, a la banda esquerra del camí hi ha uns camps, al final dels quals, a 1.350 m des de la placeta, el travessa un rec, 50 m més enllà del qual hi ha una bifurcació. Cal agafar el camí de l'esquerra que seguint la riera Verneda va cap a la Casa Nova d'en Bota, uns 15 m després ens endinsem en el marge cap a la riera (esquerra). A uns 20 m del camí, al costat mateix de la riera hi ha la fita.

Entorn

Es troba just al costat de la riera Verneda envoltada de vegetació de ribera. Les plantes impossibiliten la visibilitat.

Forma

És de pedra granítica en forma de prisma de bases trapezoïdals. El terme està en bon estat de conservació.

Dimensions

Les bases del trapezi que configura la planta fan 36 i 12 cm i la dimensió transversal 27 cm. L'alçada oscil·la entre 81 cm a la cara NO i 62 cm a la cara SE, pel pendent del terreny.

Inscripcions

Cara NO: **C.** (alçada aprox.: 17,5 cm)

Cara SSO: **LI.** (alçada aprox.: 19 cm)

Cara ENE: **R.** (alçada aprox.: 21 cm)

Cara superior: Hi ha gravades les tres línies que indiquen la divisió del terme i que es creuen en el centre. Indiquen la direcció OSO per a la divisió C-LL, direcció N per a la divisió C-R i direcció ESE per a la divisió LL-R.

Història

El curs de la riera Verneda ja consta com a límit entre Llagostera i Cassà l'any 919 i ho continua essent en la rodalia de 1324. La fita va ser col·locada el 1870 i forma part de la delimitació entre Llagostera i Romanyà. Va ser reconeguda els anys 1889 i 1924 com a fita de terme i, per tant, forma part de la termenada oficialment vigent.

Elaboració de la fitxa

16 de desembre de 2000

Fitxa

31

Nom / Identificador

Riera Verneda / Can Ribot

Municipis confrontats

Llagostera - Cassà de la Selva

Localització

Cal agafar la carretera de Llagostera a Cassà i a uns 2 km de la sortida del poble el camí a mà dreta, cap al veïnat de Bruguera. Seguint sempre pel camí principal, a uns 2.500 m de la carretera es troba l'encreuament amb l'antic camí de Girona a Sant Feliu. Cal seguir aquest camí, fer uns 75 m i agafar-ne un altre cap a la dreta que va a can Ribot. Baixant uns 375 m s'arriba a la riera Verneda. S'ha d'anar cap a l'esquerra fent uns 360 m vora la riera, fins un punt on fa una corba molt pronunciada. Aquí cal passar al costat esquerre, enfilem-se pel marge i agafar un camí que ve de la dreta. S'ha de seguir aquest camí cap a l'esquerra i uns 45 m més enllà, s'ha d'entrar al bosc, a la dreta del camí i a uns 10 m hi ha la fita.

Entorn

Es troba al mig d'una franja de bosc d'alzines, suros, pins i brucs, entre la riera Verneda i uns camps. Des del terme no hi ha visibilitat per la vegetació que l'envolta.

Forma

És de pedra granítica en forma de paral·lelepípede rectangular. Es troba en bon estat de conservació, una mica erosionada.

Dimensions

28,5 cm x 26 cm (planta), 34 cm i 43 cm (alçades, terreny amb pendent).

Inscripcions

Cara SE: **llagos / tera**

Cara NO: **cassa**

L'alçada aproximada de les lletres és de 8 cm. No s'hi veu cap més inscripció ni la línia divisòria de terme.

Història

Desconeixem quan es va fixar la fita, ja que no disposem d'actes de l'atermenament entre Llagostera i Cassà anteriors a l'any 1924. No obstant això, consta en un plànol de la propietat de can Ribot de Verneda de l'any 1860 i en els de l'amillament de Llagostera de l'any 1879. Va ser reconeguda en l'últim reconeixement de terme fet l'any 1924 i, per tant, forma part de la termenada oficialment vigent.

Elaboració de la fitxa

18 de novembre de 2000

Nom / Identificador

Antic camí de Girona a Sant Feliu

Municipis confrontats

Llagostera - Cassà de la Selva

Localització

Cal agafar la carretera de Llagostera a Cassà i a uns 2 km de la sortida del poble el camí a mà dreta que va cap al veïnat de Bruguera. Seguint sempre pel camí principal, després de cal Guenyo, a uns 2.500 m de la carretera es troba l'encreuament amb l'antic camí de Girona a Sant Feliu, que ve des de l'esquerra. Cal seguir aquest últim camí uns 500 m en direcció Girona fins a un punt, on uns 10 m després d'un trencant cap a l'esquerra, hi ha una lleugera corba del camí també cap a l'esquerra. Al costat dret del camí, al mig d'una petita franja de bosc entre el camí i uns camps hi ha una pedra baixa i llisa que és la fita.

Entorn

Es troba entre el camí i uns camps en una franja de bosc de pineda, barrejada amb alguns suros, alzines, ginebrons, roures i brucs. En direcció sud hi ha el camí i el bosc, mentre que en direcció nord, més enllà dels camps, es veuen el puig Gros i el puig Aldric. La pedra és fita entre les propietats de can Ribot de Verneda, cal Rando, ca n'Abbras i la Rajoleria, segons ens han comentat propietaris de la zona.

Forma

Pedra granítica, llisa, amb planta trapezoïdal, que presenta una mena d'esquena d'ase a la part que sobresurt del terreny. La punta de la part que dóna al camí està lleugerament separada i sembla una petita pedra clavada i és pròpiament la que fa de terme de propietats.

Dimensions

La planta quedaria definida per un trapezi amb unes bases de 90 cm i 40 cm separades uns 100 cm. La part més alta sobresurt uns 25 cm del nivell del terreny. L'esquena d'ase superior segueix l'orientació N-NE, que coincideix aproximadament amb la direcció cap a la fita descrita a la fitxa núm. 31 (Verneda / can Ribot).

Inscripcions

No s'hi veu cap mena d'inscripció.

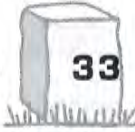
Història

Desconeixem quan es va establir com a fita va ser que aquesta pedra natural ja que no disposem d'actes de l'atermenament entre Llagostera i Cassà. Consta en el plànol de la propietat de can Ribot de Verneda (Cassà de la Selva) de l'any 1860 i també en els plànols de l'amillarament de Llagostera de l'any 1879. L'examen d'aquests documents en els quals la delimitació entre Llagostera i Cassà arriba a una fita situada al costat del camí de Girona a Sant Feliu, on conflueixen les propietats de Ribot, Vall-llobera (avui la Rajoleria i n'Abras) i Mercadé (avui cal Rando), creiem que es tracta d'aquesta pedra. No va ser reconeguda en l'últim reconeixement de terme fet l'any 1924 i, per tant, no forma part de la termenada oficialment vigent.

Elaboració de la fitxa

18 de novembre de 2000

Nom / Identificador

La Rajoleria

Municipis confrontats

Llagostera - Cassà de la Selva

Localització

Cal agafar la carretera de Llagostera a Cassà i a uns 2 km de la sortida del poble el camí a mà dreta que va cap al veïnat de Bruguera. Després de la casa anomenada can Barrera, a uns 1.300 m de la carretera, el camí fa una corba a la dreta. Al costat esquerra hi ha dos trencants molt a prop l'un de l'altre, el primer va a can Ferran i el segon, que va cap a can Mira, can Vendrell, la Rajoleria, és el que cal agafar. Seguint aquest camí uns 425 m, en una corba pronunciada i oberta cap a l'esquerra, es troba un desviament cap a la dreta, 500 m més enllà del qual s'arriba a la casa anomenada la Rajoleria. Trobem la fita uns 55 m abans de la casa, en una esplanada, uns 8 m a l'esquerra del camí.

Entorn

Es troba en una esplanada al davant de la façana sud de la casa, molt a prop del camí i al començament del bosc, que just en aquest punt encara té molt pocs arbres: algun suro petit, brucs, pins i altra vegetació baixa. No es veu cap més referència a part de la casa.

Forma

És de pedra de Girona en forma de paral·lelepípede rectangular. Està en posició vertical i en bon estat de conservació.

Dimensions

17,5 cm x 20 cm (planta), 46 cm (alçada).

Inscripcions

Cara S: **LL^{ra}**. Hi ha dos punts (..) a sota el subratllat de «ra».

Cara N: **C^{na}**. Hi ha dos punts (..) a sota el subratllat de «sa».

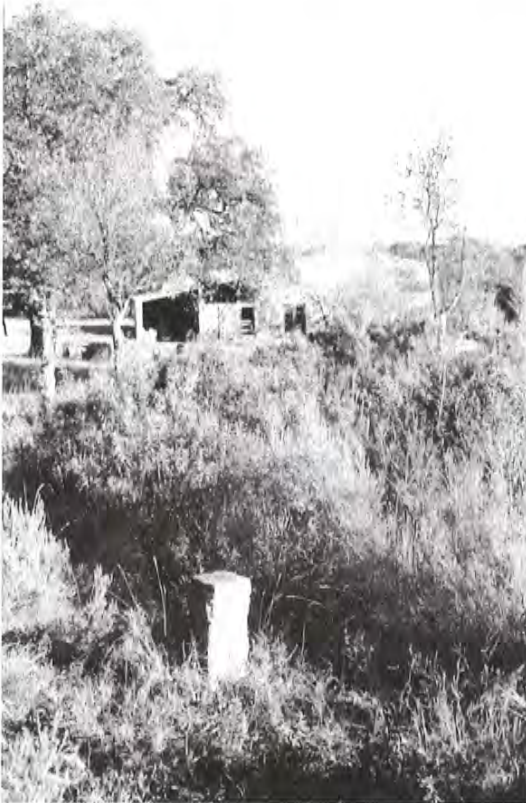
L'alçada aproximada de les lletres és de 6 cm. L'orientació de les cares de les inscripcions coincideix amb la línia de terme.

Història

Desconeixem quan es va fixar la fita, ja que no disposem d'actes d'atermenament entre Llagostera i Cassà anteriors a l'any 1924. No obstant això, ja consta en el plànol de l'amillament de Llagostera de l'any 1879. Va ser reconeguda en l'últim reconeixement de terme fet l'any 1924 i, per tant, forma de la termenada oficialment vigent.

Elaboració de la fitxa

9 de desembre de 2000

Fitxa

34

Nom / Identificador

Terme Gros

Municipis confrontats

Llagostera - Cassà de la Selva

Localització

Cal agafar la carretera de Llagostera a Cassà i a uns 2 km de la sortida del poble el camí a mà dreta que va cap al veïnat de Bruguera. Després de la casa anomenada can Barrera, a uns 1.300 m de la carretera, el camí fa una corba a la dreta. Al costat esquerra hi ha dos trencants molt a prop l'un de l'altre, el primer va a can Ferran i el segon que va cap a can Mira, can Vendrell, la Rajoleria, és el que cal agafar. A uns 515 m hi ha can Mira al costat esquerre, a uns 700 m can Vendrell, també al costat esquerre i a uns 825 m es troba un encreuament on s'ajunten 5 camins i on és situada la fita, just al marge de la carretera.

Entorn

Cap al sud es veu can Vendrell, can Ferran i uns 180 m a l'oest can Brujats. Es veuen els camps que hi ha entorn d'aquestes cases. Per la banda nord i est tot és bosc, format per suros, pins i roures.

Forma

És de pedra granítica, de secció aproximadament poligonal amb quatre costats de diferent longitud i arestes arrodonides. En alçat té una forma ampla cap a la base i més prima a la part de dalt. Està en bon estat de conservació.

Dimensions

La secció fa 75 cm en la seva dimensió transversal més llarga (cara SE) i 50 cm en la direcció perpendicular a l'anterior. L'alçada és de 85 cm.

Inscripcions

No s'hi veuen inscripcions, ni cap altre senyal.

Història

No disposem d'actes d'atermenament entre Llagostera i Cassà, però aquesta pedra natural ja consta en el cadastre de Cassà de la Selva de l'any 1733 com a límit de la propietat del mas Vall-llobera de Verneda. Va ser reconeguda en l'últim reconeixement de terme fet l'any 1924 i, per tant, forma part de la terminada oficialment vigent.

Elaboració de la fitxa

9 de desembre de 2000

Fitxa

35

Nom / Identificador

Can Brujats

Municipis confrontats

Llagostera - Cassà de la Selva

Localització

Cal arribar a la fita descrita a la fitxa núm. 34. Des d'aquest punt s'ha d'agafar el camí que va cap a l'esquerra en direcció a can Brujats. A 65 m s'ha de continuar en línia recta, deixant el camí bo. A uns 210 m el camí entra en el bosc i a 320 m s'ajunta amb un que ve de la casa que ja havia quedat enrera. Continuant sempre en la mateixa direcció, a uns 425 m des del punt de partida, 25 m abans que s'acabi el bosc, és situada la fita, a uns 6 m a l'esquerra del camí.

Entorn

Es troba en una pineda prop del camí i d'un camp. Hi ha bona vista en direcció sud i sud-oest. Es veu el puig de Fresa, el puig de la Ruira i el puig Ventós. També es veu el campanar de Llagostera. En les altres direccions el bosc impedeix la visibilitat.

Forma

És de pedra de Girona en forma de paral·lelepípede rectangular. Està en posició vertical i en bon estat de conservació.

Dimensions

19 cm x 15,5 cm (planta), 36 cm (alçada).

Inscripcions

Cara S: **LL^{ra}**. Hi ha dos punts (..) a sota el subratllat de «ra».

Cara N: **C^{sa}**. Hi ha dos punts (..) a sota el subratllat de «sa».

L'alçada aproximada de les lletres és de 6 cm. L'orientació de les cares de les inscripcions coincideix amb la línia de terme.

Història

Desconeixem quan es va fixar la fita, ja que no disposem d'actes d'atermenament entre Llagostera i Cassà anteriors a l'any 1924. No obstant això, ja consta en l'amillament de Llagostera de l'any 1879. Incomprensiblement (per la seva fàcil localització i bon estat) no va ser reconeguda en l'últim reconeixement de terme fet l'any 1924 i, per tant, no forma part de la termenada oficialment vigent.

Elaboració de la fitxa

9 de desembre de 2000

Nom / Identificador

Riera Cagarella / Can Massó

Municipis confrontats

Llagostera - Cassà de la Selva

Localització

Cal agafar la carretera de Llagostera a Cassà i seguir-la fins que faltin uns 160 m per arribar al pont sobre la riera Cagarella, punt on trobem el trencant a la dreta que porta a can Massó, que és a uns 200 m de la carretera. Cal vorejar la casa, passar pels marges que delimiten els camps a la banda esquerra (nord) i arribar a la riera Cagarella en un tram on aquesta fa una doble corba. La fita és situada a uns 10 m del segon canvi de direcció, mirant cap a la carretera de Llagostera a Cassà, a l'altre costat de riera, cap a dalt de tot del marge (a tocar el pati de la fàbrica Huurre). Des d'aquest punt fins a la carretera hi ha uns 100 m.

Entorn

És al marge de la riera en una zona amb vegetació de ribera. Al nord hi ha la fàbrica Huurre i el sector industrial El Trust de Cassà. Al sud hi tenim els camps de can Massó. Des de la fita es veu can Massó, al sud, i no gaire res més, ja que queda en una zona una mica enfonsada sense visibilitat.

Forma

És de pedra de Girona en forma de paral·lelepípede rectangular. Està en posició vertical i en bon estat de conservació.

Dimensions

13 cm x 20,5 cm (planta), 46 cm (alçada)

Inscripcions

Cara SSE: **LL^{ra}**. Hi ha dos punts (..) a sota el subratllat de «ra».

Cara NNO: **C^{sa}**. Hi ha dos punts (..) a sota el subratllat de «sa».

L'alçada aproximada de les lletres és de 6 cm. L'orientació de les cares de les inscripcions coincideix amb la línia de terme, que en aquest punt segueix la riera.

Història

Desconeixem quan es va fixar la fita, ja que no disposem d'actes d'atermenament entre Llagostera i Cassà anteriors a l'any 1924. No obstant això, ja consta en l'amillament de Llagostera de l'any 1879. Va ser reconeguda en l'últim reconeixement de terme fet l'any 1924 i, per tant, forma part de la termenada oficialment vigent.

Elaboració de la fitxa

14 de desembre de 1998

Fitxa 38

Nom / Identificador

Riera Cagarella / Sant Vicenç d'Esclet

Municipis confrontats

Llagostera - Cassà de la Selva - Caldes de Malavella

Localització

Cal agafar la carretera de Llagostera a Cassà i havent passat el pont de la riera Cagarella i la benzinera, abans d'arribar al mas Ros, agafar el trencant a l'esquerra. A 1.450 m es travessa l'antiga via del Carrilet. Passat can Gurí i can Canals el camí fa una corba forta a l'esquerra i a uns 2.200 m de la carretera hi ha un trencant a la dreta que no s'ha d'agafar. S'ha de continuar pel mateix camí fins arribar a la riera Cagarella. En aquest punt cal seguir pel marge de la riera, a l'esquerra del camí uns 425 m. Just en el canvi de propietat hi ha un pal de formigó d'uns 90 cm d'alçada i a sota mateix d'aquest hi ha la base escapçada de la fita dels municipis.

Entorn

És situada al marge de la riera enmig de verdisses i petits arbres. En direcció nord-est, cap a l'altre costat de la riera es veuen tot de camps i les Gavarres al fons, per entremig dels arbres del marge de la riera. Cap a l'est hi ha un bosc de pins, roures i algun suro, amb molts de brucs i un sotabosc força brut que impedeix qualsevol visibilitat. En direcció oest es veuen camps i arbredes.

Forma

És de pedra granítica amb secció triangular i està trencada a poca distància de la seva base.

Dimensions

30 cm x 30 cm x 30 cm (cares del triangle), 25 cm (alçada).

Inscripcions

En la part que hi queda no s'hi veuen inscripcions de cap mena. Les cares estan orientades a l'est, nord-oest i sud-sud-oest.

Història

Es possible que aquesta fita formi part de la delimitació Llagostera – Caldes de Malavella de l'any 1759, però no ho podem confirmar. D'aquesta delimitació en desconeixem els detalls i únicament sabem que comprenia el tram situat entre les rieres Cagarella i Benaula. Va ser reconeguda en l'últim reconeixement de terme fet l'any 1924 i, per tant, forma part de la termenada oficialment vigent.

Elaboració de la fitxa

4 d'octubre de 1997

Fitxa

39

Nom / Identificador

Can Sureda del mas Ballell

Municipis confrontats

Llagostera - Caldes de Malavella

Localització

Cal arribar a la fita descrita a la fitxa núm. 38. Des d'aquest punt s'ha d'anar en direcció SSO seguint entre el camp i la pineda i a uns 150 m travessar un rec. Cal continuar uns 20 m cap a l'esquerra fins a trobar un marge que separa propietats, que ara són arbredes, i que conforma dos petits recs, un a cada costat. S'ha de seguir el marge uns 150 m en direcció SSO, fins al començament d'una pineda. Cal passar a l'altre costat del marge que se seguia i buscar la fita just al costat del camp que hi ha. Alternativament s'hi pot arribar passant pel mas Mundo, mas Maiensa i can Sureda.

Entorn

En direcció SSE es veu el marge de la riera Banyaloca. En les altres direccions es veuen arbredes, camps i la pineda del costat, però sense destacar cap punt singular o construcció. Al costat de la fita hi ha una pedra clavada de forma irregular que segurament també té funcions delimitadores.

Forma

És de pedra granítica en forma de paral·lelepípede rectangular. Està en bon estat de conservació, una mica erosionada.

Dimensions

24 cm x 16 cm (secció), 56 cm (alçada).

Inscripcions

Cara ESE: II

Cara ONO: **C** (amb un pal a sota tipus «c trencada», però mirant cap a la dreta).

L'alçada aproximada de les lletres és de 12 cm. L'orientació de les cares de les inscripcions coincideix amb la línia de terme.

Història

Sembla que la fita va ser fixada com a conseqüència de la delimitació Llagostera - Caldes de l'any 1759. D'aquesta delimitació en desconeixem els detalls i sabem que comprenia el tram situat entre les rieres Cagarella i Benaula. Va ser reconeguda en l'últim reconeixement de terme fet l'any 1925 i, per tant, forma part de la termenada oficialment vigent.

Elaboració de la fitxa

4 d'octubre de 1997

Fitxa

40

Nom / Identificador

Mestres / Trias / Gelabert

Municipis confrontats

Llagostera - Caldes de Malavella

Localització

Cal agafar la carretera de Llagostera a Caldes de Malavella i un cop passat el km 5 s'arriba a una cruïlla de camins. A l'esquerra es va cap a can Gascons, mas Andreu i can Caldes i a la dreta cap al mas Mestres, on actualment hi ha les instal·lacions de l'empresa Agriplant, S.A. Seguint per aquest últim camí, a uns 425 m, deixant a la dreta can Mestre Vicenç s'arriba al mas Mestres. Seguirem pel camí que passa per l'esquerra de la casa, i uns 450 m més enllà, al final d'una baixada, arribarem a una casina d'equips per regar, actualment en una plantació de pollancre. Deixarem el camí, cap a l'esquerra, continuant uns 115 m pel costat d'un rec que queda a la nostra dreta, fins arribar a una altra arbreda. Vorejarem aquesta plantació, deixant-la a la nostra dreta, 75 m en direcció sud-oest i 75 m en direcció nord-oest fins arribar a la partió dels camps que queden a la nostra esquerra. En aquest punt hi veurem el que queda de la fita clavada a terra.

Entorn

Des d'aquest punt només es veuen camps, arbredes i boscos. Al costat mateix hi ha una pedra escapçada, d'un color fosc que és la fita de les tres propietats Mestres, Trias i Gelabert.

Forma

És de pedra granítica i inicialment devia tenir forma de paral·lelepípede rectangular. Està trencada i en queda només la part inferior clavada a terra. Al costat hi hem trobat dos trossos del mateix tipus de pedra que indubtablement en formaven part.

Dimensions

15 cm x 20 cm (planta), 19 cm (alçada)

Inscripcions

En la part que en queda no s'hi veuen inscripcions de cap mena. L'orientació de l'única cara que encara es conserva plana (ONO) coincideix amb la línia de terme.

Història

Sembla que la fita va ser fixada com a conseqüència de la delimitació Llagostera - Caldes de l'any 1759. D'aquesta delimitació en desconeixem els detalls i sabem que comprenia el tram situat entre les rieres Cagarella i Benaula. Va ser reconeguda en l'últim reconeixement de terme fet l'any 1925 i, per tant, forma part de la termenada oficialment vigent.

Elaboració de la fitxa

3 de novembre de 2001

Fitxa

Nom / Identificador

Mas Mestres

Municipis confrontats

Llagostera - Caldes de Malavella

Localització

Cal arribar al mas Mestres d'acord amb la descripció de la fitxa núm. 40. Des de la casa s'ha d'anar en direcció oest, passant per davant dels hivernacles, fins arribar al començament del bosc. S'ha de continuar uns 65 m cap a l'esquerra, vorejant el límit del bosc, sense entrar-hi, i després, altra cop en direcció oest endinsar-s'hi uns 30 m. La fita és situada en el marge esquerre d'una mena de rec sense fondària, que uns 25 m més enllà queda tallat per un camí transversal a uns 100 m. del qual surt un trencant que va a ca n'Oms.

Entorn

Es troba enmig d'un bosc de pins, roures, suros i brucs que impedeix la visibilitat.

Forma

És de pedra granítica i inicialment devia tenir forma de paral·lelepípede rectangular. Està trencat i en queda només la part inferior clavada a terra. En trencar-se, la cara superior ha quedat amb un esglaó. Al costat hi hem trobat dos trossos petits del mateix tipus de pedra que indubtablement en formaven part.

Dimensions

22 cm x 20 cm (planta), 12 cm i 8 cm (alçades actuals).

Inscripcions

En la part que en queda no s'hi veuen inscripcions de cap mena. L'orientació de les cares coincideix amb la línia de terme.

Historia

Sembla que la fita va ser fixada com a conseqüència de la delimitació Llagostera - Caldes de l'any 1759. D'aquesta delimitació en desconeixem els detalls i sabem que comprenia el tram situat entre les rieres Cagarella i Benaula. Va ser reconeguda en l'últim reconeixement de terme fet l'any 1925 i, per tant, forma part de la termenada oficialment vigent.

Elaboració de la fita

27 de setembre de 1997

Fitxa

42

Nom / Identificador

Mas Andreu / Camí can Gascons

Municipis confrontats

Llagostera - Caldes de Malavella

Localització

Cal agafar la carretera de Llagostera a Caldes de Malavella i un cop passat el km 5 s'arriba a una cruïlla de camins. A l'esquerra es va cap a can Gascons, mas Andreu i can Caldes i a la dreta cap al mas Mestres. S'ha d'anar en direcció a can Gascons i a uns 350 m de la carretera es troba un camí travesser que ve del mas Andreu. La fita és situada al costat dret del camí principal, uns 10 m abans d'arribar a l'eix de l'esmentat camí que el travessa.

Entorn

Es troba a la vora del camí en una zona que passa pel mig d'una pineda. Els arbres impedeixen veure altres punts de referència.

Forma

És de pedra granítica i inicialment devia tenir forma de paral·lelepípede rectangular. Està trencat molt a prop de terra.

Dimensions

19 cm x 23,5 m (planta). Està escapçat a 24 cm de l'eixamplament de la base i sobresurt uns 13 cm del nivell del sòl actual.

Inscripcions

En la part que en queda no s'hi veuen inscripcions de cap mena. L'orientació de les cares coincideix amb la línia de terme.

Història

Sembla que la fita va ser fixada com a conseqüència de la delimitació Llagostera - Caldes de l'any 1759. D'aquesta delimitació en desconeixem els detalls i sabem que comprenia el tram situat entre les rieres Cagarella i Benaula. Va ser reconeguda en l'últim reconeixement de terme fet l'any 1925 i, per tant, forma part de la termenada oficialment vigent.

Elaboració de la fitxa

13 d'abril de 1998

Fitxa 43

Nom / Identificador

Riera Benaula / Can Gascons

Municipis confrontats

Llagostera - Caldes de Malavella

Localització

Cal arribar a la fita descrita a la fitxa 42. Continuar en direcció cap a can Gascons i a uns 650 m de la carretera de Llagostera a Caldes de Malavella s'acaba el bosc a la banda dreta del camí. Passar entre el bosc i el camp i a uns 100 m arribarem a la riera Benaula. Seguir pel marge de la riera cap a l'esquerra (direcció sud) i uns 180 m enllà hi ha la fita, just al davant de l'entroncament amb la Benaula d'un rec que ve de la banda de can Caldes. Hem trobat la fita ajaguda a sobre del marge, al costat del camp, i trencada en dos trossos grossos i tres o quatre de petits.

Entorn

Es troba en el marge de la riera Benaula, al costat d'un camp. Hi ha vegetació de ribera i alguns arbres (suros i pins) al costat de la riera. Des de la fita es veu la tanca de la casa de can Gascons, el puig de la Ruira i can Caldes i cap al nord el bosc de mas Andreu / Sant Salvador.

Forma

És de pedra granítica en forma de paral·lelepípede rectangular. La fita estava trencada, però amb suficients fragments poc degradats que han permès recuperar-la. Hem procedit a la seva rehabilitació i col·locació, tasca realitzada pel company Josep Jovanet. Els trossos han encaixat perfectament i s'han enganxat amb un morter de reparació, incorporant-hi una ànima interior d'acer.

Dimensions

19 cm x 23,5 cm (planta). Els dos trossos grossos trencats corresponen a la part superior i tenen una llargada de 40 i 30 cm respectivament.

Inscripcions

Cara ESE: **II** (alçada aprox: 10 cm)

Cara ONO: **C** (alçada aprox.: 15 cm)

Història

Sembla que la fita va ser fixada com a conseqüència de la delimitació Llagostera - Caldes de l'any 1759. D'aquesta delimitació en desconeixem els detalls i sabem que comprenia el tram situat entre les rieres Cagarella i Benaula. L'últim reconeixement de terme fet l'any 1925 es deixa una fita en el tram comprès entre les descrites a les fitxes 43 a 46, encara que al nostre entendre no quedar clar quina. Segons els plànols que es van fer sembla

que seria la corresponent a la fitxa núm. 46, però segons les actes més aviat ens decantem per la d'aquesta fitxa (en no lligar ni les distàncies que s'hi posen, ni les descripcions, és fa difícil de determinar). Si prenem com a criteri el dels plànols aquesta fita hauria estat reconeguda en l'últim reconeixement de terme fet l'any 1925 i, per tant, formaria part de la termenada oficialment vigent.

Elaboració de la fitxa

13 d'abril de 1998

Fitxa 44

Nom / Identificador

Camí de Tossa a Sant Andreu / Can Caldes

Municipis confrontats

Llagostera - Caldes de Malavella

Localització

Cal arribar a la fita descrita a la fitxa 45. S'ha de continuar per l'antic camí de Tossa a Sant Andreu i a uns 325 m es troba una bifurcació, que té el camí cap a l'esquerra mig perdut. Continuant uns 20 m pel traçat més bo (el de la dreta) es troba la fita a dins del bosc, 10 m a l'esquerra del camí.

Entorn

Es troba en una zona de bosc molt poc dens amb brucs i alguns suros i roures petits. La visibilitat es força bona, excepte cap al sud que queda tapada pel turó d'on baixa el camí. Es veu molt a prop can Caldes, més enllà ca n'Orri, Cassà, Rocacorba i les Gavarres al fons. Cap a l'est, entre els arbres es pot veure el puig de Montagut, el de Cadiretes i el de la Ruïra.

Forma

És de pedra de Girona en forma de paral·lelepípede rectangular. Té escantonades les arestes de la cara superior i les laterals cap a dalt de tot.

Dimensions

19,5 cm x 25,5 cm (secció), 73 cm (alçada)

Inscripcions

Cara ESE: **LLAG^A**

Cara ONO: **CALD^S**

Cara superior: Hi és marcada la línia de divisió de termes que té la direcció NNE-SSO.

L'alçada aproximada de les lletres és de 4,5 cm.

Història

La fita va ser fixada el 1871 fruit de la delimitació Llagostera - Caldes de Malavella, en el sector de Santa Seclina, que comprèn des de la riera Benaula fins al coll de Terra Negra. L'últim reconeixement de terme fet l'any 1925 es deixa una fita en el tram comprès entre les descrites a les fitxes 43 a 46, encara que al nostre entendre no queda clar quina. Segons els plànols que acompanyen les actes de reconeixement sembla que seria la corresponent a la fitxa 46, però segons les actes més aviat ens decantem per la de la fitxa

43 (en no lligar ni les distàncies que s'hi posen, ni les descripcions, es fa difícil de determinar). Si prenem com a criteri el dels plànols, aquesta fita hauria estat reconeguda en l'últim reconeixement de terme fet l'any 1925 i, per tant, formaria part de la termenada oficialment vigent.

Elaboració de la fita:

13 d'octubre de 2001

Fitxa

45

Nom / Identificador

Camí de Tossa a Sant Andreu / Bosc d'en Gasconell

Municipis confrontats

Llagostera - Caldes de Malavella

Localització

Cal arribar a la fita descrita a la fitxa 46. Des d'aquest punt cal seguir pel camí que va cap a la dreta en direcció a can Caldes, sempre pel traçat principal, a uns 490 m de l'encreuament trobem una línia elèctrica que el travessa, i a uns 700 m, en el punt més alt baixar hi trobem la fita, al costat esquerre del camí.

Entorn

Es troba en una zona de bosc poc poblat, amb suros, alzines, algun roure, brucs i arboços. És ben bé al costat de l'antic camí de Tossa a Sant Andreu, en un punt alt des d'on es veu Cassà al nord, amb les Gavarres al fons, i el campanar de Llagostera a l'est. Cap al sud es veu el Montclar, segueix el puig de la Ruïra, el campanar de Santa Seclina, i el puig Ventós. A l'oest el Montseny.

Forma

És de pedra de Girona en forma de paral·lelepípede rectangular. Està trencada, molt deteriorada i descalçada, però encara s'aguanta dreta. La pedra té una coloració negra, segurament pels efectes del foc.

Dimensions

24 cm x 24 cm (planta zona carejada), 35 cm (alçada total que sobresurt del terreny).

Inscripcions

En la part que en queda no s'hi veuen inscripcions de cap mena.

Història

La fita va ser fixada el 1871 fruit de la delimitació Llagostera – Caldes de Malavella, en el sector de Santa Seclina, que comprèn des de la riera Benaula fins al coll de Terra Negra. L'últim reconeixement de terme fet l'any 1925 es deixa una fita en el tram comprès entre les descrites a les fitxes 43 a 46, encara que al nostre entendre no queda clar quina. Segons els plànols que acompanyen les actes de reconeixement sembla que seria la corresponent a la fitxa 46, però segons les actes més aviat ens decanem per la de la fitxa 43 (en no lligar ni les distàncies que s'hi posen, ni les descripcions, es fa difícil de determinar). Si prenem com a criteri el dels plànols, aquesta fita hauria estat reconeguda en l'últim reconeixement de terme fet l'any 1925 i, per tant, formaria part de la termenada oficialment vigent.

Elaboració de la fitxa

11 de març de 2001

Fitxa

46

Nom / Identificador

Camí de Tossa a Sant Andreu / Can Matetes

Municipis confrontats

Llagostera - Caldes de Malavella

Localització

Cal arribar a la fita descrita a la fitxa núm. 47. Des d'aquest punt cal seguir uns 550 m pel mateix camí, fins a trobar un encreuament amb un camí cap a la dreta on trobarem la fita.

Entorn

Es troba ben bé a la bifurcació del camí. Cap a l'oest es veu la propietat de can Matetes. El bosc del voltant impedeix la visibilitat. Al costat mateix, a uns 1,5 m, hi ha una fita més petita delimitadora de propietats.

Forma

És de pedra de Girona en forma de paral·lelepípede rectangular. Està en bon estat de conservació.

Dimensions

24 cm x 23 cm (planta),
53 cm (alçada).

Inscripcions

Cara E: **LLAG^A**

Cara O: **CALD^S**

Cara superior: Hi és marcada la línia de divisió de termes i s'observa un canvi de direcció, des de N-S (can Caldes) cap a ON-ES (Cabanyils). L'alçada aproximada de les lletres és de 4,5 cm.

Història

La fita va ser fixada el 1871 fruit de la delimitació Llagostera – Caldes de Malavella, en el sector de Santa Seclina, que comprèn des de la riera Benaula fins al coll de Terra Negra. L'últim reconeixement de terme fet l'any 1925 es deixa una fita en el tram comprès entre les descrites a les fitxes 43 a 46, encara que al nostre entendre no queda clar quina. Segons els plànols que acompanyen les actes de reconeixement sembla que seria la corresponent a la d'aquesta fitxa, però segons les actes més aviat ens decanem per la de la fitxa 43 (en no lligar ni les distàncies que s'hi posen, ni les descripcions, es fa difícil de determinar). Si prenem com a criteri el dels plànols, aquesta fita no hauria estat reconeguda en l'últim reconeixement de terme fet l'any 1925 i, per tant, no formaria part de la termenada oficialment vigent.

Elaboració de la fitxa

3 de febrer de 2001

Fitxa

47

Nom / Identificador

Camí de Tossa a Sant Andreu / Cabanyils

Municipis confrontats

Llagostera - Caldes de Malavella

Localització

Cal prendre la carretera de Vidreres i passada la gasolinera d'en Balliu, al davant del camí de Santa Ceclina, s'ha d'agafar el trencant a la dreta. S'ha de seguir el camí uns 700 m i passada la porta d'entrada a la propietat de can Matetes trobem un camí cap a la dreta. El terme és just abans de l'encreuament, a la banda dreta del camí, a uns 3 m del seu eix. És al costat de la tanca de propietat de Cabanyils.

Entorn

Es troba al costat del camí cap a Caldes, que voreja la finca de can Matetes. En direcció oest es veu aquesta propietat. Cap a l'est el bosc impedeix la visibilitat. Es veu el cim del puig de la Ruïra, el Montseny i una mica de Pirineu. Al costat mateix hi ha un terme més petit de propietats, trencat segurament en construir la tanca.

Forma

És de pedra de Girona en forma de paral·lelepípede rectangular. Està en bon estat de conservació.

Dimensions

24 cm x 24,5 cm (planta), 76 cm (alçada).

Inscripcions

Cara NE: **LLAG^A**

Cara OS: **CALD^S**

Cara superior: Hi és marcada la línia de divisió de termes i s' observa un canvi de direcció, des de ON-ES (can Caldes) cap a O-E (Cabanyils). L'alçada aproximada de les lletres és de 4,5 cm.

Història

La fita va ser fixada el 1871 fruit de la delimitació Llagostera - Caldes de Malavella, en el sector de Santa Seclina que comprèn des de la riera Benaula fins al coll de Terra Negra. Va ser reconeguda en l'últim reconeixement de terme fet l'any 1925 i, per tant, forma part de la termenada oficialment vigent.

Elaboració de la fitxa

20 d'octubre de 2001

Fitxa

48

Nom / Identificador

Cabanyils

Municipis confrontats

Llagostera - Caldes de Malavella

Localització

Cal prendre la carretera de Llagostera a Vidreres. A uns 1.000 m de l'encreuament Tossa / Vidreres / St. Feliu s'ha d'agafar el camí cap a la dreta que va a la casa Nova de Cabanyils. A uns 125 m de la carretera s'arriba a la casa. Cal seguir per la vora de la tanca que delimita la part nord de la finca de Cabanyils (la tanca va d'est cap a oest) i a uns 50 m del camí, uns 3 m a dins de la propietat es veu un tub circular de gran diàmetre que hi ha posat l'actual propietari per tal de protegir la fita durant les obres que hi està realitzant. La pedra es troba a dins de l'esmentat tub i es pot veure mirant des de dalt.

Entorn

Es troba al mig de la propietat de Cabanyils. Cap al nord hi ha bosc i la resta és actualment descampat. En la data d'elaboració d'aquesta fitxa s'hi estan efectuant moviments de terres amb la finalitat de construir-hi un edifici industrial. Des d'aquest punt es veu el puig de la Ruïra, Cabanyils i la casa Nova de Cabanyils.

Forma

És de pedra de Girona en forma de paral·lelepípede rectangular. Està en bon estat de conservació.

Dimensions

25 cm x 21 cm (planta), 37 cm (alçada).

Inscripcions

Cara N: **LLAG^A**

Cara S: **CALD^S**

Cara superior: Hi és marcada la línia de divisió de termes, que és una recta que té la direcció ESE. L'alçada aproximada de les lletres és de 4,5 cm.

Història

La fita va ser fixada el 1871 fruit de la delimitació Llagostera - Caldes de Malavella, en el sector de Santa Seclina, que comprèn des de la riera Benaula fins al coll de Terra Negra. Va ser reconeguda en l'últim reconeixement de terme fet l'any 1925 i, per tant, forma part de la termenada oficialment vigent.

Elaboració de la fitxa

3 de febrer de 2001

Fitxa

49

Nom / Identificador

Torrent de la Garsa Freda (entre la casa Nova de Cabanyils i can Companyó)

Municipis confrontats

Llagostera - Caldes de Malavella

Localització

Cal prendre la carretera de Llagostera a Vidreres. A uns 750 m de l'encreuament la carretera passa per sobre de la riera de la Garsa Freda. Des d'aquest punt, seguint per la banda esquerra de la riera uns 160 m es troba la fita, uns 5 m a l'interior del camp adjacent.

Entorn

Es troba al mig de terrenys de cultiu al costat de la riera. Des d'aquest punt es veu el mas Sabater, la casa Nova de Cabanyils, can Companyó i la carretera de Vidreres. A uns 6 m en direcció sud, entre dos camps, hi ha una fita de propietats.

Forma

És de pedra de Girona en forma de paral·lelepípede rectangular. Està en bon estat de conservació.

Dimensions

28 cm x 21 cm (planta), 82 cm (alçada).

Inscripcions

Cara N: **LLAG^A**

Cara S: **CALD^S**

Cara superior: Hi és marcada la línia de divisió de termes i s'observa un canvi de direcció, des de O-E (casa Nova de Cabanyils) cap a N-S (mas Sabater). L'alçada aproximada de les lletres és de 4,5 cm.

Història

La fita va ser fixada el 1871 fruit de la delimitació Llagostera - Caldes de Malavella, en el sector de Santa Seclina, que comprèn des de la riera Benaula

fins al coll de Terra Negra. Va ser reconeguda en l'últim reconeixement de terme fet l'any 1925 i, per tant, forma part de la termenada oficialment vigent.

Elaboració de la fitxa

3 de febrer de 2001

Fitxa

50

Nom / Identificador

Torrent de la Garsa Freda (entre ca l'Adroher i el molí d'en Companyó)

Llagostera - Caldes de Malavella

Localització

Cal prendre la carretera de Llagostera a Vidreres. A uns 375 m de l'encreuament Tossa / Vidreres / Sant Feliu s'ha d'agafar un camí a la dreta que va a can Companyó. Passem pel costat de la casa i a uns 550 m de la carretera deixem el camí que va cap a la dreta i continuem pel de l'esquerra. A uns 810 m de la carretera, just abans d'una granja, prenem un camí cap a l'esquerra i uns 200 m més enllà, al costat del pont de la Garsa Freda, hi ha el terme a la banda esquerra del camí.

Entorn

Es troba al costat del torrent de la Garsa Freda en una zona de terrenys de cultiu. Des d'aquest punt, es veuen ben a prop les cases de can Companyó, ca l'Adroher, mas Sabater i molí d'en Companyó, a més de les dues granges situades al costat del camí abans i després del terme.

Forma

És de pedra de Girona en forma de paral·lelepípede rectangular. Està en bon estat de conservació, una mica escantonat a les arestes superiors.

Dimensions

21 cm x 25 cm (planta), 45 cm (alçada que sobresurt del terreny).

Inscripcions

Cara O: **LLAG^A** (alçada aprox.: 5 cm)

Cara E: **CALD^S** (alçada aprox.: 5 cm)

Cara superior: Hi és marcada la línia de divisió de termes, amb un canvi de direcció, desde S-N (can Companyó) cap a ENE-OSO (Benaula). A l'angle situat a la zona de Llagostera, s'hi veu marcada una lletra "L" (7 cm x 5,5 cm).

Història

La fita va ser fixada el 1871 fruit de la delimitació Llagostera - Caldes de Malavella, en el sector de Santa Seclina que comprèn des de la riera Benaula fins al coll de Terra Negra. Va ser reconeguda en l'últim reconeixement de terme fet l'any 1925 i, per tant, forma part de la termenada oficialment vigent.

Elaboració de la fitxa

22 de setembre de 2001

Fitxa

Nom / Identificador

Benaula / Can Companyó - Ca l'Adroher

Municipis confrontats

Llagostera - Caldes de Malavella

Localització

Cal prendre la carretera de Llagostera a Vidreres. A uns 375 m de l'encreuament Tossa / Vidreres / Sant Feliu s'ha d'agafar un camí a la dreta que va a can Companyó. Passem pel costat de la casa i a uns 550 m de la carretera prenem el trencant a la dreta a can Ziu. Continuem uns 150 m, fins a la primera corba a l'esquerra. En aquest punt deixem el camí principal i seguim en la direcció que portàvem passant per un caminó entre dos camps en direcció a la riera Benaula. Passem pel mig d'una petita zona amb uns quants arbres i trobem la fita terme, pràcticament enterrada, a uns 5 m de l'esmentada riera.

Entorn

Es troba al costat de la riera Benaula, en una zona de terrenys de cultiu. Des d'aquest punt es veu can Companyó i al darrere el puig Ventós. En les altres direccions no hi ha cap més vista de referència, tot són camps i arbres al costat de la riera o del camí.

Forma

És de pedra de Girona en forma de paral·lelepípede rectangular. Està en bon estat de conservació, una mica escantonat a les arestes superiors.

21 cm x 25 cm (planta), 15 cm (alçada que sobresurt del terreny).

Inscripcions

Segurament n'hi deuen haver com en totes les altres fites del mateix atermenament, però deuen ser a la part enterrada.

Cara superior: Hi és marcada la línia de divisió de termes, amb un canvi de direcció, des de ONO-ESE (Garsa Freda) cap a S-N (Benaula). A l'angle situat a la zona de Llagostera, s'hi veu marcada una lletra "L" (8 cm x 5,5 cm).

Història

La fita va ser fixada el 1871 fruit de la delimitació Llagostera - Caldes de Malavella, en el sector de Santa Seclina que comprèn des de la riera Benaula fins al coll de Terra Negra. Va ser reconeguda en l'últim reconeixement de terme fet l'any 1925 i, per tant, forma part de la termenada oficialment vigent.

Elaboració de la fitxa

22 de setembre de 2001

Fitxa 52

Nom / Identificador

Torrent de la Garsa Freda / Pantà de can Companyó

Municipis confrontats

Llagostera - Caldes de Malavella

Localització

Cal prendre la carretera de Vidreres i a uns 700 m de l'encreuament Tossa / Vidreres / Sant Feliu s'ha d'agafar un trencant que té una cadena i que entra cap a dins del bosc. Uns 925 m més enllà, passat el pantà de can Companyó, trobarem un camí que ve per l'esquerra des de can Fullanet. Continuarem pel mateix camí uns 30 m deixant un desviament cap a la dreta que voreja el pantà, entrarem a dins del bosc i a uns 50 m agafarem un trencant cap a l'esquerra, el seguirem uns 50 m i trobarem la fita a l'esquerra del camí, a uns 3 m del seu eix, en el llit del torrent de la Garsa Freda. Uns 12m més endavant el camí travessa l'esmentat torrent.

Entorn

Es troba en el llit del torrent, enmig d'una pineda amb alguns suros i roures. El bosc impedeix la visibilitat.

Forma

És de pedra de Girona en forma de paral·lelepípede rectangular. L'hem trobada trencada amb una peça a sobre de l'altra, presentant una clara inestabilitat i amb gran probabilitat d'acabar-se de fer malbé del tot. Per tal d'evitar-ho hem procedit a hem procedit a la seva reparació. La tasca ha esta realitzada pel company Josep Jovanet. Els trossos han encaixat perfectament i s'han enganxat amb un morter de reparació, incorporant-hi una ànima interior d'acer.

Dimensions

21 cm x 25 cm (planta), 60 cm (alçada, un tros de 20 cm i l'altre de 40 cm)

Inscripcions

Cara SSE: **LLAG^A** (alçada aprox.: 5 cm).

Cara NNO: **CALD^S** (alçada aprox.: 5 cm).

Cara superior: Marcada la línia de divisió de termes, amb un canvi de direcció, des de NNE-SSO (pantà de can Companyó) cap a OSO-ENE (Santa Seclina). A l'angle situat a la zona de Llagostera, s'hi veu marcada una lletra "L".

Història

La fita va ser fixada el 1871 fruit de la delimitació Llagostera-Caldes de Malavella, en el sector de Santa Seclina que comprèn des de la riera Benaula fins al coll de Terra Negra. Reconeguda en l'últim reconeixement de terme fet l'any 1925 i, per tant, forma part de la termenada oficialment vigent.

Elaboració de la fitxa

15 de març de 1998

Fitxa 53

Nom / Identificador

Torrent de la Garsa Freda / Santa Seclina

Municipis confrontats

Llagostera - Caldes de Malavella

Localització

Cal prendre la carretera de Vidreres i, passada la gasolinera d'en Balliu, a l'esquerra el camí de Santa Seclina. A uns 400 m de la carretera deixem el camí principal i en prenem un que es desvia lleugerament cap a l'esquerra, tot baixant. A uns 100 m de la bifurcació fa una corba cap a l'esquerra quan travessa el torrent de la Garsa Freda. Al costat de la riera a la banda dreta del camí hi ha la fita.

Entorn

Es troba al costat del torrent de la Garsa Freda, a tocar de la part posterior de les cases de la urbanització que hi ha al costat del camí de Santa Seclina. És una zona de bosc barrejat amb pins, suros i roures. No es veu cap més referència.

Forma

És de pedra de Girona en forma de paral·lelepípede rectangular. Està en bon estat de conservació i parcialment enterrat.

Dimensions

22 cm x 25,5 cm (planta), 25 cm (alçada).

Inscripcions

Cara SE: **LLAG^A**

Cara NW: **CALD^S**

Cara superior: Hi és marcada la línia de divisió de termes i s'observa un canvi de direcció, des de ENE-OSO (pantà de can Companyó) cap a S-N (la Menescalà). L'alçada aproximada de les lletres és de 5 cm.

Història

La fita va ser fixada el 1871 fruit de la delimitació Llagostera - Caldes de Malavella, en el sector de Santa Seclina, que comprèn des de la riera Benaula fins al coll de Terra Negra. Va ser reconeguda en l'últim reconeixement de terme fet l'any 1925 i, per tant, forma part de la termenada oficialment vigent.

Elaboració de la fitxa

20 de setembre de 2001

Fitxa 54

Nom / Identificador

La Menescala

Municipis confrontats

Llagostera - Caldes de Malavella

Localització

Per la carretera de Vidreres i, passada la gasolinera d'en Balliu, a l'esquerra el camí de Santa Seclina. A uns 400 m deixarem un camí cap a l'esquerra i 165 m més endavant ens desviarem en aquesta direcció, i seguirem uns 365 m fins arribar al capdamunt d'una pujada on trobarem un camí transversal que seguirem cap a l'esquerra uns 90 m més fins al següent encreuament. Passarem pel costat dret de la tanca de la parcel·la que queda a l'est del camí, fins a un terme delimitador de les propietats Noguera-Monells, al costat mateix de la tanca. Girarem a l'esquerra i seguirem la mateixa tanca fins al final. Entrarem al bosc i continuarem en la direcció de l'atermenament de la propietat (a l'est) uns 90 m, sense baixar, i al mig del turó hi trobarem la fita.

Entorn

Es troba en una zona plana, al cim d'un turó, i amb vegetació poc frondosa. El bosc és de pins, amb brucs, arboços i algun suro petit. Els arbres, encara que no són molt grossos tapen la visibilitat, però s'arriba a veure la torre de la casa de can Vidal de Llobatera, cap a l'est. A 1,5 m de la fita n'hi ha una de més petita de planta triangular i amb les inscripcions «Noguera-Ball-Ilovera»

Forma

És de pedra de Girona en forma de paral·lelepípede rectangular. Està en bon estat de conservació.

Dimensions

22,5 cm x 25,5 cm (planta), 83 cm (alçada).

Inscripcions

Cara ENE: **LLAG^A**

Cara OSO: **CALD^S**

Cara superior: Hi és marcada la línia de divisió de termes, observant-se un lleuger canvi de direcció, des de NNO-SSE (Santa Seclina) cap a N-S (can Noguera). L'alçada aproximada de les lletres és de 5 cm.

Història

La fita va ser fixada el 1871 fruit de la delimitació Llagostera - Caldes de Malavella, en el sector de Santa Seclina, que comprèn des de la riera Benaula fins al coll de Terra Negra. Va ser reconeguda en l'últim reconeixement de terme fet l'any 1925 i, per tant, forma part de la termenada oficialment vigent.

Elaboració de la fitxa

25 d'abril de 1998

Fitxa

55

Nom / Identificador

Jonquet de Noguera / Camí de Tossa-La Menescala

Municipis confrontats

Llagostera - Caldes de Malavella

Localització

Per la carretera de Llagostera a Vidreres, a uns 375 m de l'encreuament Tossa / Vidreres / Sant Feliu prenem un camí cap a l'esquerra que va a can Fullanet, que es troba a uns 475 m de la carretera. Passem pel costat de la casa i 225 m més enllà deixem un camí que baixa cap a l'esquerra, i uns metres més endavant deixem el de la dreta que voreja un camp. Continuem pel camí principal i a uns 600 m de la casa en trobem un que el creua i a 975 m el camí més bo s'enfila cap a la dreta. L'hem de deixar i continuar en la mateixa direcció que portàvem, seguint per l'antic camí de Tossa, pel costat del torrent anomenat Jonquet de Noguera (tram superior de la riera Benaula). A uns 185 m del punt anterior deixem un camí que puja cap a la dreta i 165 m després fem el mateix, continuant sempre en la mateixa direcció. A 45 m del punt anterior, a la banda esquerra una mica enfonsat entre el camí i la riera hi ha la fita.

Entorn

Es troba al costat del torrent un xic enclotat, en una zona molt enverdissada, envoltada de romagueres i de vegetació de ribera. No hi ha vista a cap punt de referència.

Forma

És de pedra de Girona en forma de paral·lelepípede rectangular. Està en bon estat de conservació.

Dimensions

21,5 cm x 24 cm (planta), 67 cm (alçada)

Inscripcions

Cara E: **LLAG^A**

Cara O: **CALD^S**

Cara superior: Hi és marcada la línia de divisió de termes, que en aquest cas és una recta. L'alçada aproximada de les lletres és de 5 cm.

Història

La fita va ser fixada el 1871 fruit de la delimitació Llagostera - Caldes de Malavella, en el sector de Santa Seclina, que comprèn des de la riera Benaula fins al coll de Terra Negra. Va ser reconeguda en l'últim reconeixement de terme fet l'any 1925 i, per tant, forma part de la termenada oficialment vigent.

Elaboració de la fitxa

1 d'abril de 2000

Fitxa

56

Nom / Identificador

Jonquet de Noguera / Camí de Tossa

Municipis confrontats

Llagostera - Caldes de Malavella

Localització

Cal arribar a la fita descrita a la fitxa 55. Des d'aquest punt, continuar per l'antic camí a Tossa que segueix pel costat del torrent. Està molt enverdissat i ben aviat és més fàcil passar per l'interior de la riera que pel camí. S'ha de seguir torrent amunt aproximadament uns 550 m fins a trobar el lloc on el camí travessa el torrent des de la banda esquerra cap a la dreta. Quan ens hi anem acostant veiem el camí sostingut per un muret de pedra seca ben a prop del torrent per la banda esquerra. En el lloc on el camí travessa el torrent, aquest ha quedat obstruït (sembla com si hi hagués hagut un passallís que hagi quedat tapat) i quan baixa aigua passa per on pot. S'hi ha format una esplanada relativament ampla i hem trobat la fita situada al llit del torrent i entre el que era el camí, pocs metres abans del punt on es creuaven. Està trencada, un tros clavat a terra i l'altre ajagut al davant. En l'estat actual, quan baixa aigua, probablement també passa pel lloc on hi ha el terme.

Entorn

Es troba en un eixamplament dels marges de la riera, ja que s'ajunta el camí amb l'antic pas del torrent. La vegetació, no gaire espessa, està constituïda per arbres i plantes baixes de ribera, romagueres i altres espinoses. No hi ha cap tipus de visibilitat ja que ens trobem en el llit del torrent.

Forma

És de pedra de Girona en forma de paral·lelepípede rectangular. Està trencada, en molt mal estat de conservació, escantonada, la pedra molt degradada i amb moltes esquerdes. Si no es repara acabarà deteriorant-se del tot.

Dimensions

20 cm x 22 cm (planta) 70,5 cm (alçada, un tros de 20 cm i l'altre de 50,5 cm)

Inscripcions

Cara NE: **LLAG^A**

Cara OS: **ALD^S**. Hi falta la C perquè aquesta part està escantonada.

Cara superior: Hi és marcada la línia de divisió de termes i s'observa un canvi de direcció, des de N-S (la Menescalà) cap a SE-NO (can Noguera). L'alçada aproximada de les lletres és de 4,5 cm.

Història

La fita va ser fixada el 1871 fruit de la delimitació Llagostera - Caldes de Malavella, en el sector de Santa Seclina, que comprèn des de la riera Benaula fins al coll de Terra Negra. Va ser reconeguda en l'últim reconeixement de terme fet l'any 1925 i, per tant, forma part de la termenada oficialment vigent.

Elaboració de la fita

24 de gener de 1998

Nom / Identificador

Jonquet de Noguera / Font Picant

Municipis confrontats

Llagostera - Caldes de Malavella

Localització

Cal prendre la carretera de Llagostera a Tossa, i seguir-la fins a una corba a l'esquerra, uns 350 m abans de can Noguera, on trobarem un trencant a la dreta que enganxa amb el camí del pelegrí de Tossa a Vidreres. A uns 25 m de la carretera, a la banda dreta del camí, veurem que s'insinua un torrent (on hi havia una font d'aigua picant) que baixa cap a la riera anomenada Jonquet de Noguera situada a uns 50 m de distància. Cal entrar pel costat dret del torrent i baixar fins a la riera, on trobarem una zona plana en el qual s'eixamplen els marges i que coincideix amb l'embranchament de torrent i riera. Trobem el terme al mig del torrent, a uns 6 m del llit de la riera, semi-enterrat en una zona de fang molt tou i nivell freàtic a uns 25 cm.

Entorn

Es troba en un eixamplament dels marges de la riera. La vegetació, no gaire espessa, està constituïda per arbres i plantes baixes de riu, romagueres i altres espinoses. No hi ha cap tipus de visibilitat ja que estem en el llit del riu que té les parets molt altes. L'anomenat torrent de la font Picant està totalment cobert de romagueres molt espesses i és impossible veure'n cap detall sense fer-hi una neteja.

Forma

És de pedra de Girona en forma de paral·lelepípede rectangular. Està en bon estat de conservació, però pràcticament tapat de fang.

Dimensions

24,5 cm x 24,5 cm (planta), 80 cm (alçada, hem clavat un pal en el fang fins que hem trobat la base).

Inscripcions

Cara ENE: **LLAG^A**

Cara OSO: **CALD^S**

Cara superior: Hi és marcada la línia de divisió de termesi s'observa un canvi de direcció, des de N-O (la Menescala) cap a SSE-NNO (can Noguera). A la part corresponent a la zona de Llagostera s'hi veu marcada una lletra "L". L'alçada aproximada de les lletres és de 5 cm.

Història

La fita va ser fixada el 1871 fruit de la delimitació Llagostera – Caldes de Malavella, en el sector de Santa Seclina, que comprèn des de la riera Benaula fins al coll de Terra Negra. Va ser reconeguda en l'últim reconeixement de terme fet l'any 1925 i, per tant, forma part de la termenada oficialment vigent.

Elaboració de la fitxa

24 de gener de 1998

Observacions

Com a conseqüència de les obres efectuades a la carretera de Tossa s'han modificat els camins en aquesta zona i, per tant, la manera d'accedir a la fita descrita en aquesta fitxa. Els grans moviments de terres realitzats han provocat que el terme quedés enterrat. No obstant això, des de l'Ajuntament de Llagostera s'ha col·locat de manera provisional un pal de formigó assenyalant l'emplaçament de la fita.

Fitxa 58

Nom / Identificador

Can Noguera

Municipis confrontats

Llagostera - Caldes de Malavella

Localització

Cal prendre la carretera de Llagostera a Tossa i seguir-la fins a can Noguera. Uns 100 m abans d'arribar al trencant que va a la casa, hi ha una corba cap a l'esquerra, amb una barana de protecció al costat dret. Des del final de la barana es veu la fita a una distància d'uns 10 m. Queda darrera de la zona del galliner de la casa. Pocs metres més avall trobem la calçada encara visible de l'antic camí de Tossa.

Entorn

Es troba en el marge de la cuneta de la carretera de Llagostera a Tossa, en un bosc de suros petits, brucs, romagueres i mata baixa. Des de la carretera es veu parcialment la part superior de les cases de can Noguera i les muntanyes que encalixonen la vall, amb poca visibilitat cap a d'altres indrets. Des de la fita la visibilitat és molt reduïda ja que queda enfonsada amb bosc al seu voltant.

Forma

És de pedra de Girona en forma de paral·lelepípede rectangular. Està en bon estat de conservació.

Dimensions

19 cm x 22 cm (planta), 75 cm (alçada).

Inscripcions

Cara NE: **LLAG^A**

Cara SO: **CALD^S**

Cara superior: Hi és marcada la línia de divisió de termes i s'observa un lleuger canvi de direcció, des de NNO-SSE (Jonquet de Noguera) cap a SE-NO (coll de Terra Negra). L'alçada aproximada de les lletres és de 5 cm.

Història

La fita va ser fixada el 1871 fruit de la delimitació Llagostera - Caldes de Malavella, en el sector de Santa Seclina, que comprèn des de la riera Benaula fins al coll de Terra Negra. Va ser reconeguda en l'últim reconeixement de terme fet l'any 1925 i, per tant, forma part de la termenada oficialment vigent.

Elaboració de la fitxa

3 de febrer de 2001

Fitxa 59

Nom / Identificador

Coll de Terra Negra

Municipis confrontats

Llagostera - Caldes de Malavella

Localització

Cal prendre la carretera de Llagostera a Tossa, i seguir-la fins al coll de Terra Negra. En arribar a aquest punt, abans de fer la corba final cap a l'esquerra cal seguir recte per la pista sense asfaltar que porta cap a can Mundet. Trobarem la fita a la dreta del camí, en el marge. Es pot veure des de la carretera, encara que queda força dissimulada entre la vegetació.

Entorn

Es troba en el marge d'un bosc de suros, pins, arboços i brucs, en el camí d'accés a can Mundet. Al davant es veu la carretera de Llagostera a Tossa, el massís del puig de la Ruïra i la pista que hi porta des de l'esmentada carretera. El bosc tapa la visibilitat en direcció nord.

Forma

És de pedra de Girona en forma de paral·lelepípede rectangular. La pedra està una mica deteriorada i escantonada per la part de dalt, de manera que es fa més prima.

Dimensions

18 cm x 21 cm (planta), 62 cm (alçada)

Inscripcions

Cara E: **LL**. Està escantonada i no es veu cap més lletra.

Cara W: **CALD^s**. La C està escantonada.

Cara superior: Hi és marcada la línia de divisió de termes, en direcció NON-SES.

Història

La fita va ser fixada el 1871 fruit de la delimitació Llagostera - Caldes de Malavella, sector de Santa Seclina. En origen és, per tant, una fita que únicament delimita els dos municipis. Actualment és límit dels municipis de Llagostera, Caldes de Malavella i Tossa de Mar, ja que així es va considerar en el reconeixement de terme realitzat l'any 1925.

Elaboració de la fitxa

30 de desembre de 1998

Bibliografia

BLANCO DE LA LAMA, Joan, *El monestir de Sant Feliu de Guíxols (segles X-XI). La formació del domini*. Sant Feliu de Guíxols: Ajuntament de Sant Feliu de Guíxols, 1991.

CONGOST, Rosa – TO, Lluís (direc.). *Homes, masos, història. La Catalunya del Nord-Est (segles XI-XX)* Barcelona: Publicacions de l'Abadia de Montserrat, 1999.

CLAUDI GIRBAL, Enric, *Tossa: noticias sobre la historia, tradiciones y costumbres de esta villa y su termino*. Girona: Paciano Torres, 1884.

ESTEVE CRUAÑAS, Lluís – PALLÍ BUXÓ, Lluís, *El termenal de Sant Feliu de Guíxols (1354-1980)* Amics del Museu Municipal de Sant Feliu de Guíxols, 1990.

ESTEVE CRUAÑAS, Lluís – PALLÍ BUXÓ, Lluís, *Els llocs de la Vall d'Aro, Gissalis i el Monestir Guixolenc (881-1199)*. Sant Feliu de Guíxols: Amics del Museu Municipal de Sant Feliu de Guíxols – Institut d'Estudis del Baix Empordà, 1995.

FA TOLSANAS, Esteve, *Estudi geogràfic del terme municipal de Llagostera*, El Butlletí de Llagostera, 1 (1995).

DDAA, *El catastro en España, 2 vol.* Madrid, Ministerio de Economía y Hacienda, 1988.

DDAA, *Exèrcit i societat a la Catalunya contemporània*, Girona: Cercle d'Estudis Històrics i Socials de Girona, 1995.

MALLORQUÍ, Elvis, *Les Gavarres a l'edat mitjana. Poblament i societat d'un massís del Nord-Est català*, Girona: CCG, 2000.

LLOVET, Joaquim, *La Matricula de Mar a Catalunya*. L'avenç, 50 (1982).

LLOVET, Joaquim, *La Matricula de Mar i la província de marina de Mataró al segle XVIII*, Mataró, 1980.

PUIGVERT, Joaquim M., *Església, territori i sociabilitat (s. XVII-XIX)* Vic: Eumo, 2001.

SALES DE BOHIGAS, Núria, *Sobre esclavos, reclutas y mercaderes de quintos*, Barcelona: Ariel, 1974.

SALES DE BOHIGAS, Núria, *Servei militar i societat a l'Espanya del segle XIX* dins *Recerques*, núm. 1, Barcelona, 1970 pp. 145-181.

TRIJUEQUE FONALLERAS, Pere, *El termenal de Palamós*, Palamós, 1999.

VARAS, Montse, *1241, un Privilegi Reial*. Crònica. Publicació de l'Arxiu Municipal de Llagostera, núm. 19, 2000.

ZUCCHITELLO, Mario, *Tossa, la formació d'una vila. El comte, d'abat i els tossencs (IX-XII)*, Tossa de Mar: Ajuntament de Tossa, 1998.

ZUCCHITELLO, Mario, *El comerç marítim de Tossa a través del port barceloní (1357-1553)*, Tossa de Mar: Ajuntament de Tossa, 1982.

AJUNTAMENT DE LLAGOSTERA

Amb la col·laboració de:

Diputació de Girona

Llibres de Crònica

Volums publicats:

- 1 *Isabel Vilà i Pujol.
La primera sindicalista catalana*
- 2 *Les muralles de Llagostera*
- 3 *El termenal de Llagostera*